

29.06.2016.

Handwritten signature
BURMISTRZ MIASTA

Projekt Burmistrza Miasta Dęblin

Handwritten signature
mgr B. Siedlecka

UCHWAŁA NR
Rady Miasta Dęblin
z dnia

w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Miasta Dęblin na lata 2016 – 2020 z perspektywą do 2030 roku.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2016 r. poz. 446) Rada Miasta Dęblin uchwała, co następuje:

§ 1

Przyjmuje się „Strategię Rozwoju Miasta Dęblin na lata 2016-2020 z perspektywą do 2030 roku” w brzmieniu określonym w załączniku do niniejszej uchwały.

§ 2

Wykonanie niniejszej uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta Dęblin.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Uzasadnienie

Zgodnie z art.18 ust. 2 pkt. 6 ustawy o samorządzie gminnym – strategia rozwoju, jako program gospodarczy wymaga uchwalenia przez Radę Gminy. Jest najważniejszym dokumentem w perspektywie średniookresowej określającym cele strategiczne rozwoju miasta do 2020 r. oraz wskazującym główne cele w perspektywie długofalowej do 2030 r. Strategia jest podstawowym dokumentem w systemie zarządzania kierunkami rozwoju lokalnego, pozwalającym na efektywne wykorzystanie szans rozwojowych, w nowej perspektywie finansowej Unii Europejskiej na okres programowania 2014 – 2020. Strategia na lata 2016-2020 jest dokumentem, który w znacznej mierze stanowi kontynuację kierunków i działań strategicznych określonych w strategii rozwoju lokalnego 2008-2015 przyjętej przez Radę Miasta Dęblin w 2008 r.

Dokument obejmuje swoim zasięgiem miasto Dęblin, w pewnych jego elementach wykraczając jednak poza samorząd miejski, ujmując zadania, które wymagać będą zaangażowania i współdziałania samorządów województwa lubelskiego, powiatu ryckiego lub sąsiednich gmin oraz instytucji rządowych.

Zawarte w niej cele i zadania mają charakter otwarty, pozwalający dostosować je do corocznie uchwalanego budżetu. Zmierzają one do zapewnienia naszemu miastu optymalnych warunków rozwoju. Wobec powyższego podjęcie uchwały jest zasadne.

RADCA PRAWNY
1611769

Handwritten signature
Marta Maziarczyk

Załącznik do Uchwały Nr.....
Rady Miasta Dęblin
z dnia r.

**STRATEGIA ROZWOJU
MIASTA DĘBLIN
na lata 2016 – 2020**

z perspektywą do 2030 roku

Dęblin, listopad 2016

Spis treści

Wstęp	6
I. CEL, METODOLOGIA I HORYZONT CZASOWY STRATEGII	6
II. CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNA.....	8
III. CZĘŚĆ STRATEGICZNA.....	8
IV. DIAGNOZA STRATEGICZNA	8
1. Przestrzeń i środowisko	8
1.1. Położenie miasta.....	8
1.2. Charakterystyka sieci osadniczej.....	10
1.3. Historia.....	12
1.4. Zasoby środowiska przyrodniczego.....	13
1.4.1. Budowa geologiczna i rzeźba terenu.....	13
1.4.2. Surowce mineralne.....	15
1.4.3. Gleby.....	15
1.4.4. Wody.....	16
1.5. Klimat.....	17
1.6. Roślinność.....	17
1.7. Obszary i obiekty chronione.....	19
1.7.1. Obiekty wpisane do rejestru zabytków.....	19
1.7.2. Obiekty ujęte w ewidencji zabytków.....	21
1.7.3. Obszary ochrony przyrody.....	21
1.7.4. Pomniki przyrody.....	22
1.7.5. Użytki ekologiczne.....	23
1.8. Przestrzeń i środowisko - problemy i uwarunkowania.....	23
2. Sfera społeczna.....	24
2.1. Demografia.....	24
2.1.1. Ludność.....	24
2.2. Aktywność zawodowa.....	27
2.2.1. Bezrobocie.....	27
2.3. Uczestnictwo w kulturze.....	30
2.4. Sfera społeczna - problemy i uwarunkowania.....	31
3. Przestrzeń gospodarcza.....	31
3.1. Główni pracodawcy.....	32
3.2. Struktura podstawowych branż gospodarki.....	32
3.3. Podmioty gospodarcze i zatrudnienie.....	34
3.4. Przestrzeń gospodarcza – problemy i uwarunkowania.....	36
4. Infrastruktura techniczna.....	36
4.1. Infrastruktura komunikacyjna.....	36
4.1.1. Drogi wojewódzkie.....	37
4.1.2. Drogi powiatowe	38
4.1.3. Drogi gminne.....	38
4.1.4. Infrastruktura kolejowa.....	40

4.1.5. Ścieżki rowerowe.....	42
4.1.6. Infrastruktura lotnicza.....	43
4.1.7. Transport zbiorowy.....	43
4.1.8. Telekomunikacja.....	43
5. Infrastruktura ochrony środowiska.....	44
5.1. Zaopatrzenie w wodę.....	44
5.2. Odprowadzenie ścieków komunalnych.....	45
5.3. Odprowadzenie ścieków deszczowych.....	45
5.4. Gromadzenie odpadów.....	46
5.5. Ochrona przeciwpowodziowa.....	46
6. Infrastruktura energetyczna.....	47
6.1. Zaopatrzenie w gaz.....	47
6.2. Energia elektryczna.....	47
6.3. Zaopatrzenie w energię ciepłą.....	48
6.4. Infrastruktura techniczna – problemy i uwarunkowania.....	49
7. Infrastruktura społeczna.....	50
7.1. Zasoby mieszkaniowe.....	50
7.2. Infrastruktura edukacyjna.....	51
7.3. Infrastruktura sportowa.....	55
7.4. Infrastruktura kultury.....	55
7.5. Infrastruktura ochrony zdrowia i opieki społecznej.....	56
7.6. Infrastruktura turystyki.....	57
7.7. Infrastruktura bezpieczeństwa publicznego.....	58
7.8. Cmentarnictwo.....	59
7.9. Infrastruktura społeczna – problemy i uwarunkowania.....	59
8. Zarządzanie miastem.....	60
8.1. Zarządzanie i możliwości budżetowe.....	60
8.2. Dochody budżetu miasta Dęblin.....	60
8.3. Wydatki budżetu miasta Dęblin.....	63
9. Planowanie strategiczne.....	64
9.1. Promocja miasta.....	65
10. Kapitał społeczny.....	66
10.1. Organizacje pozarządowe.....	66
10.2. Aktywność mieszkańców.....	67
10.3. Zarządzanie miastem – problemy i uwarunkowania.....	67
V. ANALIZA SŁABYCH I MOCNYCH STRON MIASTA (SWOT).....	68
V.I. MOCNE STRONY.....	68
V.II. SŁABE STRONY.....	68
V.III. SZANSE.....	69
V.IV. ZAGROŻENIA.....	70
VI. MISJA I WIZJA MIASTA.....	70
VI.I. MISJA MIASTA.....	70
VI.II. WIZJA MIASTA.....	71

VII. CELE STRATEGICZNE	71
I. Cel strategiczny - Zrównoważony rozwój gospodarczy.....	72
II. Cel strategiczny - Zrównoważony rozwój społeczny.....	72
III. Cel strategiczny - Zrównoważony rozwój przestrzenny, instytucjonalny, nowoczesna infrastruktura.....	72
VIII. CELE OPERACYJNE I PROPONOWANE KIERUNKI DZIAŁAŃ	73
.....	74
I.1 Tworzenie nowych miejsc pracy oraz podnoszenie kwalifikacji czynnych pracowników.....	74
Kierunki działań:	74
I.2 Budowa i rozbudowa infrastruktury służącej aktywizacji gospodarczej.....	75
Kierunki działań:	75
I.3 Promocja atrakcyjności inwestycyjnej miasta i jego walorów.....	75
Kierunki działań:.....	76
I.4 Podniesienie walorów turystycznych miasta.....	76
Kierunki działań:	76
II.1 Podniesienie jakości usług publicznych.....	76
Kierunki działań:.....	77
II.2 Poprawa stanu bazy sportowej i edukacyjnej.....	77
Kierunki działań:	77
II.3 Rozwój społeczeństwa informacyjnego i wzrost partycypacji społecznej.....	78
Kierunki działań:	78
II.4 Poprawa stanu technicznego gminnego zasobu mieszkaniowego oraz budowa nowych budynków komunalnych.....	79
Kierunki działań:	79
II.5 Poprawa bezpieczeństwa zbiorowego i osobistego mieszkańców.....	79
Kierunki działań:	79
II.6 Przeciwdziałanie patologii i wykluczeniu społecznemu.....	80
Kierunki działań:	80
III.1 Uporządkowanie przestrzeni publicznej z zabezpieczeniem obszarów niezbędnych dla prawidłowego funkcjonowania miasta.....	80
Kierunki działań:	81
III.2 Poprawa jakości sieci infrastruktury drogowej.....	81
Kierunki działań:	82
III.3 Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej na terenie miasta.....	82
Kierunki działań:	83
III.4 Rozwój odnawialnych źródeł energii i technologii służących podniesieniu efektywności energetycznej.....	83
Kierunki działań:	83
III.5 Poprawa stanu urządzonej zieleni publicznej oraz ochrona cennych walorów przyrodniczych i krajobrazowych.....	84
Kierunki działań:	84
III.6 Podniesienie poziomu świadomości ekologicznej mieszkańców gminy.....	84
Kierunki działań:	85
III.7 Uporządkowanie gospodarki odpadami.....	85

Kierunki działań:	85
III.8 Wysoki poziom zarządzania miastem.....	85
Kierunki działań:	86
IX. ZGODNOŚĆ ZE STRATEGICZNYMI DOKUMENTAMI.....	86
X. REALIZACJA STRATEGII	87
1. Uwagi ogólne.....	87
2. Źródła finansowania.....	88
XI. MONITORING.....	89
1. Monitoring rzeczowy.....	89
2. Monitoring finansowy.....	91

Wstęp

Strategia rozwoju stanowi jeden z kluczowych elementów efektywnego zarządzania miastem, w ramach posiadanych zasobów. Ułatwia wcześniejsze przewidywanie problemów jakie mogą się pojawić, aby na czas można im było przeciwdziałać. Strategia rozwoju miasta to jeden z kluczowych, lokalnych dokumentów strategicznych. Wskazuje kierunki prowadzenia polityki zapewniającej szeroko pojęty, trwały i zrównoważony rozwój miasta oraz spójność społeczno-gospodarczą i terytorialną.

Podstawą opracowania jest Uchwała Nr VI/34/2015 Rady Miasta Dęblin z dnia 27 marca 2015 r. Obecne uwarunkowania mikro- i makroekonomiczne, przepisy prawne, nowoczesne technologie i techniki we wszystkich dziedzinach gospodarki oraz potrzeby społeczności lokalnej wymagają opracowania dokumentu, który określi podstawowe uwarunkowania, cele i kierunki rozwoju miasta w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym, z uwzględnieniem nowego okresu programowania Unii Europejskiej na lata 2014 – 2020. Opracowana strategia jest zgodna w swej treści z uchwaloną Strategią Rozwoju Województwa Lubelskiego na lata 2014 - 2020 i Strategią Rozwoju Kraju 2020 (ŚSRK) oraz innymi dokumentami planistycznymi opracowanymi na poziomie województwa, kraju i miasta (studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, plany zagospodarowania przestrzennego oraz programy lokalne).

Strategia Rozwoju Miasta Dęblin na lata 2016 - 2020, z perspektywą do roku 2030 jest najważniejszym dokumentem w perspektywie średniookresowej określającym cele strategiczne rozwoju miasta do 2020 r. oraz wskazującym główne cele w perspektywie długofalowej do 2030 r. Strategia jest podstawowym dokumentem w systemie zarządzania kierunkami rozwoju lokalnego, pozwalającym na efektywne wykorzystanie szans rozwojowych, w nowej perspektywie finansowej Unii Europejskiej na okres programowania 2014 – 2020. Strategia ma charakter otwarty – możliwość aktualizacji i zmian. Dokument obejmuje swoim zasięgiem miasto Dęblin, w pewnych jego elementach wykraczając jednak poza samorząd miejski, ujmując zadania, które wymagać będą zaangażowania i współdziałania samorządów województwa lubelskiego, powiatu ryckiego lub sąsiednich gmin oraz instytucji rządowych.

Strategia na lata 2016–2020 jest dokumentem, który w znacznej mierze stanowi kontynuację kierunków i działań strategicznych określonych w strategii rozwoju lokalnego 2008–2015 przyjętej przez Radę Miasta Dęblin w 2008 r. Jest również głównym dokumentem stanowiącym punkt odniesienia dla wszelkich działań o charakterze rozwojowym, podejmowanych przez lokalny samorząd przy zaangażowaniu środków własnych jak również pochodzących z funduszy unijnych. Strategia stanowi bazę do realizacji zadań w sposób przemyślany i konsekwentny nie zaś przypadkowy i chaotyczny.

I. CEL, METODOLOGIA I HORYZONT CZASOWY STRATEGII

Strategia rozwoju jest głównym instrumentem polityki rozwoju lokalnego samorządu. Ma charakter długookresowy i określa generalne kierunki działań jednostki samorządu terytorialnego raz metody i narzędzia ich wdrażania. Strategia ze względu na swój otwarty charakter jest dokumentem wrażliwym na dynamikę zmian uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych gminy.

Strategie rozwoju zostały formalnie usankcjonowane w art. 9, pkt. 3, ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju *uzppr* (Dz. U. z 2016 r., poz. 1649, z późn. zm.) jako – „dokumenty określające podstawowe uwarunkowania, cele i kierunki rozwoju odnoszące się do sektorów, dziedzin, regionów lub rozwoju przestrzennego, w tym obszarów funkcjonalnych”.

Zgodnie ze zmianami wprowadzonymi w 2014 r., w ustawie o zasadach prowadzenia polityki rozwoju strategii rozwoju nie są (jak dotychczas) dokumentami o charakterze operacyjno-wdrożeniowym. Zgodnie z art. 15 *uzppr* (po nowelizacji) dokumentami o charakterze operacyjno-wdrożeniowym powinny być plany rozwoju lokalnego, dla których ustawodawca określił obligatoryjne elementy:

- 1) diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczej w odniesieniu do zakresu objętego programowaniem strategicznym,
- 2) cel główny i cele szczegółowe w nawiązaniu do średniookresowej strategii rozwoju kraju, narodowej strategii spójności lub strategii rozwoju wraz z określonymi wskaźnikami;
- 3) priorytety oraz kierunki interwencji w zakresie terytorialnym, w tym w ujęciu wojewódzkim;
- 4) sposób monitorowania i oceny stopnia osiągnięcia celu głównego i celów szczegółowych;
- 5) plan finansowy, w tym:
 - a) źródła finansowania realizacji programu,
 - b) kwotę środków przeznaczonych na finansowanie realizacji programu i jej podział między poszczególne priorytety,
 - c) informacja o wysokości współfinansowania na poziomie programu i priorytetów;
- 6) podstawowe założenia systemu realizacji.

Opracowanie strategii rozwoju przez lokalny samorząd warunkuje prawidłową realizację zadań określonych w ustawie o samorządzie gminnym poprzez właściwe :

- planowanie działań własnych;
- pozyskiwanie wsparcia zewnętrznego;
- wspieranie działań i wysiłków społeczności lokalnej oraz wszystkich instytucji i zaangażowanych w zrównoważony i trwały rozwój miasta.

Mając na uwadze powyższe, elementem nieodzownym strategii jest jak najszersza partycypacja społeczna, na etapie jej opracowywania.

Partycypacja społeczna w tworzeniu strategii na poziomie lokalnym korzystnie wpływa na:

- Tworzenie pozytywnego wizerunku miasta;
- Dokładniejsze uwypuklenie interesów lokalnej społeczności;
- Poczucie bezpieczeństwa i stabilizacji mieszkańców i podmiotów gospodarczych;
- Eliminację lub złagodzenie konfliktów w rozwoju miasta;
- Zapewnienie lepszego rozwoju gospodarczego, społecznego i środowiskowego;
- Podniesienie walorów kulturowych, turystycznych i gospodarczych;
- Zwiększenie zaufania mieszkańców do władz lokalnych;
- Zrozumienie relacji pomiędzy możliwościami a potrzebami miasta, przy tworzeniu budżetów

w kolejnych latach, w tym możliwości pozyskania środków pozabudżetowych na finansowanie przedsięwzięć służących rozwojowi gminy;

- Zapewnienie mobilności działania w zakresie realizacji zarówno zadań obligatoryjnych, jak i zadań fakultatywnych samorządu lokalnego we współpracy z innymi jednostkami samorządu terytorialnego, jak też partnerami społecznymi.

Niniejsza Strategia Rozwoju Miasta Dęblin na lata 2016-2020 z perspektywą do 2030 r. została opracowana wg następującej metodologii:

II. CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNA

- analiza opisowa miasta (położenie geograficzne, zasoby naturalne, infrastruktura społeczna, infrastruktura techniczna, sfera gospodarcza, zarządzanie, itp);
- analiza SWOT, identyfikacja mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń rozwoju;
- określenie problemów i uwarunkowań.

III. CZĘŚĆ STRATEGICZNA

- określenie misji, wizji i celu generalnego strategii;
- wskazanie priorytetów rozwoju oraz celów strategicznych;
- wskazanie celów operacyjnych;
- określenie systemu wdrażania i monitorowania.

IV. DIAGNOZA STRATEGICZNA

1. Przestrzeń i środowisko

Zakres analizy:

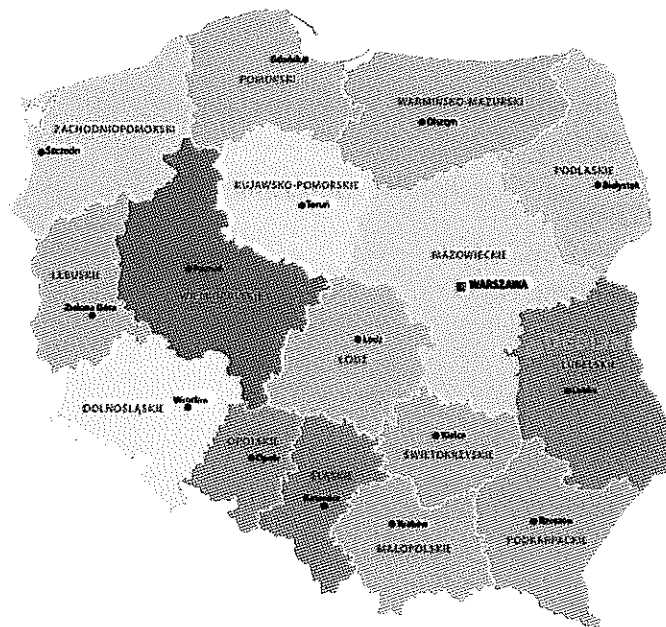
- Położenie miasta w województwie i kraju;
- Charakterystyka sieci osadniczej;
- Opis zasobów naturalnych;
- Opis zasobów kulturowych.

1.1. Położenie miasta

Dęblin jest miastem położonym w północno-zachodniej części województwa lubelskiego, w powiecie ryckim. Geograficznie miasto leży w dolinie środkowej Wisły oraz w pradolinie Wieprza, na pograniczu Mazowsza, Podlasia i Małopolski, w regionie nazywanym Małym Mazowszem. Południową granicę gminy, na odcinku ok. 5,0 km, wyznacza rzeka Wieprz a zachodnią rzeka Wisła (na odcinku 2,4 km). Miasto Dęblin graniczy z następującymi gminami: od południa gmina Puławy, od wschodu i północy miasto i gmina Ryki, od północnego zachodu gmina Stężyca i od zachodu gmina Sieciechów w województwie mazowieckim.

Położenie miasta w kraju, województwie i powiecie

Źródło: geoportal.gov.pl

Układ drogowy kształtują dwie główne drogi:

- droga krajowa Nr 48 Tomaszów Mazowiecki – Dęblin – Kock,
- droga wojewódzka Nr 801 Warszawa – Dęblin – Puławy (Kazimierz Dolny).

Dęblin jest ważnym węzłem kolejowym z dogodnymi połączeniami w kierunku:

- Warszawa (i dalej do Poznania, Szczecina, Gdańska, Olsztyna),
- Lublin (i dalej do Dorohuska, Zamościa, Rzeszowa),
- Radom (i dalej do Krakowa, Katowic, Wrocławia),

- Łuków (i dalej do Terespoła).

Rangę miasta podnosi również istniejące tu lotnisko, obecnie wykorzystywane wyłącznie do celów wojskowych.

Odległość siedziby gminy od ważniejszych ośrodków miejskich wynosi:

- od Puław – 20 km,
- od Radomia 65 km,
- od Lublina – 70 km ,
- od Warszawy – 100 km.

Odległość od przejść granicznych:

- Terespol – 165 km,
- Dorohusk – 165 km,
- Stawatycze – 137 km,
- Hrebenne – 215 km.

Dęblin jest gminą miejską. Siedzibą władz samorządowych jest miasto Dęblin.

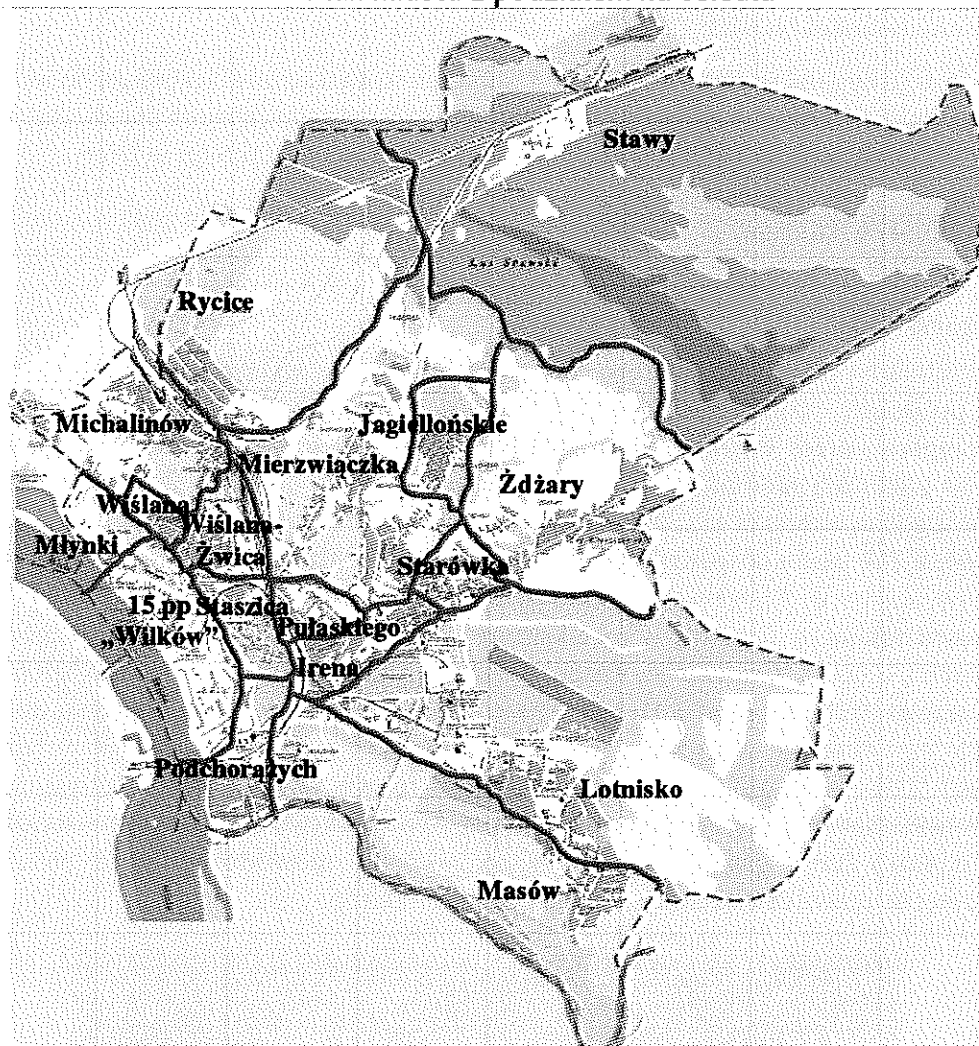
1.2. Charakterystyka sieci osadniczej

Dęblin można zaliczyć do średnich miast województwa lubelskiego, zwraca jednak uwagę duża powierzchnia miasta w stosunku do ludności.

Według danych miejskiego rejestru ewidencji ludności w Dęblinie na powierzchni 38,33 km², na koniec 2014 r. zamieszkiwało 16346 osób w tym 8406 kobiet i 7940 mężczyzn. Ponadto, ludność miasta Dęblin stanowi 29,4% ogólnej liczby ludności powiatu ryckiego. Miasto charakteryzuje się stosunkowo niewielką gęstością zaludnienia, tj. 426 osób na 1 km². Mimo to w porównaniu z gęstością zaludnienia na terenie powiatu ryckiego, która wg danych GUS na koniec 2014 r. wyniosła 95osób/1 km², jest to wielkość ponad czterokrotnie wyższa od średniej dla powiatu. Dla porównania w analogicznym okresie czasu największą gęstość zaludnienia w województwie ma Lublin - 2330 osób/1 km², natomiast sąsiednie Puławy mają wskaźnik 972 osoby/1 km². Dęblin zatem ma ponad dwukrotnie niższą gęstość zabudowy niż Puławy oraz ponad pięciokrotnie niższą niż Lublin. W skład miasta wchodzi 17 osiedli (Irena, Jagiellońskie, Lotnisko, Masów, Michalinów, Mierzwiączka, Młynki, Podchorążych, Pułaskiego, 15 pp „Wilków”, Rycice, Starówka, Staszica, Stawy, Wiślana, Wiślana-Żwica, Żdźary). Osiedla są rozproszone i potożone od siebie w znacznej odległości.

Plan miasta z podziałem na osiedla

Własność gruntów na terenie miasta przedstawia się wg następujących proporcji:

- prywatne – 1.275,04 ha (33,26 %),
- skarb państwa – 2.364,42 ha (61,68 %),
- samorząd Gminny – 181,40 ha (4,73%),
- samorząd powiatowy – 12,51 ha (0,33%).

Grunty prywatne są gruntami rozdrobnionymi (wąskie działki po kilka metrów szerokości). Tereny zurbanizowane miasta na dwie części dzieli linia kolejowa nr 7 Warszawa – Lublin.

O strukturze funkcjonalno-przestrzennej miasta w bardzo dużym stopniu decyduje jego położenie przy ujściu Wieprza do Wisły.

Podstawowe elementy kształtujące układ przestrzenny Miasta to:

- rzeki Wisła i Wieprz, z występującym zagrożeniem powodziowym,
- linia kolejowa Warszawa – Lublin z odgałęzieniem do Łukowa i Radomia,
- lotnisko wojskowe,
- twierdza Dęblin,

- droga krajowa Nr 48
- droga wojewódzka Nr 801

Miasto posiada aktualne dokumenty w zakresie zagospodarowania przestrzennego, to jest:

1. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Dęblin, przyjęte uchwałą Nr V/23/2015 Rady Miasta Dęblin z dnia 20 lutego 2015 r.
2. Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego na ok. 60% powierzchni miasta, wyznaczonej w studium.

1.3. Historia

Rozwój osadnictwa na terenie dzisiejszego miasta Dęblina we wczesnym średniowieczu związany był z istnieniem pobliskich osad, a później miast Stężycy, Bobrownik, Sieciechowa. Dogodne położenie handlowe, przeprawa przez Wisłę i funkcje administracyjne zapewniły rozwój tych ośrodków oraz akcję osiedleńczą na pobliskich terenach. Jako wieś wzmiankowany w 1397 r. Za panowania pierwszych Piastów rejon Dęblina wchodził w skład Małopolski i podlegał Kasztelanii Sieciechowskiej.

Od końca XVI wieku do początku XIX wieku (z 50-letnią przerwą) właścicielami Dęblina był ród Mniszchów, którzy w II połowie XVIII w. wybudowali tu zespół pałacowo-parkowy. Na początku XIX wieku dobra dęblińskie przeszły w ręce książąt Jabłonowskich. W 1838 roku rozpoczęta została budowa twierdzy u ujścia Wieprza do Wisły. W 1840 r. car rosyjski Mikołaj I ukazem nadał dobra dęblińskie Iwanowi Paskiewiczowi, a Dęblin przemianowany został na Iwangorod (nazwa ta utrzymała się do 1915 r.). Budowa twierdzy i Kolei Nadwiślańskiej (1874 – 1877) i Iwangorodzko – Dąbrowskiej (1882 – 1885) wydatnie wpłynęły na rozwój osady Irena, założonej w 1854 r. na gruntach folwarku Dęblin, przy drodze łączącej twierdzę z traktem warszawsko – lubelskim. Osada w 1868 r. uzyskała status gminy. Pierwsza wojna światowa spowodowała wiele zniszczeń. W tym czasie miejscowość powróciła do swojej dawnej nazwy – Dęblin.

Twierdza Dęblin - cytadela z lotu ptaka.

Dalszy rozwój osady nastąpił po odzyskaniu niepodległości w 1918 r. W Dęblinie i jego okolicach zlokalizowano wiele jednostek wojskowych. Od 1921 r. do 1939 r. w Dęblinie stacjonował 15 pp „Wilków”. Od 1927 r. Dęblin stał się siedzibą Oficerskiej Szkoły Lotniczej przemianowanej ostatecznie na Centrum Wyszkożenia Oficerów Lotnictwa („Szkoly Orłąt”). Obecność dużych garnizonów wojskowych i ważnego węzła kolejowego przyspieszyły dalszy rozwój Dęblina.

Zakładami przemysłowymi funkcjonującymi na tym terenie były: Warsztaty Lotnicze, Centralna Składnica Silników Lotniczych, Lokomotywownia i Główna Składnica Uzbrojenia nr 2 Stawy.

15 września 1939 r. po ciężkich walkach Dęblin został zajęty przez Niemców. W okresie II wojny światowej Dęblin był dla okupantów ważnym ośrodkiem lotniczym i komunikacyjnym. W dęblińskiej twierdzy istniało kilka obozów jenieckich, w których straciło życie ok. 80.000 żołnierzy. Po II wojnie światowej w miejsce CWL utworzona została Oficerska Szkoła Lotnicza, której nadano status wyższej uczelni w 1968 r. Prawa miejskie zostały nadane Dęblinowi 13.11.1954 r. W skład utworzonego miasta weszła część gromad byłej gminy Irena, to jest: Masów, Mierzwiączka, Młynki, Rycice, Żdzary, osiedle Stawy oraz oczywiście Irena (dziś centrum Dęblina) i Dęblin. Od połowy lat 60-tych dwudziestego wieku rozpoczęła się rozbudowa Dęblina. W części zachodniej miasta powstały: osiedla wielorodzinne Staszica i Wiślana, a w następnych latach osiedle jednorodzinne Żwica. We wschodniej części miasta w latach 70-tych wybudowano jednorodzinne osiedle Jagiellońskie. W latach 80 – tych rozbudowano znacznie osiedla zabudowy wielorodzinnej Lotnisko oraz 15 pp „Wilków”. Przywrócenie w 1990 r. samorządów terytorialnych w Polsce otworzyło przed miastem nowe możliwości rozwoju. Nowy system finansowania wprowadzony wraz z ustrojem samorządowym, zwiększył znacznie dochody własne miasta, co pozwala na systematyczną likwidację wieloletnich zaniedbań.

1.4. Zasoby środowiska przyrodniczego

1.4.1. Budowa geologiczna i rzeźba terenu

Zgodnie z regionalizacji fizyczno-geograficznej według J. Kondrackiego większość miasta Dęblin położona jest na terenie mezoregionów: Doliny Środkowej Wisły, Wysoczyzny Żelechowskiej i Pradoliny Wieprza. Fizjograficznie kraina tworzy odrębny pod względem geologicznym, geomorfologicznym i hydrograficznym obszar, który powstał jako rezultat erozyjno-akumulacyjnych procesów wód rzecznych Wisły (w rejonie miasta równie z Wieprza) i mechanizmów związanych ze zlodowaceniami południowo i środkowopolskim. Główną rolę w budowie geologicznej obszaru zajmowanego przez Dęblin odgrywają utwory kredy, trzeciorzędu i czwartorzędu. Historia i budowa geologiczna w górnej kredzie i trzeciorzędzie przejawia się pośrednio w rzeźbie terenu, a głównie w omówionych dalej warunkach krążenia i występowania wód podziemnych. Omawiany obszar położony jest na skraju niecki geologicznej wypetnionej zalegającymi prawie poziomo osadami kredowymi. Reprezentowane są one przez serie utworów piętra od albu do mastrychtu górnego. Alb (dolna kreda) wykształcona jest w postaci piasków kwarcowych i piaskowców glaukonitowych. Kreda górna to miąższy kompleks utworów w glanowych: geł wapnistych, opok, margli, margli z krzemianami, wapieni, wapieni marglistych i kredy pisz cej. Strop górnej kredy, czyli mastrycht, stanowi margle, margle piaszczyste, margle glaukonitowe, wapienie margliste, kreda pisz ca i opali. Na utworach mastrychtu zalegają skały trzeciorzędowe, które tu reprezentowane są przez osady morskie i lądowe paleocenu, oligocenu, miocenu i pliocenu. Paleocen wykształcony jest w postaci geł, margli, margli piaszczystych, piaskowców, mułowców wapnistych, wapieni i itów. Tworzą one

warstwę o miąższości około 100 m. Oligocen to: piaski glaukonitowo-kwarcowe, miejscami z domieszką żwiru i przewarstwieniami mułków; od kilku do kilkudziesięciu metrów. Miocen wykształcony jest głównie z postaci piasków, mułków piaszczystych oraz mułków i iltów z węglem brunatnym, które powstawały w wyniku sedymentacji w zbiornikach jeziornych. Pliocen budują ilty, mułki, mułki ilaste, mułki piaszczyste; miąższości osadów plioceńskich nie przekracza kilkunastu metrów. Na zaburzoną glacitektonicznie i rozciągniętą dolinami erozyjnymi powierzchnię stropową trzeciorzędu nakładają się skały czwartorzędowe, z których najważniejsze dla warunków fizjograficznych są utwory glacialne. Ze zlodowaczeniem południowopolskim związane są ilty i mułki zastoiskowe, piaski i wiry wodnolodowcowe oraz gliny zwałowe. W interglacjale mazowieckim powstawały piaski, wiry i mułki akumulacji rzecznej oraz osady jeziorne wykształcone jako torfy, mułki, ilty, kreda jeziorna i piaski. Kolejne zlodowaczenie (środkowopolskie) – przyniosło najbardziej rozpowszechnione osady lodowcowe, wodnolodowcowe i zastoiskowe. Glacjal północnopolski zaznaczył się w omawianym rejonie przez utwory jeziorne, rzeczne, eoliczne oraz deluwialne i eluwialne. Chociaż Łądołód północnopolski bezpośrednio nie dotarł w rejon Dęblina, to występujące tu procesy na przedpolu lodowca wywarły piętno zarówno w budowie geologicznej, jak i rzeźbie obszaru. W dolinach Wisły i Wieprza dominowały procesy akumulacji, doprowadziły do powstania terasów akumulacyjnych, które następnie były rozcinane w wyniku erozji w okresach ociepleń. W wyniku tych procesów powstały terasy, które schodkowo schodzą w kierunku Wisły; budują je piaski i wiry rzeczne, mułki piaszczyste i mułki ilaste z wkładkami torfów. Osady erozji i sedymentacji wiatrowej to piaski średnio i drobnoziarniste, uformowane w wydmy zalegające na powierzchni terasu nadzalewowego. Najmłodsze osady czwartorzędowe – holoceńskie – to najbardziej rozpowszechnione utwory w mieście: piaski, mułki piaszczyste i mułki ilaste. Generalnie największe powierzchnie zajmują mułki ilaste i mułki piaszczyste, piaski rzeczne terasów nadzalewowych (rejon śródmiejski). Północne rejon miasta zajmują gliny zwałowe oraz piaski i wiry na glinach zwałowych, które obecnie porasta kompleks lasów dęblińskich. Poniżej, w kierunku południowo-zachodnim w granicach miasta występuje pas torfów i namutów torfiastych związanych z terasą nadzalewową. Miasto pod względem geomorfologicznym w większej części związane jest z formami rzeźby Doliny środkowej Wisły (fragmentarycznie Pradoliny Wieprza), a jedynie północno-wschodnie skrawki położone są na wierzchołku (Wysoczyzna Żelechowska). Począwszy od koryta Wisły, schodkowy typ rzeźby, obejmuje kolejno: teras zalewowy niższy, wyższy i teras nadzalewowy plejstoceniowy oraz wysoczyznę. Wysoczyzna Żelechowska na powierzchni lekko pofalowana (rzędna 137-153 m n.p.m.) porośnięta lasami mieszanymi. Powierzchnię terasy nadzalewowej urozmaicają formy eoliczne: wydmy paraboliczne, wały wydymowe podłużne, pola wydymowe, a także zagłębienia różnej genezy wypełnione formami. Teras zalewowy niższy i wyższy (holoceński) o rzędnej około 115 m n.p.m. urozmaicają starorzecza. W mieście występuje wiele elementów antropogenicznej rzeźby: nasypy, groble, wały przeciwpowodziowe, drogi i linie kolejowe, utwardzone place, rowy melioracyjne, wyprostowane koryta rzeczne, wysypisko śmieci (w tym niekontrolowane składowanie); są to typowe formy antropomorficzne, których celem jest przystosowanie warunków naturalnych do zamieszkiwania, ale również – niestety – elementy destrukcyjnej działalności człowieka. Schodkowo-płaski charakter rzeźby terenu, a także jej pasmowy układ sprzyja zainwestowaniu urbanistycznemu: budownictwu mieszkaniowemu, strefowaniu charakteru zabudowy i infrastruktury. Tereny leśne, (o szczególnej roli i znaczeniu dla Dęblina), mają bardzo urozmaiconą rzeźbę (nagromadzenie typów i form geomorfologicznych oraz siedlisk) i krajobraz, co oprócz znaczenia ekologicznego jest ważnym walorem rekreacyjnym (spacerowo-wypoczynkowym). Budowa geologiczna i rzeźba pasa namutów i osadów torfowych może sprzyjać pozostawieniu go jako terenów otwartych (łąki, pastwiska,

torfowiska, tereny bagienne), a więc w dotychczasowym użytkowaniu. Liniowe i powierzchniowe elementy rzeźby antropogennej decydują o miejskim charakterze obszaru i stanowią trwałe elementy środowiska kulturowego – stanowią ważny czynnik bezpieczeństwa mieszkańców (wały, groble, nasypy). Antropogenne elementy rzeźby, w tym ciągi komunikacyjne (drogowe i kolejowe) stanowią destrukcyjny fragment litosfery i krajobrazu; w ekologii miasta są barierami ekologicznymi dla niektórych gatunków fauny i flory, dzieląc Dęblin na wyizolowane części: droga nadwiślańska „odcina” Wisłę z częścią terasy dolinnej, trasa Dęblin – Ryki rozdziela najcenniejsze przyrodniczo obszary (podobnie linia kolejowa). Zagrożenie dla powierzchni litosfery stanowi ewentualna eksploatacja złóż piasków budowlanych „Żdźary” a ponadto wydobycie piasków eolicznych w wydmach.

1.4.2. Surowce mineralne

Pomimo zróżnicowania budowy geologicznej w mieście jest bardzo uboga baza surowców mineralnych (ponadto nie ma przesłanek na jej znaczne powiększenie), co jednocześnie nie będzie powodować negatywnych skutków dla powierzchni litosfery, gleb i krajobrazu będących konsekwencją eksploatacji odkrywkowej złóż. Na terenie miasta Dęblina nie występują udokumentowane złoża surowców. Występują natomiast perspektywiczne złoża żwiru w okolicach Rycic.

1.4.3. Gleby

Scharakteryzowane wyżej utwory powierzchniowe dają pogląd na pokrywę glebową. Typy i rodzaje gleb odpowiadają więc pasmowemu rozmieszczeniu osadów. W dolinie Wieprza – do terasy zalewowej Wisły – ciągnie się pas mad. Terasę zalewową Wisły przykrywają gleby brunatne wylugowane i kwaśne. Niewielkie odizolowane płaty stanowią gleby piaskowe różnych typów. Na utworach organicznych wytworzyły się gleby murszowe. W granicach administracyjnych miasta znajdują się więc gleby o średnich klasach bonitacyjnych i przeciętnych wartościach kompleksów glebowo-rolniczych. Na terenie miasta postępuje zakwaszanie gleb; wg danych Okręgowej Stacji Chemiczno-Rolniczej obecnie około 60% gleb Dęblina wykazuje odczyn kwaśny i silnie kwaśny. Podobnie odwodnienie gleb organicznych wywołuje silne naruszenie gleb tak więc w obydwu przypadkach następuje utrata walorów biologicznych i użytkowych pasa terenu sąsiadującego ze zwartym kompleksem lasów dęblińskich.

Klasyfikacja bonitacyjna gleb.

Zgodnie z obowiązującą klasyfikacją i ewidencją gruntów, do użytków rolnych zalicza się:

- grunty orne,
- sady,
- ogródki działkowe,
- tereny pod inspektami,
- plantacje wikliny,
- szkółki drzew,
- ugory,
- pastwiska i łąki.

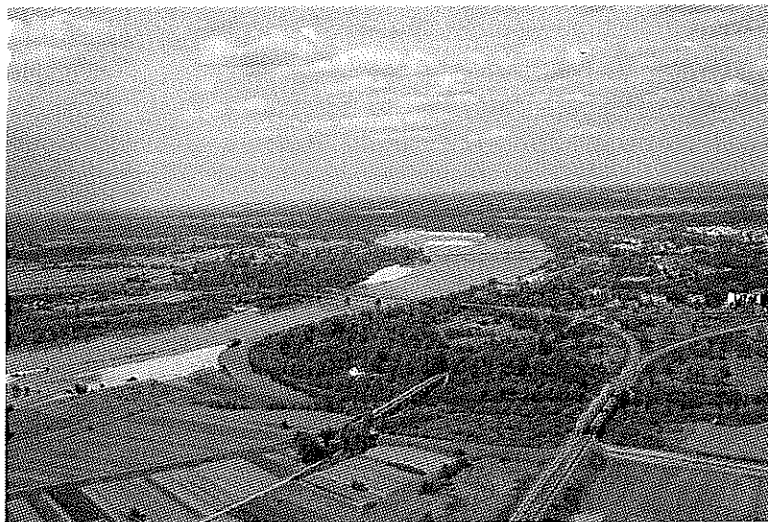
Łączna powierzchnia użytków rolnych występujących na terenie miasta wynosi 1 107 ha. Wśród

użytków rolnych gminy dominują gleby klasy IV. Typy i rodzaje gleb odpowiadają pasmowemu rozmieszczeniu osadów. W dolinie Wieprza-do trasy zalewowej Wisły-ciągnie się pas mad. Teras zalewowy Wisły przykrywają gleby brunatne wyługowane i kwaśne. Niewielkie odizolowane płyty stanowi gleby piaskowe różnych typów. Na utworach organicznych wytworzyły się gleby murszowe. Jak wskazuje analiza szczegółowych materiałów glebowych w granicach administracyjnych miasta znajdują się gleby o stosunkowo wysokich klasach bonitacyjnych aczkolwiek przeciętnych warto ciach kompleksów glebowo-rolniczych (ostatnia cecha to rezultat słabych i wadliwych stosunków wodno-powietrznych).

1.4.4. Wody

Główną sieć wodną w okolicy Dęblina tworzą rzeki Wisła i Wieprz. Wisła ma charakter rzeki roztokowej o rozgałęziającym się korycie i przebiegu prostoliniowym. Wieprz zaś jest ciekim meandrującym, z licznymi zakolami, odnogami i odciętymi starorzeczami. Przez środek obszaru miasta płynie rzeka Irenka – uregulowana, o brzegach częściowo ocembrowanych ażurowymi płytami betonowymi. W północnej części miasta istnieje liczna sieć rowów i kanałów melioracyjnych, brak natomiast naturalnych zbiorników wodnych.

Ujście Wieprza do Wisły

Jeśli chodzi o zasoby wód podziemnych to w rejonie Dęblina obserwowane są trzy poziomy wodonośne: czwartorzędowy, trzeciorzędowy i kredowy. Wody czwartorzędowe tworzą ciągły poziom bezciśnieniowy w piaskach różnoziarnistych o zróżnicowanej miąższości (10-20m). Zwierciadło występuje płytko (1,0 – 2,5 m). Jest to poziom zasobny w wodę. Brak jest izolacji poziomu czwartorzędowego od wpływów zewnętrznych, co w przypadku płytkiego występowania stwarza zagrożenia dla stanu sanitarnego. Poziom trzeciorzędowy stanowią wody szczelinowe w paleoceńskich opokach, marglach i gezach lub wody porowe w piaskach oligoceńskich. Miąższość omawianego poziomu wynosi od kilku do kilkunastu metrów. Warstwa nieprzepuszczalnych i półprzepuszczalnych mułków piaszczystych rozdzielająca czwartorzęd i trzeciorzęd powoduje, że zwierciadło wód trzeciorzędowych jest napięte. Wody w kredzie mają również charakter

szczelinowych: występują w spękanych opokach, wapieniach i marglach. Jest to poziom zasobny i cechuje się znacznym ciśnieniem hydrostatycznym. Wody w kompleksie kredowym krążą w strefie aktywnej wymiany, która – podobnie jak wszystkie wody tzw. kredy lubelskiej – osiągają głębokość do 100 m.

1.5. Klimat

Wg podziału klimatu Polski sporządzonego przez Okołowicza Dęblin położony jest w strefie mazowiecko-podlaskiego regionu. W rolniczo-klimatycznym podziale Gumińskiego miasto położone jest we wschodniej, rolno-klimatycznej strefie północnej. Te syntetyczne podziały klimatyczne opierają się na regionalizmie występowania czynników meteorologicznych i typów pogód. Decydującą rolę w kształtowaniu pogody w rejonie Dęblina odgrywają masy powietrza polarno-morskiego. Stanowią one 60% wszystkich mas powietrznych napływających na teren miasta. Średnia roczna temperatura powietrza wynosi $+7,8^{\circ}\text{C}$. Najcieplejszym miesiącem jest lipiec ze średnią temperaturą max. $+18,7^{\circ}\text{C}$, zaś najzimniejszym styczeń, ze średnią temperaturą min. $-3,1^{\circ}\text{C}$. Długość okresu wegetacyjnego – 209 dni, z przymrozkami w ciągu roku występuje 118 dni. Opady atmosferyczne pomierzone w stacji meteorologicznej Dęblina wynoszą 557 mm. Roczna suma opadów rozkłada się nierównomiernie; półrocze letnie otrzymuje 349 mm a zimowe 208 mm. Bliskość cieków powierzchniowych powoduje stosunkowo dużą wilgotność względną powietrza wynoszącą 68%. Obserwuje się przewagę wiatrów z sektora zachodniego. Ważniejszymi dla jakości życia mieszkańców i biosfery są cechy topoklimatu (klimatu lokalnego), które decydują o bioklimacie czyli miejscowym oddziaływaniu warunków meteorologicznych i pogodowych, modyfikowanych rzeźbą, szatą roślinną, zagospodarowaniem przestrzennym i stosunkami wodnymi. Generalnie wg klasyfikacji zaproponowanej przez Klugego i Paczyńskiego - w Dęblinie przeważają klimaty terenów płaskich z wystawą południową i południowo-zachodnią oraz zróżnicowanym oddziaływaniem wód podziemnych i powierzchniowych. Istotne znaczenie mają również lasy i łąki. Warunki życia mieszkańców w znacznej mierze zależą od stanu sanitarnego atmosfery, na który wpływają zanieczyszczenia transgraniczne i pochodzenia lokalnego. Na stan powietrza atmosferycznego wpływają ponadto główne cechy rzeźby terenu: nachylenie powierzchni, kierunki dolin rzecznych i przestrzenne rozmieszczenie szaty roślinnej w stosunku do emitorów zanieczyszczeń i napływu skażeń nad obszar miasta. Specyficznym rodzajem uciążliwości rozprzestrzeniających się w atmosferze jest w przypadku Dęblina hałas lotniczy. Bardzo korzystne dla przewietrzania miasta są doliny rzeczne Wisły i Wieprza; dotychczasowy sposób ich zagospodarowania przestrzennego zabezpieczy również w przyszłości melioracyjną rolę dolin rzecznych w klimacie miejscowym. Na warunki jakościowe atmosfery w rejonie Dęblina oddziałują emisje z Puław i Kozienic, są to emisje szkodliwe dla stanu atmosfery i gleb. Wytworzył się lokalny obszar obniżonej jakości atmosfery Dęblin – Ryki, który powstaje jako rezultat emisji niskiej i przemysłowej. Obecne badania wskazują, że zanieczyszczenie atmosfery zbliża się do prawnych norm jakości powietrza. Wśród emisji niskiej szczególnie groźne są zanieczyszczenia komunikacyjne trasy „nadwiślańskiej” i drogi Dęblin – Ryki podlegają one wzrastającym obciążeniom, a tym samym wzrastającej emisji gazów, pyłów i metali ciężkich.

1.6. Roślinność

Dęblin ze względu na powierzchnię i zróżnicowanie siedlisk cechuje się różnorodnością biosfery.

Typem roślinności potencjalnej (odpowiadającej występującym tu środowiskom) w szerokiej dolinie Wisły i Wieprza są lasy i zarośla łąkowe oraz olsy. Roślinność wodna i nadwodna nad Wisłą i Wieprzem jest słabo rozwinięta i składa się głównie z niewielkich skupień manny mielec, rzepichy ziemnowodnej lub mozgi trzcinowatej. Nad Wieprzem z rzadka występują skupienia rdestnicy potyskującej i grzebieniastej. Na wale przeciwpowodziowym można spotkać gatunki typowe dla dużych rzek: kaniańka wielka, wyżpin jagodowy, krwawnik wierzbolistny, a miejscami olsza szara. Bogatsze skupienia roślinności obserwuje się w starorzeczach Wieprza.

Łąki i pastwiska zajmują 15% powierzchni miasta, które pod względem siedliskowym różnicują się na łąki podmokłe, świeże i suche. Łąki świeże, o umiarkowanym uwilgotnieniu występują na terasie wyższej od Rycic po Żdżary. Pod względem fitosocjologicznym są to zespoły łąki wyczyńcowej, z panującą kłosówką wełnistą i niewielkie powierzchnie łąki owsicowej. Na obniżeniach wśród łąk świeżych powstają skupienia ziółorośli. Niewielkie są również skupienia z pogranicza torfowisk niskich i łąk z sitem rozpięzchłym, trzęślicą modrą i mięta długolistną. W dolinie Wieprza kompleks roślinności charakteryzuje się mniejszym udziałem łąk wilgotnych a większym suchych. Murawy – zbiorowiska ciepłolubne – rozwinęły się na skrajach lasów sosnowych, w piaszowniach i na starych nasypach. Pierwotne łąki w dolinach Wisły i Wieprza wycięto, a w ich miejscu znajduje się zwarta zabudowa, łąki i pola uprawne. Niewielkie powierzchnie w dolinie Wieprza zajmują zarośla wiklinowe. Jedynym większym fragmentem łąki jest dolna część parku pałacowego, gdzie rosną: okra czarna, topola i wierzba; w warstwie krzewów wiąz górski, kruszyna, czeremcha, bez czarny. Olsy wykształcają się w bezodpływowych zagłębieniach dna dolin. Obecnie siedliska olsowe zajęte są przez pastwiska, wilgotne łąki i zarośla wierzb szerokolistnych. Świetlista dąbrowa występuje w niewielkich płatach na północ i południe od Stawów. Drzewostan to sosny i dęby, krzewy to: leszczyna, dereń, jątowiec. Grędy występują, jako niewielkie płaty na zboczu i w strefie przykrawędziowej Wisły. Drzewostan budują dąb i grab z domieszką sosny. Bory i bory mieszane dominują wśród siedlisk leśnych Dęblina. Są zróżnicowane ze względu na żyzność siedlisk. Do chronionych gatunków związanych z siedliskami borowymi należą: widłak goździsty, bagno zwyczajne. W granicach administracyjnych miasta występują następujące obiekty przyrodnicze chronione prawem:

- 2 pomniki przyrody (dąb „Grot” oraz aleja lipowa w ciągu ulic Stężyckiej i Mickiewicza),
- Obszar Natura 2000 „Dolina Środkowej Wisły” obejmujący rzekę Wisłę i obszar do niej przylegający na całym odcinku przez Dęblin.

Na północ od miasta znajduje się Nadwiślański Obszar Chronionego Krajobrazu, na południu od Dęblina projektowane zespoły przyrodniczo-krajobrazowe (gminy Puławy i Stężyca) i dalej Kazimierski Park Krajobrazowy; jest więc Dęblin w sąsiedztwie terenów o dużej wadze dla regionalnego systemu przyrodniczego.

Autorzy inwentaryzacji przyrodniczej gminy proponują utworzenie kolejnych pomników przyrody:

- aleja lip drobnolistnych przy ulicy Lipowej – do fortu Mierzwiączka,
- kilkadziesiąt dębów szypułkowych na terenie Jednostki Wojskowej i obiektu będącego własnością miasta po zlikwidowanej szkole w Stawach,
- dąb szypułkowy o obwodzie 390 cm w lesie koło osiedla Stawy,
- pojedyncze okazy dębów i lip oraz korkowca znajdujące się w zespole pałacowo – parkowym.

Pradolina Wieprza do granic miasta wytypowana jest przez ekologów, jako korytarz ekologiczny

w ramach systemu przyrodniczego woj. lubelskiego. W obrębie miasta przebiega międzynarodowy obszar węzłowy nr 23 m w ramach ECONET, czyli szkieletu przyrodniczego Europy; wysoką rangę przyrodniczą tego obszaru projektuje się w systemie wielkoobszarowej ochrony kraju (park krajobrazowy, park narodowy). W mieście zidentyfikowano 26 gatunków chronionych roślin. Urbanizacja, a także często mała świadomość ekologiczna, prowadzą do przekształceń świata roślin i zwierząt; często wycinane są okazałe drzewa, niszczone gniazda, zaśmiecanie lasy. Zagrożeniem biosfery dolinnej jest również stan jakościowy wszystkich rzek w rejonie miasta.

1.7. Obszary i obiekty chronione

1.7.1. Obiekty wpisane do rejestru zabytków

Obiekty zabytkowe powstałe w ciągu dziejów Dęblina dokumentują najważniejsze etapy jego bogatej historii. Zespoły obiektów i obiekty stanowiące o tożsamości kulturowej miasta objęto wpisem do rejestru zabytków lub ujęto w ewidencji zabytków. Dla ochrony układu historycznego osady „Irena” utworzono strefę pośredniej ochrony konserwatorskiej. Na terenie miasta Dęblina ścisłą ochroną konserwatorską zostały objęte 3 zespoły zabytkowe. Wpisane zostały one do Rejestru Zabytków Województwa Lubelskiego (Obwieszczenie Nr 1/2015 Lubelskiego Konserwatora Zabytków w Lublinie z dnia 15 stycznia 2015 r. w sprawie zabytków wpisanych do rejestru zabytków nieruchomości województwa lubelskiego – Dz. Urz. Woj. Lubel. z dn. 21.01.2015 r., poz. 195), tj:

- zespół pałacowo-parkowy Jabłonowskich (nr rej. A/960),
- zespół urbanistyczno-krajobrazowy Twierdzy Dęblin ((nr rej. A/895),
- zespół dworca kolejowego (nr rej. A/1093).

Zespół pałacowo-parkowy Jabłonowskich

W skład zespołu pałacowo-parkowego wchodzi obiekty XVIII-wieczne oraz budynki powstałe w dwudziestolecu międzywojennym skupione na terenie dawnego parku krajobrazowego.

Pałac Jabłonowskich

W rejestrze ujęte zostały:

- pałac z oranżerią – 2 poł. XVIII w.
- oficyna I ob. Hotel garnizonowy – 1 poł. XIX w.
- oficyna II ob. Internat – 1 poł. XIX w.
- dom ogrodnika – 2 poł. XVIII w.
- Komenda szkoły – 1 poł. XX w.
- Willa komendanta – 1 poł. XX w.
- kordegarda – 2 poł. XVIII w.
- 6 willi oficerskich – 1 poł. XX w.
- wyspa, staw i park z ukształtowaniem terenu i ciągiem komunikacyjnym – 2 poł. XVIII w.

Zespół urbanistyczno-krajobrazowy Twierdzy Dęblin

W skład zespołu w granicach administracyjnych miasta wchodzi następujące obiekty:

- cytadela z obiektami architektonicznymi (prawobrzeżna XIX w.)
- fort I Młynki – 2 poł. XIX w.
- fort II Mierzwiączka – 2 poł. XIX w.
- fort III Dęblin – 2 poł. XIX w.

Brama Lubelska dęblińskiej Twierdzy

Zespół dworca kolejowego

Wpisem do rejestru objęto następujące obiekty:

- dworzec ul. Dworcowa – ok.1900 r.
- budynek mieszkalno-administracyjny zw. Belwederem, ul. Kolejowa 16 - ok. 1900 r.
- budynek mieszkalno-administracyjny ob. Apteka, ul. Dworcowa – 1923 r.
- wieża ciśnień, ul. Dworcowa – 1920 r.

- budynki nr 1, 3, 5, 7, 13, 15, 17, 23 przy ul. Dworcowej – 1921 r.
- żuraw wodny przy Lokomotywni Pozaklasowej -1942 r.

Dworzec kolejowy w Dęblinie

1.7.2. Obiekty ujęte w ewidencji zabytków

Dla ochrony historycznego urbanistycznego układu Dęblina utworzono strefę pośredniej ochrony konserwatorskiej. Obejmuje przede wszystkim zespół starej zabudowy w centrum miasta, czyli dawnej osady handlowej „Irena” – włącznie z historyczną siatką ulic, skalą i formą zabudowy. Wiele obiektów ujętych w ewidencji zabytków znajduje się poza obszarami centrum. Są to m.in. obiekty techniki, wiadukty, nastawnia, most kolejowy, most drogowy, wieża spadochronowa, a także obiekty sakralne, kościół parafialny p.w. Chrystusa Miłosiernego przy ul. Wiślanej, cmentarz komunalny oraz wojenny Balonna, a także kamienice i domy mieszkalne. W Dęblinie występuje znaczna ilość pomników będących miejscami Pamięci Narodowej. Ogółem w ewidencji zabytków prowadzonej przez Lubelskiego Konserwatora Zabytków, odnotowane są w Dęblinie (w centrum i poza nim) 72 obiekty zabytkowe.

1.7.3. Obszary ochrony przyrody

Obszar Chronionego Krajobrazu Pradolina Wieprza.

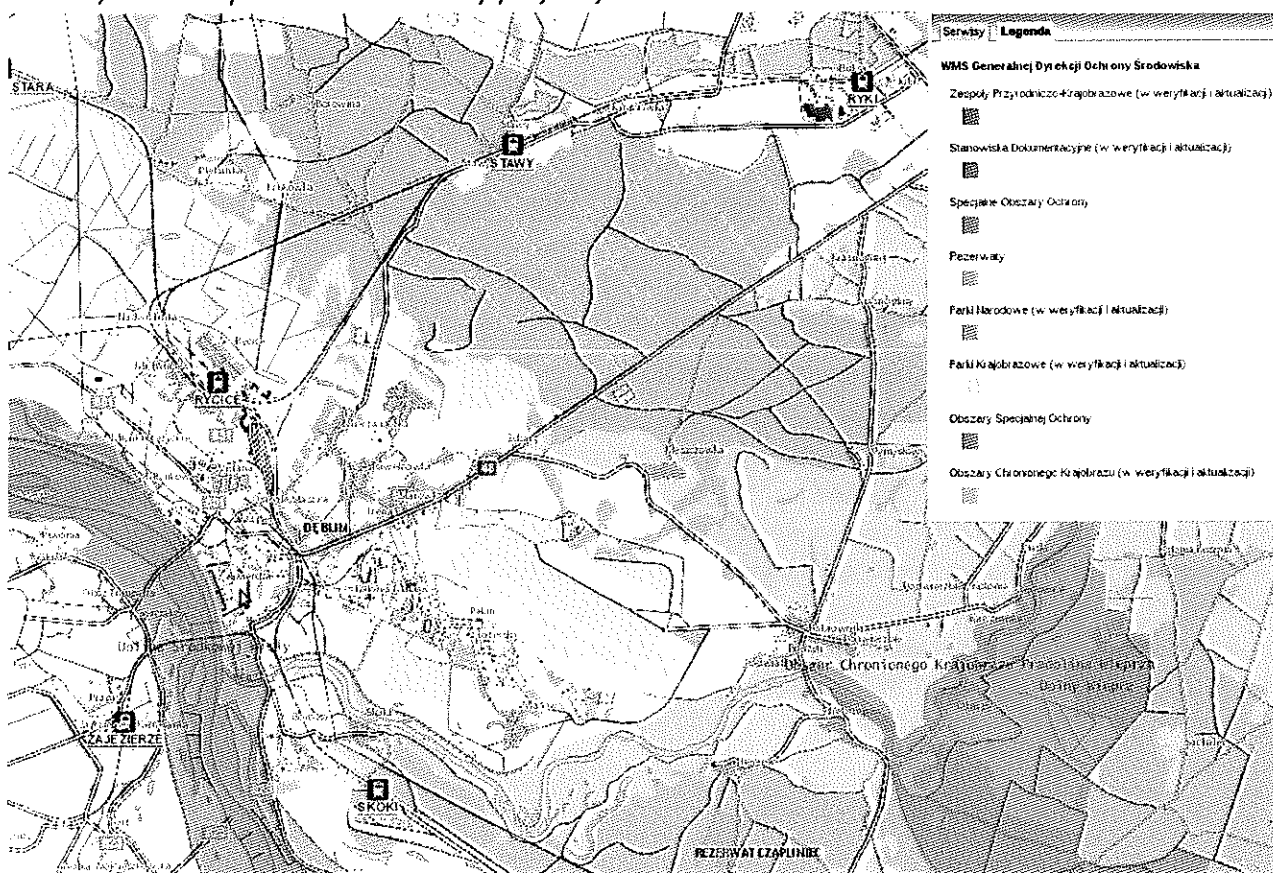
Obszar Chronionego Krajobrazu Pradolina Wieprza powołany został rozporządzeniem nr 38 Wojewody Lubelskiego z dnia 16 lutego 2006 r. (Dz. Urz. Woj. Lub. z 24 marca 2006 r. Nr 59, poz. 1151) w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu "Pradolina Wieprza". Obszar ten został objęty ochroną ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowy ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem, a także pełniącą funkcją korytarzy ekologicznych.

Obszar Natura 2000

Na podstawie rozporządzenia Ministra Środowiska (Dz. U. z 2012r. Nr 25, poz. 133) Dolina Środkowej Wisły w granicach miasta Dęblin została włączona jako obszar specjalnej ochrony ptaków (kod PLB140004). Obszar ten ma istotne znaczenie dla ptaków migrując, w szczególności: Gatunkami lęgowymi (w skali całego obszaru Natura 2000), występującymi na opisywanym obszarze są: brodziec piskliwy, krwawodziób, mewa czarnogłowa, mewa pospolita, rzeczna, śmieszka, zimorodek; w stosunkowo wysokim zagęszczeniu występuje bocian czarny, czajka i rycyk, w tym ptaki znajdujące się w Polskiej Czerwonej Księdze: ostrogaj, podgorzałek, podróżniczek, rybitwa białoczelna, sieweczka obrożna, sieweczka rzeczna. Gatunkami zimującymi są: gągót i bielaczek. W okresie zimowym spotykane są również: czapla siwa, krzyżówka. Obszar Doliny Środkowej Wisły jest ważnym obszarem wodno-błotnym, istotny z punktu widzenia zapisów Konwencji Ramsarskiej.

Rys. nr 1. Mapa obszarów ochrony przyrody na terenie miasta

Źródło: geoportal.gov.pl

1.7.4. Pomniki przyrody

Na terenie miasta ustanowione zostały dwa pomniki przyrody – dąb szypułkowy przy ul. Podchorążych oraz aleja lipowa przy ul. Stężyckiej. Dąb przy ul. Podchorążych objęty został ochroną na podstawie Zarządzenia Nr 42 Wojewody Lubelskiego z dnia 22 października 1987 r. w sprawie

uznania za pomniki przyrody (Dz. Urz. Woj. Lub. Z 1987 r. Nr 12, poz. 211, zmiana Dz. Urz. Woj. Lub. z 1990 r. Nr 15, poz. 200). Pomnik ten to dąb szypułkowy *Quercus robur* o szerokiej, kopulastej koronie, z potężnymi bocznymi konarami.

W skład alei lipowej wchodzi 137 lip drobnolistnych *Tilia cordata* równomiernie rozwiniętych koronach. Pomnik został utworzony na podstawie Zarządzenia Nr 42 Wojewody Lubelskiego z dnia 22 października 1987 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody (Dz. Urz. Woj. Lub. z 1987z. Nr 12, poz. 211, zmiana Dz. Urz. Woj. Lub. z 1990 r. Nr 15, poz. 200).

1.7.5. Użytki ekologiczne

Na podstawie rozporządzenia Wojewody Lubelskiego z dnia 20 lutego 2004 r. (Dz. Urz. Woj. Lub. z 2004 r. Nr 47, poz. 945) za użytek ekologiczny uznany jest obszar torfowisk i łąk o powierzchni 6,86 ha położony w nadleśnictwie Puławy, leśnictwo Krasnoglina, oddział 189a (dz. ewid. nr 4243 w obrębie Dęblin).

1.8. Przestrzeń i środowisko – problemy i uwarunkowania

Przestrzeń i środowisko

Problemy i uwarunkowania

- **Duże rozproszenie obszarów zurbanizowanych na terenie miasta, ze stosunkową niską intensywnością zabudowy, powodujące duże koszty doprowadzenia infrastruktury technicznej.**
- **Duża ilość terenów zamkniętych.**
- **Duża ilość terenów niewykorzystanych gospodarczo (PKP, wojsko).**
- **Brak terenów stanowiących własność miasta przygotowanych pod inwestycje.**
- **Duże rozdrobnienie gruntów.**
- **Ograniczenia wynikające z lokalizacji lotniska wojskowego (strefa hałasu, strefa nalotów – ograniczenia w wysokości zabudowy).**
- **Brak zaplecza hotelowo-gastronomicznego dla obsługi turystyki.**
- **Zły stan niektórych zabytków.**
- **Zanieczyszczenie wód powierzchniowych, zaśmiecanie miasta (dzikie wysypiska)**
- **Hałas lotniskowy i komunikacyjny.**
- **Niezagospodarowane wybrzeża rzek przepływających przez miasto.**
- **Zagrożenie powodziowe.**

2. Sfera społeczna

Zakres analizy:

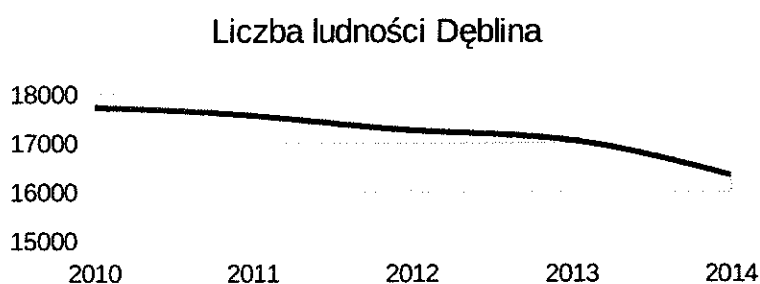
- Demografia;
- Aktywność zawodowa;
- Rynek pracy;
- Uczestnictwo w kulturze.

2.1. Demografia

2.1.1. Ludność

Według danych miejskiego rejestru ewidencji ludności w Dęblinie na powierzchni 38,33 km², na koniec 2014 r. **zamieszkiwało 16346 osób** w tym 8406 kobiet i 7940 mężczyzn. Ponadto, ludność miasta Dęblin stanowi 29,4% ogólnej liczby ludności powiatu ryckiego. Miasto charakteryzuje się stosunkowo niewielką gęstością zaludnienia, tj. 426 osób na 1 km². Mimo to w porównaniu z gęstością zaludnienia na terenie powiatu ryckiego, która wg danych GUS na koniec 2014 r. wyniosła 95 osób/1 km², jest to wielkość ponad czterokrotnie wyższa od średniej dla powiatu. Dla porównania w analogicznym okresie czasu największą gęstość zaludnienia w województwie ma Lublin - 2330 osób/1 km², natomiast sąsiednie Puławy mają wskaźnik 972 osoby /1 km². Dęblin zatem ma ponad dwukrotnie niższą gęstość zabudowy niż Puławy oraz ponad pięciokrotnie niższą niż Lublin. W badanym okresie (2010-2014) dostrzega się, że liczba ludności miasta **od 2010 roku cały czas maleje**, obrazuje to wykres poniżej (1). Jak wynika z przeanalizowanych danych liczba osób w 2014 roku była mniejsza o 1384 osoby niż w roku 2010.

Wykres nr 1. Liczba mieszkańców Dęblina w latach 2010-2014.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych własnych i GUS.

Analizując dane dotyczące struktury mieszkańców miasta Dęblin wg płci, należy stwierdzić, że od 2012 roku zachowana została równowaga między liczbą kobiet i liczbą mężczyzn, mianowicie zauważa się zbliżoną liczbę zarówno kobiet jak i mężczyzn w ogólnej liczbie ludności. Na koniec roku 2013 r.- 13,2% ogółu populacji stanowiła ludność w wieku przedprodukcyjnym, 67,7% w wieku produkcyjnym i 19,1% – w wieku poprodukcyjnym. W roku 2013 na stu mężczyzn przypadło sto kobiet. Strukturę wiekową ludności zamieszkującej w Dęblinie przedstawia tabela nr 1.

Tabela nr 1. Liczba ludności miasta Dębica w latach 2010-2013.

Lata	Ogółem			W wieku przedprodukcyjnym – 14 lat i mniej			w wieku produkcyjnym: 15- 59 lat kobiety, 15-64 lata mężczyźni			W wieku poprodukcyjnym		
	Razem	kobiety	mężczyźni	Razem	kobiety	mężczyźni	Razem	kobiety	mężczyźni	Razem	kobiety	mężczyźni
2013	17057	8527	8530	2250	1073	1177	11541	5217	6324	3266	2237	1029
2012	17267	8597	8670	2307	1079	1228	11840	5369	6471	3120	2149	971
2011	17565	8707	8858	2359	1105	1254	12186	5534	6652	3020	2068	952
2010	17730	8789	8941	2443	1165	1278	12381	5634	6747	2906	1990	916

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

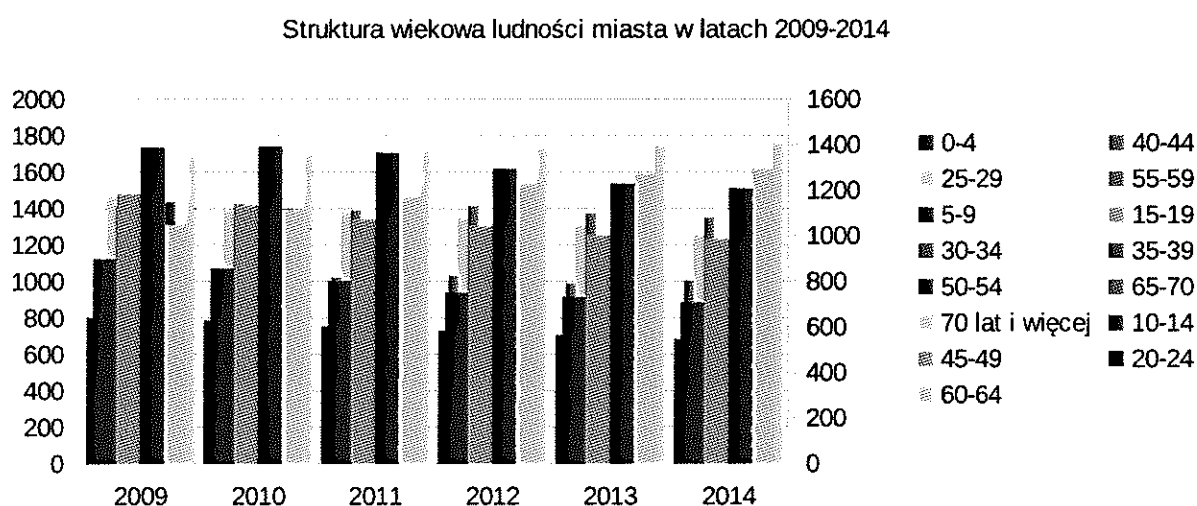
Analizując dane zawarte w tabeli można stwierdzić, że systematycznie wzrasta liczba osób w wieku 65 lat i więcej. W 2013 roku stanowili oni 19,1 % ogółu mieszkańców Dębicy. Z przedstawionych danych wynika, że Dębica należy do miast młodych demograficznie. Dominującą grupą w Dębicy jest ludność w wieku produkcyjnym. Ponadto, niepokojącym zjawiskiem jest ujemny przyrost naturalny co obrazuje tabela nr 2. W roku 2013 odnotowano najniższy przyrost naturalny w badanym okresie czasu.

Tabela nr 2. Ruch naturalny w Dębicy w latach 2011-2014.

Wyszczególnienie	2014	2013	2012	2011
Urodzenia żywe	8,8	7,9	9	7,5
Zgony	10,0	10,3	9,1	9,4
Przyrost naturalny	-1,2	-2,4	-0,1	-1,9

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Wykres nr 2. Struktura wiekowa ludności w latach 2009-2014.

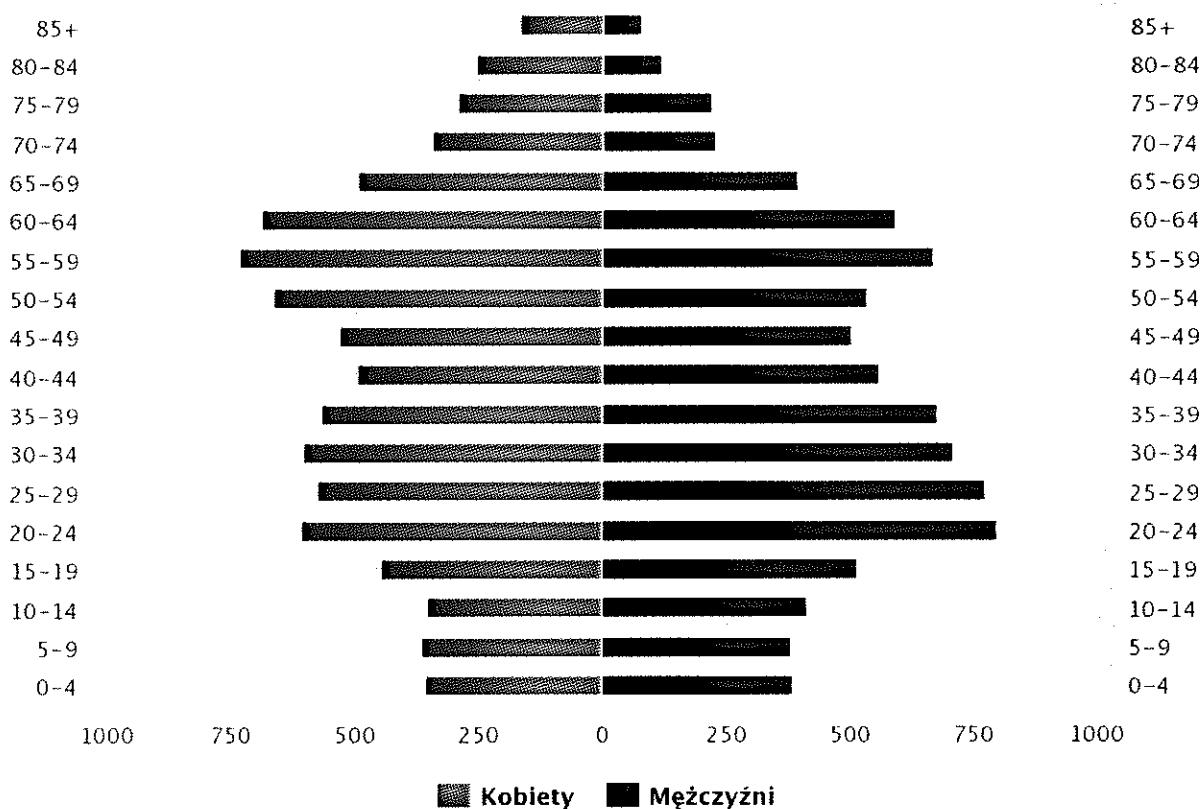

Wykres nr 3.

Piramida wieku mieszkańców Dęblina, 2014

(Źródło: GUS)

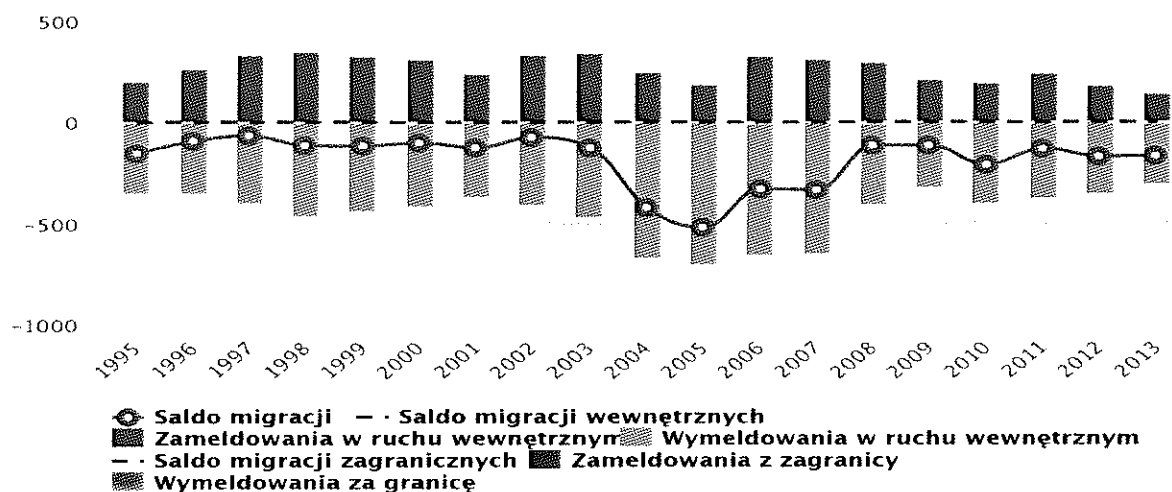
Podsumowując sfera demograficzna wskazuje na poważne problemy, z jakimi boryka się miasto Dęblin – spadek liczby mieszkańców, ujemny przyrost naturalny oraz pogarszanie się struktury wiekowej mieszkańców oraz migracje. Wskaźnikiem pokazującym skalę realną rozbieżność pomiędzy danymi rejestrowymi ewidencji ludności, a liczbą osób faktycznie zamieszkujących na terenie miasta jest liczba osób wynikająca z deklaracji składanych przez mieszkańców w ramach obowiązku realizowanego zgodnie z ustawą o utrzymaniu czystości i porządku w gminach. Liczba osób deklarowanych przez mieszkańców, jako stale przebywające na terenie miasta wg danych na koniec 2014 r. wyniosła 13396. Porównując ten stan z liczbą mieszkańców wg rejestru ewidencji ludności (zameldowanych 16346) otrzymujemy deficyt **2950 mieszkańców**. Wykres 3 pokazuje, że od 1995 r. w mieście przez ostatnich 20 obserwuje się ujemny wskaźnik migracji.

Wykres nr 4. Migracje.

Migracje na pobyt stały w latach 1995–2013 w Dęblinie

(Źródło: GUS)

www.polskawliczbach.pl

Podobne problemy te dotyczą nie tylko miasta ale również powiatu, województwa i kraju.

2.2. Aktywność zawodowa

2.2.1. Bezrobocie

Według danych opublikowanych przez Powiatowy Urząd Pracy w Rykach w powiecie ryckim na koniec marca 2014 r. stopa bezrobocia wyniosła 16,1%. Analizując lata ubiegłe 2010-2013 wskaźnik bezrobocia w powiecie ryckim sukcesywnie wzrastał. Stopę bezrobocia w powiecie ryckim na tle Polski i województwa Lubelskiego obrazuje tabela nr 3.

Tabela nr 3. Stopa bezrobocia w powiecie ryckim na tle kraju i województwa lubelskiego w latach 2010-2014*.

Rok	Powiat Rycki	Woj. Lubelskie	Polska
2014	16,1	14,6	13,5
2013	15,2	13,4	13,4
2012	13,9	14,1	13,4
2011	12,4	13,3	12,5
2010	12,3	13	12,3

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PUP w Rykach - *stan na marzec 2014.

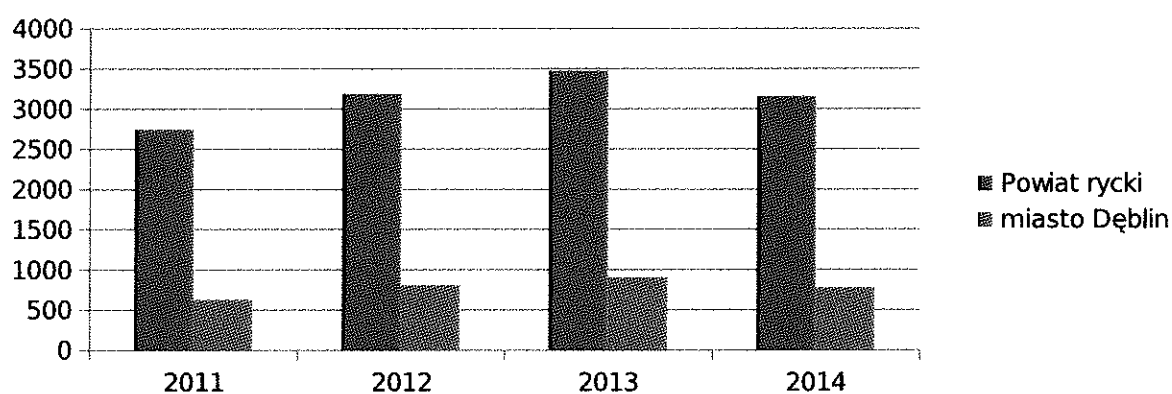
Tabela nr 4. Liczba bezrobotnych w województwie lubelskim, powiecie ryckim i mieście Dęblin w latach 2011-2014.

Jednostka terytorialna	ogółem				mężczyźni				kobiety		
	2011	2012	2013	2014	2011	2012	2013	2014	2011	2012	2013
LUBELSKIE	122441	131125	134042	116869	60252	66693	69190	60553	62189	64432	64852
Powiat rycki	2751	3194	3476	3161	1370	1678	1895	1658	1381	1516	1581
Miasto Dęblin	632	811	908	787	281	398	451	389	351	413	457

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS i PUP w Rykach.

Analizując liczbę bezrobotnych w województwie lubelskim, powiecie ryckim, mieście Dęblin (tab. 4) w latach 2011-2013 widoczna jest tendencja wzrostowa ogólnej liczby bezrobotnych. Spadek ogólnej liczby bezrobotnych widoczny jest pomiędzy rokiem 2013 a 2014. Z danych przedstawionych w tabeli 4 wynika, że tendencje wzrostu liczby bezrobotnych jak i spadku, są takie same zarówno dla obszaru województwa, jak również dla powiatu ryckiego oraz miasta Dęblin. Można uznać, że liczba bezrobotnych w mieście w okresie 4 badanych lat zbiega się z ogólną tendencją na tle województwa i powiatu. Według danych GUS w końcu grudnia 2014 r. w urzędach pracy województwa lubelskiego zarejestrowanych było 116,9 tys. bezrobotnych, którzy stanowili 6,4% wszystkich bezrobotnych zarejestrowanych w Polsce. W stosunku do grudnia 2013 r. liczba bezrobotnych zmniejszyła się w województwie lubelskim o 12,8%, a w kraju o 15,4%. Z tabeli nr 4 wynika, że w 2014 roku liczba bezrobotnych miasta Dęblin ogółem zmniejszyła się o 121 osób w stosunku do roku 2013. Wykres nr 3 obrazuje wielkość bezrobocia w powiecie ryckim i mieście Dęblin w latach 2011-2014.

Wykres nr 5. Liczba bezrobotnych powiatu ryckiego i miasta Dęblin w latach 2011-2014.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS i PUP w Rykach.

Tabela nr 5. Osoby bezrobotne w szczególnej sytuacji na rynku pracy w latach 2011-2014 (30.XI.2014).

Wyszczególnienie	2014	2013	2012	2011
Liczba zarejestrowanych bezrobotnych	766	908	811	632
z prawem do zasiłku	62	76	118	71
długo trwale bezrobotni	449	496	392	330
bez wykształcenia średniego	321	398	346	276
bez doświadczenia zawodowego	221	258	216	172
osoby do 25 roku życia	120	169	135	110
bez kwalifikacji zawodowych	173	185	144	129
osoby powyżej 50 roku życia	173	204	180	152
kobiety które nie podjęły zatrudnienia po urodzeniu dziecka	88	93	74	65
samotnie wychowujące dziecko do 18 roku życia	64	74	60	50
niepełnosprawni	32	39	32	18
które ukończyły szkołę wyższą do 27 roku życia	11	22	8	14
Osoby, które po odbyciu kary pozbawienia wolności nie podjęły zatrudnienia	17	26	17	15

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS i PUP.

Według stanu na koniec listopada 2014 r. najliczniejszą grupę bezrobotnych w szczególnej sytuacji na rynku pracy stanowili: długotrwale bezrobotni – 449 osób (59,6%) oraz bez wykształcenia średniego – 321 osób (41,9%), zaś najmniej bezrobotnych, stanowiły osoby które ukończyły szkołę wyższą do 27 roku życia – 11 osób (1,4%) oraz którzy po odbyciu kary pozbawienia wolności nie podjęły zatrudnienia – 17 osób (2,2%).

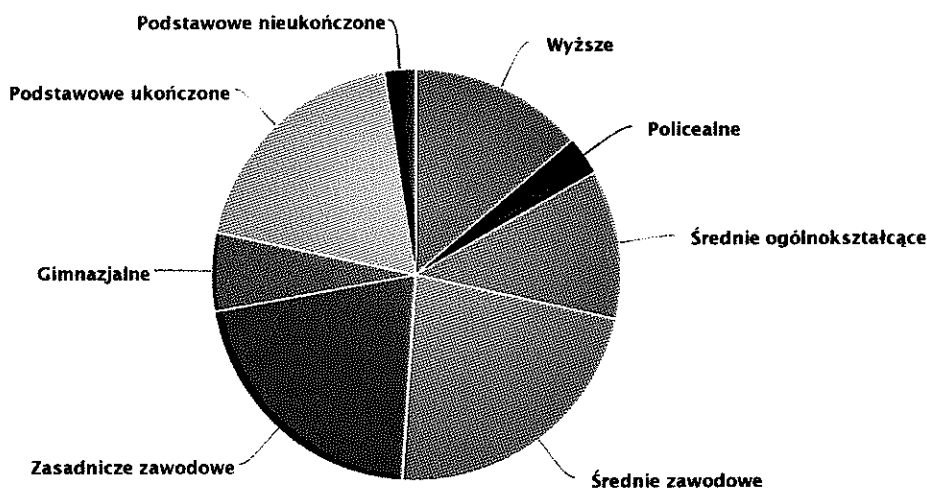
Pomimo, że liczba osób bezrobotnych nieznacznie zmalała wskaźnik bezrobocia jest nadal wysoki. Spadek liczby osób bezrobotnych jest wynikiem po części nasilającym się zjawiskiem emigracji zarobkowych. W ostatnim czasie są to wyjazdy przede wszystkim do państw Europy Zachodniej. Poziom wykształcenia (wykres 6) jest również istotnym czynnikiem różnicującym zagrożenie bezrobociem. Jak wynika z danych w tab. 5 największy problem stanowią osoby długotrwale pozostające bez pracy (58,6%) Na rynku pracy wciąż liczą się wysokie kwalifikacje zawodowe i wykształcenie. Umiejętności zawodowe i czynniki osobowości są głównym kryterium stosowanym przy doborze pracowników przez pracodawców. Duża część osób bezrobotnych, kształcona i zdobywająca doświadczenie w warunkach dawniej funkcjonujących przedsiębiorstwach, nie odpowiada aktualnym wymaganiom rynku pracy. Tendencje rynkowe wskazują jednak, że niezależnie od posiadanego zawodu uzupełniane są kwalifikacje zawodowe umiejętnościami niezbędnymi w pracy takimi jak: język obcy, obsługa programów komputerowych, księgowości, czy programów graficznych. Niezbędne stają się również umiejętności negocjacji, twórczego rozwiązywania problemów oraz odpowiedniego reagowania na wszelkie zmiany na rynku pracy. Brak jest natomiast rzetelnych danych w zakresie ukrytego bezrobocia.

Wykres nr 6. Poziom wykształcenia.

Poziom wykształcenia – Dęblin

(Źródło: Narodowy Spis Powszechny 2011)

www.polskawliczbach.pl

2.3. Uczestnictwo w kulturze

Na terenie miasta działają dwie placówki kulturalne prowadzone przez samorząd miejski. Są to Miejski Dom Kultury oraz Miejska Biblioteka Publiczna. **Miejski Dom Kultury w Dęblinie** został powołany do życia w 1976 roku. W chwili obecnej MDK ma siedzibę przy ul. 15 P.P. „Wilków” 32b. Pracownicy placówki to wykwalifikowana kadra instruktorów: fotografii, muzyki, plastyki, tańca, teatru, którzy prowadzą zajęcia w wyspecjalizowanych sekcjach. Ponadto MDK organizuje plenerowe i halowe imprezy miejskie i regionalne w oparciu o własną kadrę i sprzęt.

W pomieszczeniach placówki mają swoje siedziby organizacje społeczne. Najważniejszą imprezą kulturalno-rozrywkową o charakterze otwartym są organizowane rokrocznie w miesiącu czerwcu Dni Dęblina. Obiekty MDK nie spełniają w pełni warunków dla prowadzenia działalności kulturalnej, stąd konieczność wypożyczenia sali widowiskowej na organizację większych imprez.

Ponadto położone są na uboczu. Istnieje pilna konieczność pozyskania odpowiedniego obiektu.

Miejska Biblioteka Publiczna działa od 1946 r. Placówka dysponuje bogatymi, stale aktualizowanymi zbiorami: wydawnictwami i informacyjnymi, naukowymi, popularnonaukowymi, literaturą piękną polską i obcą. W skład Biblioteki wchodzi siedziba główna przy ul. Okólnej (centrum miasta) oraz filie w osiedlach Wiślana, Rycice i Masów. Filia na Rycicach mieści się w lokalu wynajętym, który nie spełnia wymogów dla potrzeb biblioteki. Księgozbiór biblioteczny wynosił w 2014 r. 49996 pozycji.

Działalność samorządowych instytucji kultury uzupełniają:

- w zakresie czytelnictwa sieć bibliotek szkolnych,
- w zakresie kultury – Klub Uczelniany Wyższej Szkoły Oficerskiej Sił Powietrznych, gdzie prowadzone jest także kino.

Tabela nr 6. Czytelnictwo.

	2011	2012	2013	2014
Czytelnicy	2 951	3 054	3 024	3 134
Liczba wypożyczeń	65 537	62 555	60 378	56 465

2. 4. Sfera społeczna – problemy i uwarunkowania

Sfera społeczna
Problemy i uwarunkowania

- Spadek liczby ludności miasta, ujemny przyrost naturalny i ujemny (długotrwały) wskaźnik migracji.
- Wysoki wskaźnik bezrobocia w tym duży udział kobiet, osób młodych i długotrwale bezrobotnych.
- Redukcja zatrudnienia w istniejących zakładach pracy, brak nowych miejsc pracy.
- Małe zróżnicowanie na lokalnym rynku zatrudnienia (instytucje wojskowe, kolej, oświata, handel).
- Wysoki udział zatrudnienia w sferze budżetowej.
- Wysoki wskaźnik emerytur i rent jako głównego źródła utrzymania.
- Rosnąca liczba mieszkańców w wieku emerytalnym i poprodukcyjnym.
- Brak odpowiedniego zaplecza dla realizowanej przez MDK działalności kulturalnej.
- Utrudnienia w dostępie do oferty kulturalnej realizowanej przez Klub Uczelniany WSOSP wynikające z lokalizacji obiektów na terenach zamkniętych.

3. Przestrzeń gospodarcza

Zakres analizy:

- Główni pracodawcy;
- Struktura podstawowych branż gospodarki;
- Podmioty gospodarcze i zatrudnienie.

3.1. Główni pracodawcy

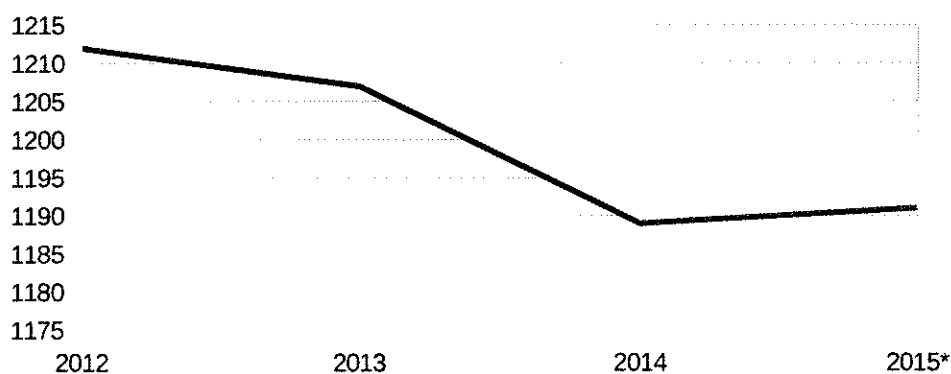
Głównymi pracodawcami w Dęblinie są nadal jednostki budżetowe, a w szczególności Wojsko Polskie i zakłady państwowe pracujące głównie na rzecz wojska oraz PKP. Są to Wojskowe Zakłady Lotnicze nr 1 S.A. Oddział w Dęblinie (300 pracowników), Wojskowe Zakłady Inżynieryjne (200 pracowników) oraz Składnica Wojskowa Dęblin-Stawy. W celu lepszego wykorzystania istniejących obiektów wpuszczają na swój teren cywilnych przedsiębiorców, udostępniając na zasadach dzierżawy powierzchnie produkcyjne, magazynowe oraz biurowe. Przyjmują także do realizacji cywilne zlecenia. Priorytetową rolę w kształtowaniu profilu miasta spełnia Wyższa Szkoła Oficerska Sił Powietrznych oraz 6 Szpital Wojskowy z Przychodnią (220 pracowników), kilka zakładów pracujących na potrzeby wojska oraz 4 jednostki wojskowe i lotnisko, a także Polskie Linie Kolejowe S.A. (239 pracowników), Zakład Taboru Lublin (309 pracowników), Baza Maszyn i Sprzętu (183 pracowników). Do grona większych pracodawców należą ponadto – AGBO (126 osób), Miejski Zakład Gospodarki Komunalnej Sp. z o. o. (83 pracowników), szkoły gminne, przedszkola i żłobek (381 osób), Urząd Miasta (76 pracowników), Przedsiębiorstwo Produkcyjno – Handlowo - Usługowe „DAREX” Dariusz Nawrotek (100 osób), P.H.U. „Pierścień” - Piotr Kijek, „POLTOR” Spółka z o. o. i „KALNEX” Z. i W. Kalbarczyk Spółka Jawna. Z firm cywilnych największe znaczenie mają:

- Zakłady Przetwórstwa Owocowo-Warzywnego „ALLMIZ” Sp. z o. o. (120 pracowników), które prowadzą chłodnię artykułów spożywczych,
 - Zakład Chemii Gospodarczej „SaneChem Handels” Sp. z o. o. (30 pracowników)
- Podmiotów zatrudniających powyżej 10 osób jest 51.

3.2. Struktura podstawowych branż gospodarki

Według danych GUS, na koniec czerwca 2015 r. na terenie miasta Dęblin w systemie REGON zarejestrowanych było łącznie 1191 pomiotów gospodarczych. Dynamikę zmian w latach 2012-2015* przedstawia wykres 7.

Wykres nr 7. Podmioty gospodarki narodowej (bez osób fizycznych prowadzących wyłącznie indywidualne gospodarstwa rolne).

Źródło: GUS - *dane na koniec czerwca 2015

Jak widać na wykresie nr 7 w okresie ostatnich 3 lat dynamika zmian jest niewielka) jednak z nieznaczną tendencją zniżkową (-23 podmioty).

Jeśli chodzi o strukturę własnościową to zdecydowanie przeważają podmioty prywatne. Na koniec czerwca 2015 r. zarejestrowanych było 87 podmiotów publicznych, a prywatnych – 1102. Strukturę podstawowych branż gospodarki w mieście przedstawiono w tabeli nr 7. W sektorze publicznym największą grupę stanowią jednostki organizacyjne działające na podstawie prawa budżetowego (jednostki budżetowe i zakłady budżetowe). W strukturze sektora prywatnego przeważają osoby fizyczne.

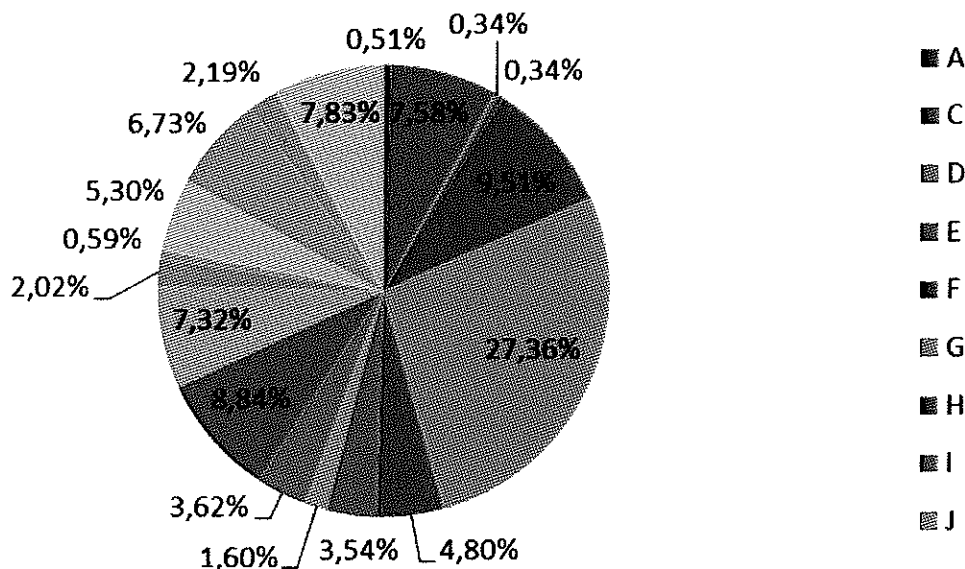
Tabela nr 7. Struktura podstawowych branż gospodarki miasta Dęblina w latach 2011-2014.

Ogółem	2011	2012	2013	2014
	1097	1108	1103	1188
A-rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	9	9	8	6
C-przetwórstwo przemysłowe	89	92	90	90
D- wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	2	2	4	4
E-dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	2	2	3	4
F-budownictwo	118	120	119	113
G-handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	330	327	320	325
H-transport i gospodarka magazynowa	60	63	59	57
I-działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	54	53	44	42
J- informacja i komunikacja	17	21	20	19
K-działalność finansowa i ubezpieczeniowa	54	50	50	43
L-działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	95	99	103	105
M-działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	71	74	88	87
N-działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	28	26	25	24
O-administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	7	9	7	7
P- edukacja	66	67	61	63
Q-opieka zdrowotna i pomoc społeczna	79	82	83	80
R-działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	22	24	25	26
Sekcja S i T	94	91	96	93

Źródło: GUS - REGON.

Wykres nr 8. Struktura podstawowych branż gospodarki miasta Dęblina w 2014.

Najwięcej branż z terenu miasta Dęblina koncentruje się w dziale handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, motocykli, budownictwo, działalność związana z obsługą rynku nieruchomości oraz przetwórstwo przemysłowe (dane GUS).

3.3. Podmioty gospodarcze i zatrudnienie

W mieście Dęblin funkcjonują liczne podmioty gospodarcze. Najważniejsze z nich to:

- **Wyższa Szkoła Oficerska Sił Powietrznych w Dęblinie** – działalność dydaktyczna w zakresie szkolnictwa wyższego wojskowego i cywilnego, pierwszego i drugiego stopnia.
- **WOJSKOWE ZAKŁADY INŻYNIERYJNE S.A** – przemysł metalowo – maszynowy. W głównej mierze remonty i modernizacje sprzętu przeprawowego i budowy mostów. Remonty sprzętu gaśnicowego, spycharki, samochody ciężarowe, remonty kompleksowe, naprawy podzespołów maszyn inżynieryjnych, naprawy powypadkowe, siłowniki hydrauliczne, szeroka gama prac związanych z obróbką metali.
- **WOJSKOWE ZAKŁADY LOTNICZE NR 1 S.A.** - oddział w Dęblinie - działalność remontowa, naprawy profilaktyczne i awaryjne wojskowych i cywilnych statków powietrznych oraz ich wyposażenia. Producent elementów gumowych, uszczelnień, profili, przewodów ciśnieniowych itp.. Produkcja detali i elementów wg specyfikacji klienta, wyk. malarskich i galwanicznych powłok antykorozyjnych detali i urządzeń.
- **ALLMIZ** - producent mrożonych owoców i warzyw w dużej palecie asortymentowej; chłodnia posiada status przetwórni ekologicznej.
- **SANECHEM** – producent środków chemicznych do mycia i dezynfekcji. Dostawy i montaż nowoczesnych urządzeń technicznych o mycia i dezynfekcji. Prowadzenie szkoleń z zakresu

higieny i BHP.

- **P.P.H.U. AGBO** - producent czapek i szalików z dzianin dla niemowląt, dzieci, młodzieży i dorosłych.
- **P.P.H.U. DAREX** - produkcja czapek i szalików dla dzieci i dorosłych, sygnowanych znakiem GRANS.

Zatrudnienie w poszczególnych branżach w Dęblinie ściśle powiązane jest z charakterem gospodarczym miasta, związanym przede wszystkim z obronnością kraju. Zakłady te zatrudniają nie tylko mieszkańców miasta. Głównymi pracodawcami w mieście są jednostki budżetowe.

Na terenie Dęblina zatrudnienie zapewniają:

- Dębliński Batalion Drogowo-Mostowy im. Gen. Romualda Traugutta.
- Wyższa Szkoła Oficerska Sił Powietrznych w Dęblinie.
- Wojskowe Zakłady Lotnicze Nr 1 S.A.
- 41 Baza Lotnictwa Szkolnego.
- Wojskowe Zakłady Inżynieryjne S.A.
- 4. Skrzydło Lotnictwa Szkolnego.
- Centrum Szkolenia Inżynieryjno- Lotniczego.
- Polskie Linie Kolejowe S.A. (Posterunek straży ochrony kolei, Sekcja eksploatacji).
- Miejski Zakład Gospodarki Komunalnej Sp. z o. o.
- Urząd Miasta.
- Wojskowy Szpital z Przychodnią.
- Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej oraz niepubliczne ZOZ-y.

Ponadto, do najpoważniejszych pracodawców zaliczane są podległe miastu placówki oświatowe:

- 10 szkół.
- 3 przedszkola.
- Żłobek.
- Warsztaty Terapii Zajęciowej.

Do grona prywatnych pracodawców o większym znaczeniu należą:

- PPHU „AGBO”.
- Przedsiębiorstwo Produkcyjno – Handlowo -Usługowe „DAREX” Dariusz Nawrotek.
- LUBREM Sp. j. Zakład Ciepłowniczy Dęblin
- P.H.U „Pierścień” Piotr Kijek.
- „POLTOR” Spółka z o. o.
- „KALNEX” Z.I W. Kalbarczyk Spółka Jawna.
- Zakłady Przetwórstwa Owocowo-Warzywnego „ALLMIZ” Sp. z o. o.
- SaneChem S.A. - Pion Chemii - Zakład Produkcyjny.

3.4. Przestrzeń gospodarcza – problemy i uwarunkowania

Przestrzeń gospodarcza Problemy i uwarunkowania
<ul style="list-style-type: none"> ● Zatrudnienie oparte w głównej mierze o sektor wojskowy. ● Brak cywilnych zakładów produkcyjnych i przetwórczych. ● Słabo rozwinięty sektor usługowy. ● Niewykorzystany potencjał istniejących zakładów. ● Niewykorzystany potencjał węzła kolejowego w zakresie logistycznym i transportowym ● Brak uzbrojonych terenów inwestycyjnych w ofercie publicznej, jak również w obrocie prywatnym. ● Rosnące zainteresowanie inwestorów zewnętrznych.

4. Infrastruktura techniczna

Zakres analizy:

- Infrastruktura komunikacyjna;
- Infrastruktura ochrony środowiska;
- Infrastruktura energetyczna.

4.1. Infrastruktura komunikacyjna

W bliskim sąsiedztwie miasta Dęblin przebiega droga krajowa nr 17/E373, łącząca centrum Polski ze wschodnimi przejściami granicznymi, jest to najkrótsza trasa z Warszawy do Lwowa, położona w dodatkowym korytarzu transportowym TINA i w sieci TEN-T: Gdańsk – Warszawa – Lublin – Kowel/Lwów – Odessa/Bukareszt. Przez miasto przebiega droga krajowa nr 48 o znaczeniu międzyregionalnym i regionalnym relacji Tomaszów Mazowiecki – Dęblin – Moszczanka – Kock oraz droga nr 801 o znaczeniu ponadregionalnym relacji Warszawa – Maciejowice – Dęblin – Stężyca – Puławy tzw. „Nadwiślanka”. Dęblin jest ważnym węzłem kolejowym, w którym przecinają się szlaki kolejowe zapewniające dogodnie połączenie z Warszawą, Łukowem i Terespołem, Lublinem i Dorohuskim, Radomiem, Krakowem oraz Katowicami i Wrocławiem. Należy podkreślić, że miasto Dęblin jest bardzo ważnym węzłem transportowym zarówno w województwie lubelskim, jak i w kraju. W mieście funkcjonuje rozbudowana sieć bocznic kolejowych zapewniająca dostęp do jego większej części. Przez miasto przebiegają linie kolejowe:

- **O znaczeniu międzynarodowym** - linia kolejowa kategorii magistralnej nr 7 relacji Warszawa – Dorohusk – granica państwa położona w dodatkowym korytarzu transportowym TINA i w sieci TEN – T.

- O znaczeniu międzyregionalnym – linia kolejowa kategorii pierwszorzędnej nr 26 relacji Łuków-Dęblin-Radom.

4.1.1. Drogi wojewódzkie

Na terenie miasta zlokalizowane są dwie drogi wojewódzkie:

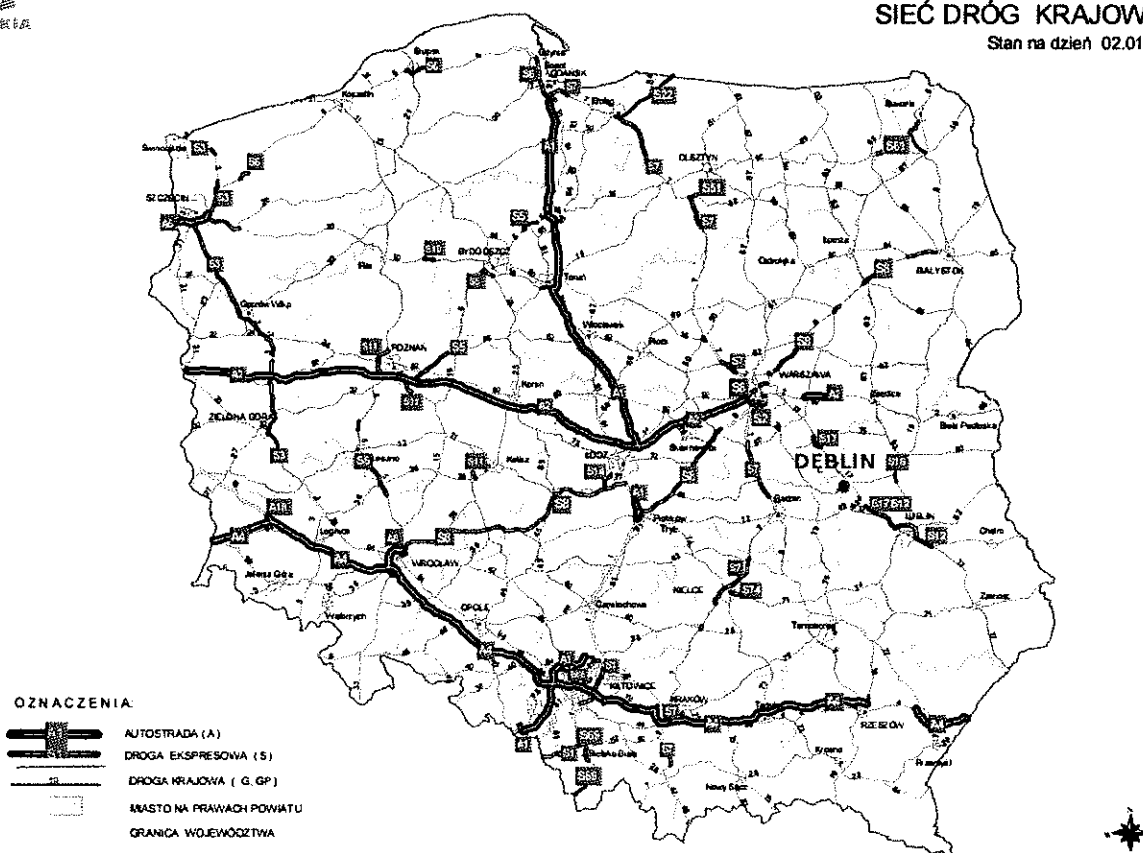
- droga Nr 801 (Warszawa – Dęblin – Puławy) – bardzo ważny ciąg drogowy łączący stolicę kraju z zachodnią częścią województwa lubelskiego (Puławy, Kazimierz Dolny, Natęczów, Opole Lubelskie); droga ta przebiega na osi południkowej, długość – 4,2 km, na całej długości posiada nawierzchnie bitumiczną, na odcinku ok. 2,4 km posiada dobrą nawierzchnię, na ok. 600 m posiada ścieżkę rowerową, na pozostałym odcinku stan nawierzchni drogi oraz chodników jest zły; w dokumentach planistycznych wyznaczony jest nowy przebieg drogi na odcinku od skrzyżowania przy WZInż do zachodniej granicy miasta; dopiero przeprowadzenie tej drogi nowym przebiegiem gwarantuje jej prawidłowe funkcjonowanie;
- droga Nr 831 łącząca stację kolejową w Dęblinie z drogą wojewódzka nr 801, długość 1,16 km, stan drogi nie jest zadowalający i wymaga wykonania nowej nawierzchni.

Rys. nr 2. Dęblin na mapie drogowej Polski.

SIEĆ DRÓG KRAJOWYCH

Stan na dzień 02.01. 2015r

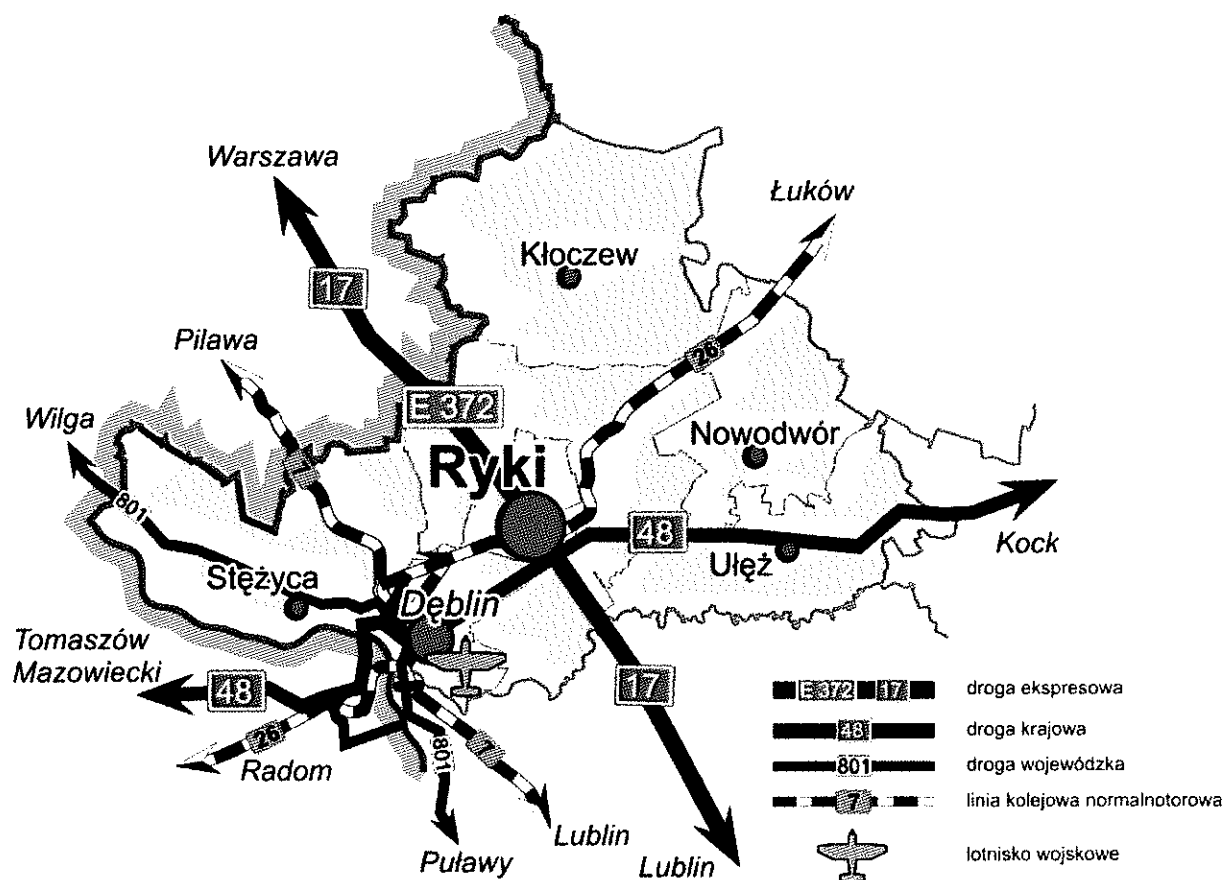
Źródło: GDDKiA.

4.1.2. Drogi powiatowe

Na terenie gminy jest 23,34 km dróg powiatowych (wszystkie o nawierzchni asfaltowej). Stanowią one główne ciągi komunikacyjne łączące miasto z powiatem, sąsiednimi gminami oraz pomiędzy poszczególnymi osiedlami w mieście. Stan dróg powiatowych na większości odcinków jest dobry i bardzo dobry. Drogą powiatową na terenie miasta wymagającą najpilniejszej modernizacji jest obecnie ul. Towarowa, która w około 75% całej swojej długości przebiega po terenach szlaku kolejowego. Ponadto modernizacji wymagają następujące drogi powiatowe: Nr P1438L – w ciągu ulic Stawskiej-1. Maja-Tysiąclecia-Michalinowskiej-Wolności-Kościuszki, ponadto ulice Grunwaldzka (P1441L), Jagiellońska (P1440L), Balonna-Spacerowa-Krasickiego (P1439L).

Rys. nr 3. Główne zewnętrzne powiązania komunikacyjne na terenie powiatu ryckiego.

Źródło: Zmiana Planu zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego – Uwarunkowania wewnętrzne, Synteza, BPP, Lublin 2011.

4.1.3. Drogi gminne

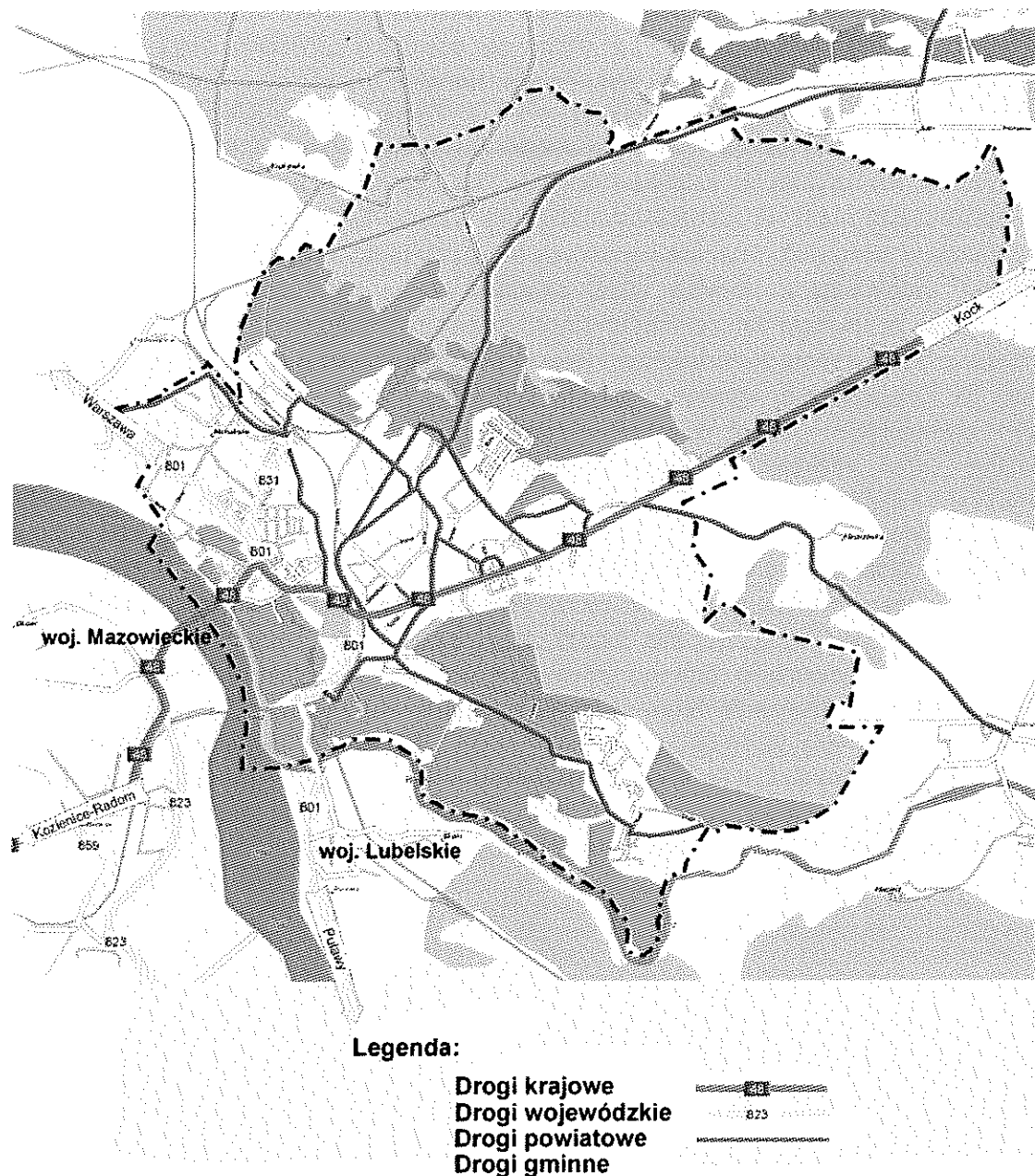
Drogi o długości 38,27 km zaliczone są do kategorii dróg gminnych. Z tego 17,76 km posiada nawierzchnię bitumiczną, 1,46 km betonową, 0,91 km nawierzchnię z kostki brukowej, 1,94 km

nawierzchnia brukowa, 0,03 km tłuczniowa, 6,77 km nawierzchnię utwardzoną żwirem, żużlem oraz 9,41 km o nawierzchni z gruntu rodzimego. Są to drogi łączące osiedla mieszkaniowe oraz zakłady pracy z siecią dróg powiatowych, wojewódzkich i krajowych. Stan dróg gminnych jest bardzo zróżnicowany. W najlepszym stanie są drogi na osiedlach „Wiślana-Żwica („stara część”), Mierzwiączka (za wyjątkiem ulic Chabrowej, Polnej, Norwida i częściowo Chtaduniaka), Starówka i w obszarze zwartej zabudowy mieszkaniowej przy ul. Trapezowej na osiedlu Lotnisko. Najgorszy stan techniczny mają drogi na osiedlach Michalinów, Jagiellońskie, Młynki, Rycice, Stawy oraz część ulic w osiedlu Masów. Wynika to, z upływu długiego czasu od okresu ich budowy oraz prowadzonych w trakcie eksploatacji robót, w zakresie infrastruktury technicznej (wodociągi, gazociągi i w ostatnim okresie kanalizacja sanitarna). Stan dróg gminnych w osiedlach 15 P.P. „Wilków”, Wiślana, Staszica i Lotnisko jest zadowalający. Pomimo dużej poprawy stanu dróg gminnych w ostatnich latach, obowiązki miasta w zakresie dalszej modernizacji (odbudowa dróg na terenie osiedla Jagiellońskie, modernizacja dróg na osiedlach Michalinów i Rycice) pozostają bardzo duże. Rozwój Wyższej Szkoły Oficerskiej Sił Powietrznych, którego naturalną konsekwencją jest rosnąca liczba studentów, jest czynnikiem stymulującym rozwój w zakresie rozwoju usług w obszarze ścisłego centrum miasta. Jednocześnie coraz większym problemem zaczyna być zbyt mała przestrzeń komunikacyjna (niewystarczająca ilość miejsc parkingowych, brak nowych ciągów komunikacyjnych w centrum i jego obrzeżach). Wykonanie przez miasto w ramach rewitalizacji centrum nowych nawierzchni dróg powiatowych i gminnych oraz dodatkowych miejsc postojowych, było również czynnikiem powodującym wygenerowanie większego ruchu pojazdów. Stan dróg gminnych został opisany w opracowanym w 2015 r. na zlecenie miasta przeglądzie stanu technicznego. Przegląd został wykonany w ramach zamówienia, którego główną częścią było założenie ewidencji dróg gminnych w formie elektronicznej. Realizacja tego obowiązku ustawowego ułatwi zarządzanie przestrzenią komunikacyjną, stanowiącą własność miasta w pełnym zakresie. W zakresie zarządzania drogami posiadającym status dróg gminnych, sporym utrudnieniem jest fakt, że niektóre ulice (zarówno gminne jak i powiatowe) zlokalizowane są na gruntach stanowiących własność Skarbu Państwa w trwałym Zarządzie PKP oraz resortu obrony narodowej. Sieć drogową miasta przedstawia rysunek nr 4.

Rys. nr 4. Sieć drogowa na terenie miasta.

Źródło: Strategia rozwoju lokalnego m. Dęblin na lata 2008-2015 opracowanie własne.

4.1.4. Infrastruktura kolejowa.

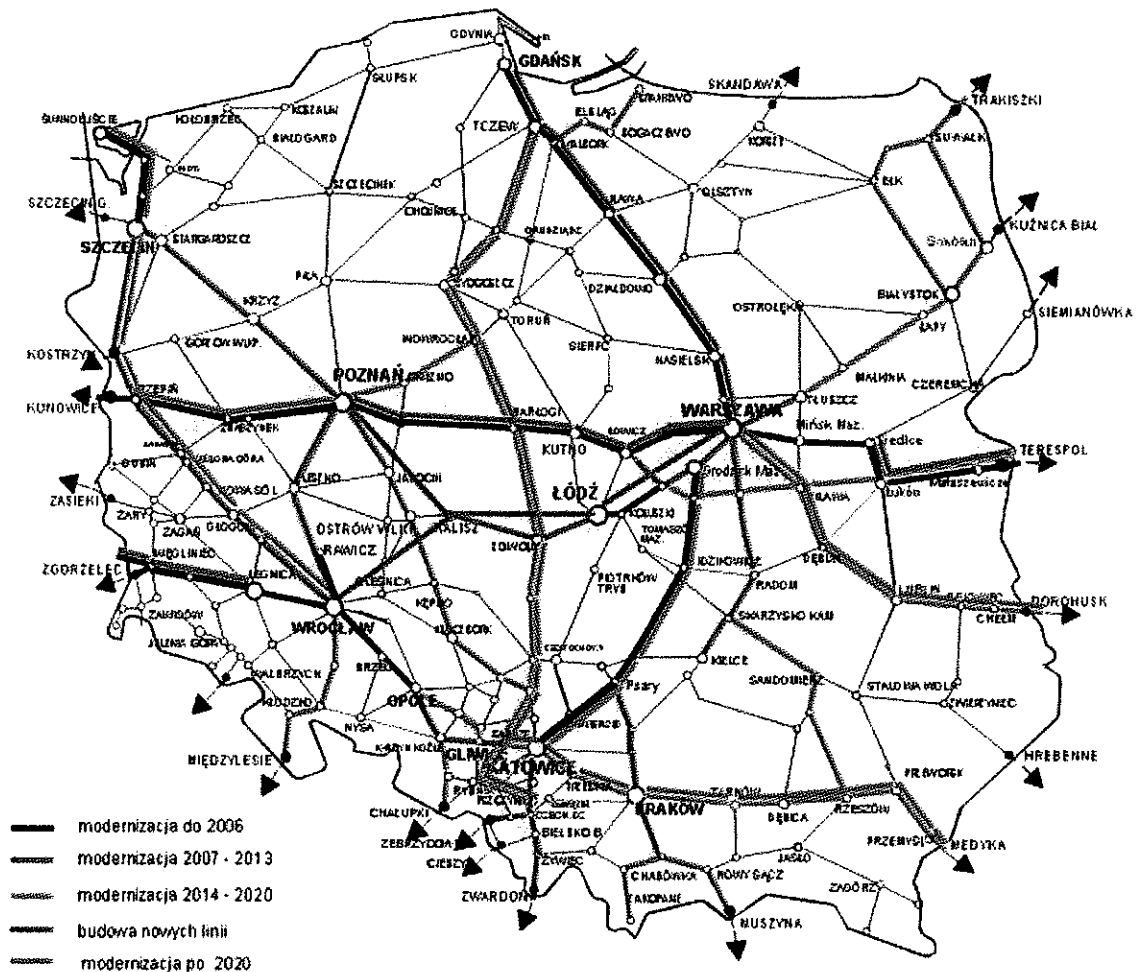
Dęblin jest ważnym węzłem kolejowym, w którym przecinają się szlaki kolejowe zapewniające dogodne połączenie z Warszawą, Łukowem i Terespołem, Lublinem i Dorohuskim oraz Radomiem i dalej Krakowem, Katowicami i Wrocławiem. W mieście funkcjonuje rozbudowana sieć bocznic kolejowych zapewniająca dostęp praktycznie do każdego rejonu miasta. Odnowiony jest budynek dworca kolejowego oraz jeden z trzech peronów. Na rysunkach 5 i 6 przedstawiono układ sieci kolejowych w Polsce

Strategia Rozwoju Miasta Dęblin na lata 2016-2020 z perspektywą do 2030 roku

z podziałem na lata i planowane działania modernizacji.

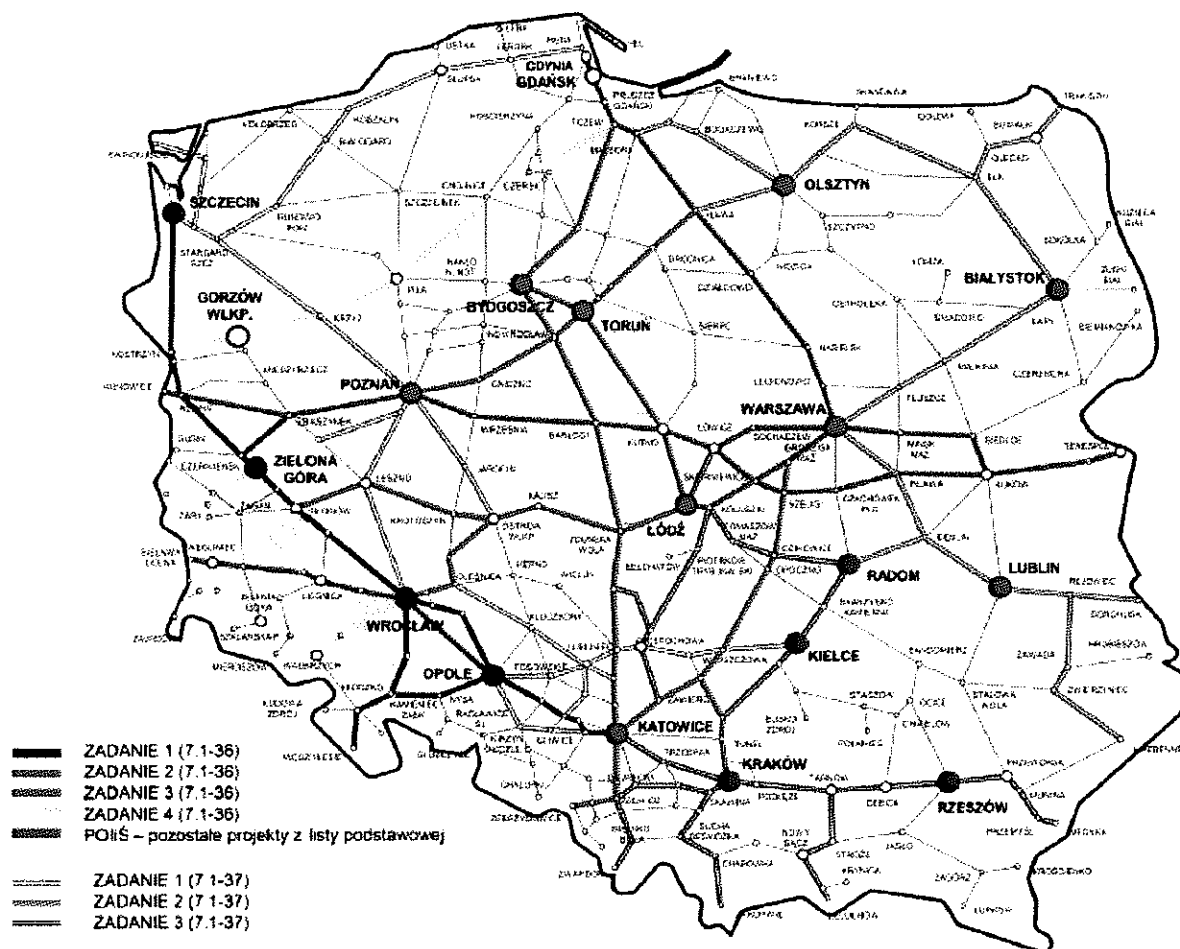
Rys. nr 5. Plany modernizacji linii kolejowych w Polsce w podziale na lata.

Źródło: <http://www.siskom.waw.pl/kp-kolej-polska.htm>

Rys. nr 6. Wstępne planowanie radiowe GSM-R dla linii kolejowych objętych Narodowym Planem Wdrażania ERTMS (European Railway Traffic Management System – Europejski System Zarządzania Ruchem Kolejowym) w Polsce

Źródło: <http://www.atdi.com/narodowy-plan-wdrazania-ertms-w-polsce-2>

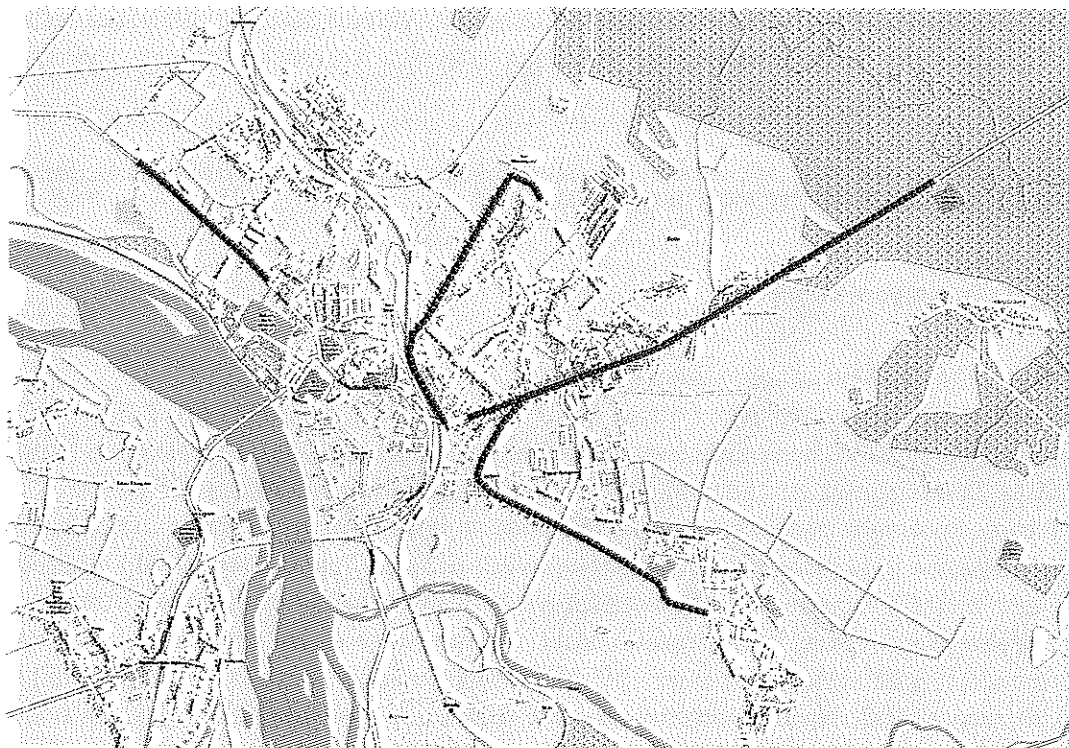
Realizacja zadania (7.1.-37) przedstawionego na rys. 6, w zakresie linii kolejowej nr 7 relacji **Warszawa–Dęblin–Lublin** jest obecnie w fazie przygotowania rozpoczęcia inwestycji. Rozpoczęcie inwestycji planowane jest na 2017 r.

4.1.5. Ścieżki rowerowe

Wg danych GUS na koniec 2013 r. długość ścieżek rowerowych na terenie miasta wynosi 11,4km. Wszystkie ścieżki są o nawierzchni z kostki betonowej brukowej. Ścieżki zlokalizowane są wzdłuż: drogi krajowej nr 48 w ciągu ulic Kockiej-Niepodległości i Warszawskiej, drogi wojewódzkiej nr 801 w ciągu ulic Mickiewicza i Stężyckiej oraz dróg powiatowych Lipowej-Konopnickiej oraz Składowej-Spacerowej.

Rys. nr 7. Rozmieszczenie ścieżek rowerowych w mieście.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie OpenStreetMap

4.1.6. Infrastruktura lotnicza

W mieście zlokalizowane jest lotnisko wojskowe, wykorzystywane obecnie wyłącznie na cele obronności kraju, głównie do szkolenia pilotów uczących się w Wyższej Oficerskiej Szkole Sił Powietrznych w Dęblinie.

4.1.7. Transport zbiorowy

Głównym węzłem komunikacji autobusowej jest zespół przystanków przy ul. Warszawskiej i Rynku. Obsługę powiązań wewnętrznych w mieście zapewniają przewoźnicy prywatni obsługujący linię Dworzec PKP – Rynek – Osiedle Lotnisko i jeżdżący według rozkładów jazdy. Potężenia zewnętrzne (m.in. w kierunku Lublina, Ryk, Warszawy, Kozienic, Puław) i pozostałe wewnętrzne obsługują różni przewoźnicy. Oferta przewozowa dostosowana jest do istniejącego zapotrzebowania i będzie rozbudowywana w miarę rozwijających się potrzeb. Od 01 października 2015 r. na terenie miasta została uruchomiona komunikacja miejska, w oparciu o porozumienie zawarte pomiędzy Miastem Dęblin a Miejskim Zakładem Komunikacji w Puławach na powierzenie gminie Miasto Puławy wykonywania zadania własnego gminy w zakresie lokalnego transportu zbiorowego.

4.1.8. Telekomunikacja

Na terenie miasta Dęblina przy ul. 15. pp „Wilków” oraz na osiedlu Masów, zlokalizowane są centrale telefoniczne, które są własnością Orange Polska S.A. Centrale typ EWSD, cyfrowe, automatyczne firmy Siemens o pojemności 3862 – ul. 15. pp „Wilków” i 512 szkota na osiedlu Masów. Wolnych numerów przy centrali o większej pojemności jest 262, przy mniejszej 432. Oprócz centrali Orange

Polska S.A. na terenie miasta są zlokalizowane centrale telefoniczne wojskowe i kolejowe. Sieć abonencka na terenie miasta jest skablowana. W ramach usług telekomunikacyjnych mieszkańcy Dęblina mogą korzystać również z różnych form dostępu do internetu. W tym zakresie niezbędna jest jednak rozbudowa infrastruktury teleinformatycznej, która ma znaczący wpływ na rozwój społeczeństwa informacyjnego.

5. Infrastruktura ochrony środowiska

5.1. Zaopatrzenie w wodę

Odbiorcy komunalni m. Dęblina zaopatrywani są w wodę z 2 stacji wodociągowych:

- stacja wodociągowa Jagiellońska oddana do użytku w 1998 r. o wydajności 170 m³/h
- stacja wodociągowa Wiślana funkcjonująca od lat siedemdziesiątych o wydajności 35 m³/h.

Komunalną siecią wodociągową zarządza Miejski Zakład Gospodarki Komunalnej w Dęblinie.

Tereny wojskowe zamknięte zaopatrywane są w wodę z własnych ujęć i stacji, natomiast tereny kolejowe zaopatrywane były pierwotnie z ujęć kolejowych przy ul. Towarowej i Dworcowej. Obecnie sieć zasilana jest z ujęcia Jagiellońska oraz częściowo Wiślana. Osiedla wojskowe Lotnisko i Stawy zasilane są z ujęcia miejskiego przy ul. Jagiellońskiej. Generalnie w całym mieście sieć wodociągowa ma układ promienisty bez wykształconego układu pierścieniowego, średnice w większości Ø110, niewiele Ø150 oraz Ø200. Na terenach kolejowych większość sieci to Ø100 wykonane z żeliwa. Wiek wodociągów i użyty materiał powodują częste awarie i kłopoty eksploatacyjne. Pozostała, nowsza sieć wodociągu komunalnego, wykonana jest z PCV z przewagą średnic Ø100. Praktycznie w całym mieście jest dostępna woda z wodociągu. Dostępu do sieci miejskiej pozbawione są posesje na krótkim odcinku ul. Towarowej. Ponadto pojedyncze enklawy zabudowy na terenie osiedli Michalinów i Mierzwiączka. Jedynym osiedlem wielorodzinnym zasilanym z ujęcia wojskowego Twierdzy Dęblin jest osiedle Podchorążych oraz budynek wielorodzinny przy ul. 15 pp „Wilków” 3A (tzw. Frygiel).

W 2014 r. na terenie miasta Dęblin zostały zakończone duże inwestycje w zakresie poprawy gospodarki wodnościekowej, w obszarze aglomeracji, wyznaczonym w ramach Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych (KPOŚK). W ramach w/w inwestycji wykonano rozbudowę sieci kanalizacyjnej (osiedla Jagiellońskie, Starówka oraz część osiedla Mierzwiączka) wykonano magistrale wodociągowe do osiedla Lotnisko (2013r.) i do osiedla Stawy. Aktualnie na ukończeniu jest opracowanie dokumentacji projektowo-kosztorysowej realizowanej na zlecenie Miejskiego Zakładu Gospodarki Komunalnej Sp. z o. o. na dalszą rozbudowę i modernizację infrastruktury komunalnej. Przedmiotem opracowywanej dokumentacji jest pięć dużych przedsięwzięć: modernizacja oczyszczalni ścieków, budowa sieci kanalizacji sanitarnej z przyłęczami w osiedlach Rycice i Michalinów, budowa magistrali wodociągowej z ujęcia wody Jagiellońska do ujęcia wody w osiedlu Wiślana oraz wymiana sieci wodociągowej z przyłęczami w osiedlu Michalinów. Realizacja planowanych inwestycji pozwoli wyposażyć w blisko 100% wyznaczonego obszaru aglomeracji w infrastrukturę komunalną, spełniającą europejskie i krajowe wymagania. Zwiększy rentowność sieci, zmniejszy (wymiana zdekapitalizowanej sieci wodociągowej w os. Michalinów) straty wody oraz podniesie jakość wody dostarczanej do posesji. Zestawienie długości sieci istniejącej infrastruktury komunalnej na terenie miasta Dęblin prezentuje tabela nr 8, z której wynika, że stan infrastruktury technicznej dla miasta Dęblina uległ dużej poprawie w latach 2010-2014.

Tabela nr 8. Stan infrastruktury komunalnej na terenie miasta Dęblin 2012-2014.

Dęblin	Długość sieci [km]				
	2010	2011	2012	2013	2014
Sieć wodociągowa	58,5	58,6	58,8	63,5	63,5
Sieć kanalizacyjna	32,5	34,5	34,5	35,9	55,7

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MZGK Sp. z o.o.

5.2. Odprowadzenie ścieków komunalnych

Odbiorcą ścieków komunalnych z miasta Dęblina jest miejska oczyszczalnia mechaniczno-biologiczna. Oczyszczalnia wraz z działką stanowi własność miasta Dęblin, ale jest zlokalizowana poza granicami miasta na gruntach gminy Stężyca, w pobliżu Wisły. Oczyszczalnia projektowana w latach 1981-1982 oddana do użytku w 1993 r. obejmuje następujące obiekty technologiczne :

- część mechaniczna – budynek krat, piaskownik, koryto pomiarowe, pompownia ścieków, 2 osadniki wstępne.
- część biologiczna – po modernizacji zakończonej w 2003 roku. do istniejącego ciągu technologicznego dołączono 2 połączone zbiorniki niedotlenione i natlenianie wraz ze stacją dmuchaw, stacją dozowania PIX, pompownię recyrkulacji wewnętrznej, kontener pomiarowy, automatyczną stację poboru próbek, koryto pomiarowe „wylot”.
- część osadowa – pompownia osadu surowego, 2 otwarte komory fermentacyjne, 4 laguny osadowe.

Dodatkowo na terenie oczyszczalni oddano do użytku w 2000 r. punkt zlewny sterowany komputerowo. Miasto Dęblin posiada kanalizację komunalną, zlokalizowaną głównie w jego południowej części, obejmującą osiedla zabudowy wielorodzinnej, tj. największe skupiska ludności. Północna część miasta, obejmująca tereny starego miasta i zabudowy cywilnej, w większej części pozbawione były zbiorczego systemu kanalizacji sanitarnej, a ścieki gromadzone są w lokalnych szambach i ustępach suchych. Do 2014 roku została wykonana w północnej części miasta kanalizacja sanitarna podciśnieniowa o łącznej długości 17,9 km połączona rurociągiem tłocznym o długości 1,39 km z istniejącą kanalizacją. Do istniejącej kanalizacji podłączone zostało osiedle Stawy poprzez pompownię ścieków i rurociąg tłoczny o długości 3,9 km, który został oddany do użytkowania w 2015 roku.

Istniejący układ grawitacyjno-pompowy oparty jest na 11 pompowniach, wyposażonych w pompy zatapialne. Oczyszczalnia ścieków przyjmuje także ścieki z terenu gminy Stężyca. Oczyszczalnią ścieków oraz siecią kanalizacji sanitarnej zarządza Miejski Zakład Gospodarki Komunalnej Sp. z o. o. w Dęblinie. Łączna długość sieci kanalizacji sanitarnej wynosi 55,7 km. Łączna ilość przyłączy kanalizacyjnych wynosi 1233 szt.

5.3. Odprowadzenie ścieków deszczowych

Miasto Dęblin posiada rozdzielczy system kanalizacji deszczowej. Istniejące kanały deszczowe obejmują swoim zasięgiem tylko część miasta. Brak jest całościowego rozwiązania układu kanalizacji deszczowej. W różnych miejscach miasta zlokalizowane są odcinki kolektorów deszczowych, nie

połączone ze sobą oraz nie zakończone oczyszczalnią wód deszczowych. Część z nich wyposażona jest w separatory. Można wyróżnić następujące odcinki istniejącej kanalizacji deszczowej:

- w ul. Warszawskiej od wiaduktu do rzeki Irenki,
- w ul. Warszawskiej od ul. Okólnej do rzeki Irenki,
- w ul. Niepodległości od ul. PCK do rowu melioracyjnego przy targowisku miejskim,
- w ul. Kockiej od ul. Środkowej do rowu melioracyjnego przy ul. Staromiejskiej,
- w ul. PCK do rzeki Irenki,
- w ul. Nowej (ścieki deszczowe odprowadzane do gruntu),
- w ul. 15 pp „Wilków”, Wiślanej i Dworcowej oraz Os. Wiślana i Os. Staszica,
- w Osiedlu Wiślana – Żwica – sieć osiedlowa z pompownią ścieków i zbiornikiem chłonnym, w Os. Lotnisko – sieć osiedlowa z grawitacyjnym odprowadzeniem do rowu melioracyjnego, odprowadzającego wody opadowe do rz. Wieprz,
- w Os. Stawy odcinki sieci z odprowadzaniem wód do gruntu.

Miasto posiada inwentaryzację kanałów deszczowych oraz pozwolenie wodno - prawne na odprowadzanie wód opadowych do środowiska.

5.4. Gromadzenie odpadów

Miasto Dęblin nie posiada obecnie wysypiska śmieci. Istniejące wysypisko zlokalizowane w okolicy ul. Skotnickiego zostało zamknięte 01.01.1998 r. Obecnie odpady komunalne pochodzące z nieruchomości zamieszkałych wywożone są do ZUOK w Puławach, a odpady budowlane oraz popioły na składowisko odpadów w miejscowości Brzeźce, gm. Stężyca. Ilość odpadów oscyluje w granicach 4.300 Mg na rok. Są to odpady komunalne pochodzące z nieruchomości zamieszkałych. Od 01 czerwca 2015 r. uruchomiono Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych. Uprawnienie na prowadzenie działalności w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości z terenu miasta posiada 12 przedsiębiorców.

5.5. Ochrona przeciwpowodziowa

Dwie główne rzeki na terenie miasta (Wiśła i Wieprz) posiadają obwałowania na całej swojej długości w granicach miasta. Przy ujściu rz. Irenki do Wieprza znajduje się przepompownia zapewniająca przepompowywanie wód Irenki przy stanach wyższych na Wieprzu. W 2014 Wojewódzki Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych zmodernizował wał przeciwpowodziowy rzeki Wiśły na odcinku od mostu drogowego na Wiśle do wału poprzecznego w Stężycy (ok. 4km długości) oraz wykonał zabezpieczenie mobilne budynków Miejskiego Domu Kultury.

6. Infrastruktura energetyczna

6.1. Zaopatrzenie w gaz

Głównym źródłem zasilania miasta Dęblina w gaz jest gazociąg wysokoprężny Ø500 CN 64 w kierunku Jarostaw – Puławy – Warszawa, z odgałęzieniem Ø100 CN 64 w kierunku Dęblina. Gazociąg powyższy doprowadzony jest do stacji redukcyjnej I° zlokalizowanej w okolicy ul. Skotnickiego.

Ze stacji wyprowadzony jest gazociąg średniego ciśnienia biegnący ul. Kocką, Warszawską, Stężycką w kierunku Stężycy. Na terenie miasta znajdują się 4 stacje redukcyjne II°. Z sieci średnioprężnej zasilane są rejon: Żdźary, tereny budownictwa mieszkaniowego wielorodzinnego oraz WSOSP, wschodnia część centrum miasta, północno – zachodnie tereny miasta Dęblina, osiedle Rycice. Z sieci niskoprężnej zasilane są tereny budownictwa niskiego jednorodzinne.

Tabela nr 9. Dane dotyczące sieci gazowej na terenie powiatu Ryki i miasta Dęblin w okresie 31.12.2010r.- 31.12.2014r.

Wyszczególnienie	Długość gazociągów bez czynnych przyłączy gaz.					Czynne przyłącza gazowe						
	ogółem	wg podziału na ciśnienia				ogółem	w tym: do budynków mieszkalnych	wg podziału na ciśnienia		ogółem	wg podziału na ciśnienia	
		niskie (do 10 kPa włącznie)	średnie (powyżej 10 kPa do 0,5 MPa włącznie)	podwyższone średnie (powyżej 0,5 MPa do 1,6 MPa włącznie)	wysokie (powyżej 1,6 MPa do 10 MPa włącznie)			niskie (do 10 kPa włącznie)	średnie (powyżej 10 kPa do 0,5 MPa włącznie)		niskie (do 10 kPa włącznie)	średnie (powyżej 10 kPa do 0,5 MPa włącznie)
		w metrach						w sztukach				
2010												
powiat rycki	148401	34267	114134	0	0	3832	3608	1169	2663	82379	22391	59988
Dęblin	61041	26144	34897	0	0	1722	1611	888	834	35748	17198	18550
2011												
powiat rycki	151678	34522	117156	0	0	3919	3689	1188	2731	83527	22625	60902
Dęblin	61409	26361	35048	0	0	1737	1625	776	961	36213	17407	18806
2012												
powiat rycki	153557	34611	118946	0	0	4007	3766	1201	2806	84689	22806	61883
Dęblin	61870	26450	35420	0	0	1763	1649	786	977	36758	17566	19192
2013												
powiat rycki	153773	34611	119162	0	0	4054	3835	1211	2843	85237	22867	62370
Dęblin	62086	26450	35636	0	0	1792	1664	794	998	36908	17597	19311
2014												
powiat rycki	155430	34771	120659	0	0	4107	3895	1223	2884	86207	23268	62939
Dęblin	62874	26610	36264	0	0	1813	1691	805	1008	37339	17887	19452

Źródło: Polska Spółka Gazownictwa sp. z o.o. Oddział w Tarnowie Zakład Gazowniczy w Lublinie

6.2. Energia elektryczna

Podstawowym źródłem zasilania w energię elektryczną dla miasta Dęblina jest GPZ 110 H5 kV położony przy ul. Spacerowej. Na terenie GPZ zainstalowane są dwa transformatory, każdy o mocy 16 MVA i napięciu 110/15 kV.

GPZ Dęblin zasilany jest dwoma liniami napowietrznymi WN:

- z GPZ Puławy-Ryki (linia napowietrzna 110 kV z przewodami roboczymi 3 x AFL 6 – 120 mm²)
- z GPZ Ryki (linia napowietrzna 110 kV z przewodami roboczymi 3 x AFL 6 – 120 mm²)

Miasto Dęblin powiązane jest z GPZ 110/15 kV siecią rozdzielczą SN.

Sieć rozdzielczą stanowią linie kablowe i napowietrzne 15 kV. Linie te zasilają odpowiednią ilość stacji transformatorowych, napowietrznych i wewnętrznych, powiązanych ze sobą w układzie

pierścieniowym. Na terenach objętych obowiązującymi planami miejscowymi linie napowietrzne SN przewidziane są do stopniowego skablowania. Nie ma przeszkód natury technicznej w dostarczaniu energii elektrycznej dla potrzeb rozbudowy miasta. Najwyższy pobór mocy przez miasto wynosi 10,4 MW. Stanowi on ok. 30% zapotrzebowania miasta na moc elektryczną w stosunku do mocy zainstalowanej w GPZ Dęblin. Obecnie na terenie miasta powstaje pierwsza farma fotowoltaiczna o mocy 1MW (przewidywany rozruch do końca 2015 r.). W studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, zostało wskazanych kilka innych lokalizacji obszarów do rozwoju energetyki odnawialnej.

Tabela nr 10. Energia elektryczna w gospodarstwach domowych.

Wyszczególnienie	Jedn.	2012	2013	2014
Odbiorcy energii elektrycznej	szt.	6.534	6.529	bd
Zużycie energii elektrycznej	MWh	10.386	10.455	bd

Źródło: dane GUS.

6.3. Zaopatrzenie w energię ciepłą

System grzewczy poszczególnych grup odbiorców w mieście Dęblinie opiera się na takich nośnikach energii jak: węgiel (miął węglowy), gaz i olej opałowy. Podstawowym źródłem ciepła dla miasta jest kotłownia wysokoprężna, wybudowana w latach osiemdziesiątych. Właścicielem kotłowni jest Wojskowy Rejonowy Zarząd Infrastruktury w Lublinie. Powyższa kotłownia zlokalizowana jest w Dęblinie przy ul. Składowej. Wydajność kotłowni 3 x WR – 25 wynosi Qw – 87 MW, moc pobierana w okresie największego zapotrzebowania wynosi 58 MW, co stanowi 67% mocy całkowitej. Kotłownia opalana jest miąłem węglowym. Pobierana w kotłowni moc wykorzystywana jest na ogrzewanie budownictwa mieszkaniowego wielorodzinnego, obiektów wojskowych, jak również budynków użyteczności publicznej, położonych w osiedlach Lotnisko, Staszica, 15 pp „Wilków”. Drugą co do wielkości kotłownią jest kotłownia Wojskowej Agencji Mieszkaniowej nr 3, zlokalizowana na Osiedlu Wiślana. Kotłownia ta opalana jest gazem. Wydajność kotłowni wynosi 3,24 MW, przy mocy zapotrzebowanej 2,58 MW. Stopień wykorzystania wynosi ok. 80%. Ogrzewa ona znaczną część osiedla Wiślana. Cztery bloki na tym Osiedlu ogrzewane są lokalnymi kotłowniami gazowymi. Trzecia kotłownia (kolejowa) zlokalizowana jest na bazie maszyn przy ul. Dworcowej. Wydajność kotłowni wynosi 2,136 MW – stopień wykorzystania 100%. Kotłownia ogrzewa bazę maszyn, dworzec kolejowy i przychodnię zdrowia. Kotłownia ekologiczna opalana jest olejem. Następną kotłownią kolejową dla nastawni – opalana jest gazem propan butan. Kotłownia ogrzewa osiedle Stawy. Kotłownia ALLMIZ przy ul. Stawskiej w pełni pokrywa zapotrzebowanie na ciepło obiektów zamrażalni – opalana węglem. Kotłownia nr 4 Wojskowej Agencji Mieszkaniowej zlokalizowana przy ul. Podchorążych, o mocy 0,34 MW i mocy zamówionej 0,34 MW. Kotłownia ogrzewa nowe budynki mieszkalne wielorodzinne na osiedlu Podchorążych, opalana gazem ziemnym. Kotłownie indywidualne o bardzo małej mocy opalane węglem lub gazem ogrzewają niektóre budynki jednorodzinne na poszczególnych osiedlach lub obiekty użyteczności publicznej. Z przeprowadzonego bilansu mocy wynika, że całość zapotrzebowania na ciepło dla miasta może być pokryta z kotłowni Wojskowej Rejonowego Zarządu Infrastruktury w Lublinie. Stan sieci i kanałów ciepłych ocenia się jako dobry, poprawia się także stan instalacji odbiorczych. Dokumentem dokładnie diagnozującym stan

energetyki ciepłej na terenie miasta jest przyjęty przez Radę Miasta Dęblin w dniu 30 września 2015 r. Uchwałą Nr XIII/80/2015 Plan Gospodarki Niskoemisyjnej na lata 2015-2020.

6.4. Infrastruktura techniczna – problemy i uwarunkowania

Infrastruktura techniczna Problemy i uwarunkowania

- **Konieczność dokończenia modernizacji drogi krajowej Nr 48, łącznie z modernizacją skrzyżowań, w związku ze wzrostem natężenia ruchu.**
- **Przebudowa drogi wojewódzkiej nr 801 ze zmianą jej przebiegu na terenie miasta.**
- **Włączenie całego miasta w komunalną sieć wodociągową, wykształcenie systemu pierścieniowego zaopatrzenia w wodę.**
- **Konieczność wymiany zdekapitalizowanej infrastruktury komunalnej na terenie miasta (tereny PKP, osiedle Stawy, odcinki azbestowej sieci wodociągowej)**
- **Rozbudowa systemu kanalizacji sanitarnej dla wszystkich osiedli mieszkaniowych (Masów, Michalinów, Młynki, Rycice, Żdźary,). Dokończenie budowy kanalizacji w centrum miasta (ul. Warszawska).**
- **Modernizacja oczyszczalni ścieków.**
- **Połączenie przewodem magistralnym dwóch głównych komunalnych ujęć wody przy ul. Jagiellońskiej i Wiślanej.**
- **Rozbudowa systemu kanalizacji deszczowej.**
- **Rewitalizacja obszarów miasta niezrewitalizowanych, wskazanych w lokalnym programie rewitalizacji.**
- **Niewykorzystany potencjał węzła kolejowego, jako ośrodka logistycznego o możliwościach o zasięgu krajowym.**
- **Konieczność kompleksowej odbudowy dróg gminnych w pierwszej kolejności na terenach z kompletną infrastrukturą komunalną.**
- **Rozbudowa sieci ścieżek rowerowych na terenie miasta.**
- **Kompleksowa modernizacja oświetlenia ulicznego połączona z sukcesywnym skablowaniem napowietrznych linii energetycznych.**
- **Brak miejsc parkingowych w osiedlach wielorodzinnych.**

- **Niewykorzystany potencjał lotniska wojskowego w zakresie możliwości obsługi ruchu cywilnego.**
- **Modernizacja wału wstecznego rz. Wieprz od ujścia do Wisły, do osiedla Masów.**

7. Infrastruktura społeczna

Zakres analizy:

- Zasoby mieszkaniowe;
- Infrastruktura edukacyjna;
- Infrastruktura sportowa;
- Infrastruktura kultury;
- Infrastruktura ochrony zdrowia i opieki społecznej;
- Infrastruktura turystyki;
- Infrastruktura bezpieczeństwa publicznego
- Cmentarnictwo.

7.1. Zasoby mieszkaniowe

Zabudowę mieszkaniową ze względu na: sposób jej realizacji, status prawny, formę, funkcję itp. można podzielić na kilka zróżnicowanych grup. W rozmieszczeniu ich na obszarze miasta nie można doszukać się jakiejś zasady, i wydaje się, że decydowały o niej względy praktyczne jak: łatwość pozyskania terenu, możliwość jego uzbrojenia, położenie w stosunku do miejsc pracy, nawiązanie do stanu zagospodarowania itp. Realizatorami mieszkań były: wojsko, kolej, miasto, spółdzielczość mieszkaniowa oraz inwestorzy indywidualni. W poszczególnych grupach wyodrębniają się następujące osiedla lub zespoły zabudowy:

Zabudowa wielorodzinną – charakterystyczne są tu dwa osiedla oddalone od terenów zasadniczego zainwestowania miasta tj.

- osiedle „Lotnisko” w południowej części miasta;
- osiedle „Stawy” w części północnej.
- Wszystkie pozostałe zespoły tej grupy zostały zrealizowane w zachodniej części miasta, pomiędzy Wisłą a linią kolejową. Są to:
 - osiedle 15 p.p. „Wilków”;
 - osiedle Staszica;
 - osiedle Wiślana ;
 - zespół zabudowy wielorodzinnej (pokolejowej) przy ul. Wiślanej;
 - zespół zabudowy wielorodzinnej przy ul. Podchorążych, w tym grupa baraków wielomieszkaniowych.

Zabudowa o niskiej intensywności przeważnie jednorodzinna z usługami towarzyszącymi, w rejonie centrum miasta, przy ulicach Rynek, Okólna, PCK, Bankowa, Grunwaldzka, Leśki, Piłsudskiego i Prosta.

Zabudowa jednorodzinna zrealizowana na terenach o podziale na działki wykonanym

dla potrzeb budownictwa:

- Zespól w rejonie ulic Konopnickiej i Zacisznej;
- Osiedle „Jagiellońskie”;
- Osiedle „Wiślana – Żwica”;
- Zespól zabudowy szeregowej przy ul. Trapezowej na os. Masów.

Zabudowa mieszana (rolniczo-ogrodnicza i jednorodzinna) na terenach o podziale rolnym, przekształcająca się z zabudowy zagrodowej na jednorodziną. Ten typ zabudowy występuje głównie we wschodniej części miasta, rozciągając się wzdłuż ulic – dróg obsługujących dawniej osadnictwo rolnicze, a także skupionej w formie wsi (Mierzwiączka i Źdźary). W części zachodniej zabudowa ta ukształtowała się w zespoły skupione wokół dworca kolejowego (Rycice – ulice Stara, Nowa i Kolejowa oraz Michalinów – ulice Michalinowska, Zielona, Wolności, Źeromskiego).

7.2. Infrastruktura edukacyjna

Jeśli chodzi o usługi oświatowe miasto Dęblin jest ośrodkiem o charakterze ponadlokalnym, a w niektórych dziedzinach jest ośrodkiem o znaczeniu krajowym.

Na terenie miasta znajdują się:

- szkoła wyższa – Wyższa Szkoła Oficerska Sił Powietrznych – Szkołę Orłąt, Lotnisko - kształcąca pilotów oraz kadry techniczne na potrzeby lotnictwa wojskowego;
- cztery szkoły średnie:
 - Liceum Ogólnokształcące im. 15 pp „Wilków” w Zespole Szkół Ogólnokształcących, ul. 15 pp „Wilków” 6 – organem prowadzącym jest miasto Dęblin,
 - Ogólnokształcące Liceum Lotnicze im. Franciszka Źwirki i Stanisława Wigury, Lotnisko – organem prowadzącym jest Minister Obrony Narodowej,
 - Zespól Szkół Zawodowych Nr 1 im. Gen. Franciszka Kleeberga, ul. Tysiąclecia 27 – organem prowadzącym jest Powiat Rycki,
 - Zespól Szkół Zawodowych Nr 2 im. Marii Dąbrowskiej, ul. Wiślana 3b – organem prowadzącym jest Powiat Rycki;
- cztery Gimnazja prowadzone przez Miasto Dęblin:
 - Gimnazjum Nr 1 w Zespole Szkół Ogólnokształcących, ul. 15 pp „Wilków” 6,
 - Gimnazjum Nr 2 w Zespole Szkół Nr 4, ul. Gen. Kowalskiego 20,
 - Gimnazjum Nr 3 w Zespole Szkół Nr 3, ul. Tysiąclecia 25,
 - Gimnazjum Specjalne, ul. Niepodległości 8;
- Sześć szkół podstawowych:
 - Szkoła Podstawowa Nr 2 im. Władysława Broniewskiego, ul. 1 Maja 3,
 - Szkoła Podstawowa Nr 3 im. Marii Curie Skłodowskiej w Zespole Szkół Nr 3, ul. Tysiąclecia 25,
 - Szkoła Podstawowa Nr 4 im. Lotników Polskich w Zespole Szkół Nr 4, ul. gen. Kowalskiego 20,
 - Szkoła Podstawowa Nr 5 im. gen. Władysława Sikorskiego, w Zespole Szkół Ogólnokształcących, ul. 15 pp „Wilków” 6,
 - Szkoła Podstawowa Specjalna ze Specjalnym Ośrodkiem Szkolno-Wychowawczym, ul. Niepodległości 8;
- Trzy przedszkola + Żłobek

- Miejskie Przedszkole Nr 1, ul. Niepodległości 10a,
- Miejskie Przedszkole Nr 3, ul. Michalinowska 1a, z filią na Os. 15 pp „Wilków”,
- Miejskie Przedszkole Nr 4, ul. Rogowskiego, w Zespole Szkół Nr 4.
- Miejski Żłobek, ul. Rogowskiego 5a.

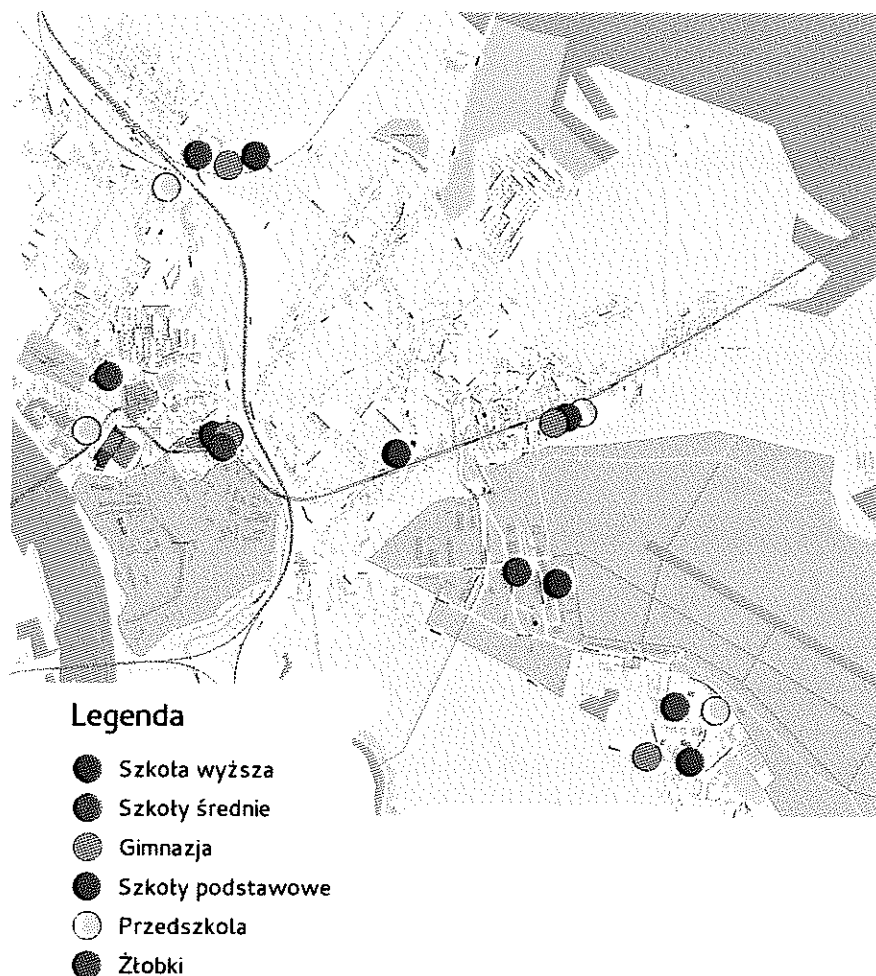
Baza lokalowa placówek zarządzanych przez miasto Dęblin przedstawia się następująco:

Tabela nr 11. Baza lokalowa miejskich placówek oświatowych.

Lp.	Nazwa placówki	Salę dydaktyczne	Salę gimnastyczne	Pracownie komputerowe	Liczba komputerów
1	Zespół Szkół Ogólnokształcących	35	2	3	118
2	Zespół Szkół Nr 3	24	1	1	35
3	Zespół Szkół Nr 4	27	2	3	40
4	Szkoła Podstawowa Nr 2	13	1	1	14
5	Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy	12	1	1	31
6	Przedszkole Nr 1	5	0	0	1
7	Przedszkole Nr 3	5	0	0	3
8	Przedszkole Nr 4	7	0	0	3
9	Miejski Żłobek	3	0	0	1
10	Razem	131	7	9	242

Rys. 8. Rozmieszczenie placówek oświatowych na terenie miasta.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie OpenStreetMap

Należy uznać, że usługi oświatowe są na terenie miasta zorganizowane prawidłowo. Sieć szkół jest dobrze rozwinięta i rozłożona na obszarze całego miasta. Obiekty placówek oświatowych prowadzonych przez miasto nie są w najlepszym stanie technicznych i wymagają dużych prac remontowych i modernizacyjnych, zwłaszcza w zakresie termomodernizacji. Obiekty szkolne, z wyjątkiem SOSW nie są przystosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych. Najbliższe uczelnie wyższe oprócz Dęblina zlokalizowane są w Rykach, Puławach, Lublinie, Radomiu i Warszawie. Nauką w szkołach podstawowych, gimnazjach i szkołach średnich na terenie miasta objętych było w 2014 r. 3.314 uczniów.

Tabela nr 12. Liczba uczniów w szkołach.

Typ szkoły	2012	2013	2014
Podstawowe	1006	957	940
Gimnazjalne	628	582	546
Średnie /ZSO/	337	279	236
Razem	1 971	1 818	1 722

Źródło: GUS.

Z danych przedstawionych w tabeli 12 wynika, że liczba uczniów uczęszczających do dęblińskich szkół w okresie 3 lat zmalała o ponad 12%. Ponieważ w najbliższych latach nie zapowiada się zmiana tendencji spadkowej liczby dzieci w klasach pierwszych należy zabiegać o uczniów spoza Dęblina.

Rys. nr 9. Uczniowie klas pierwszych z terenu miasta (od 2015 r. prognoza).

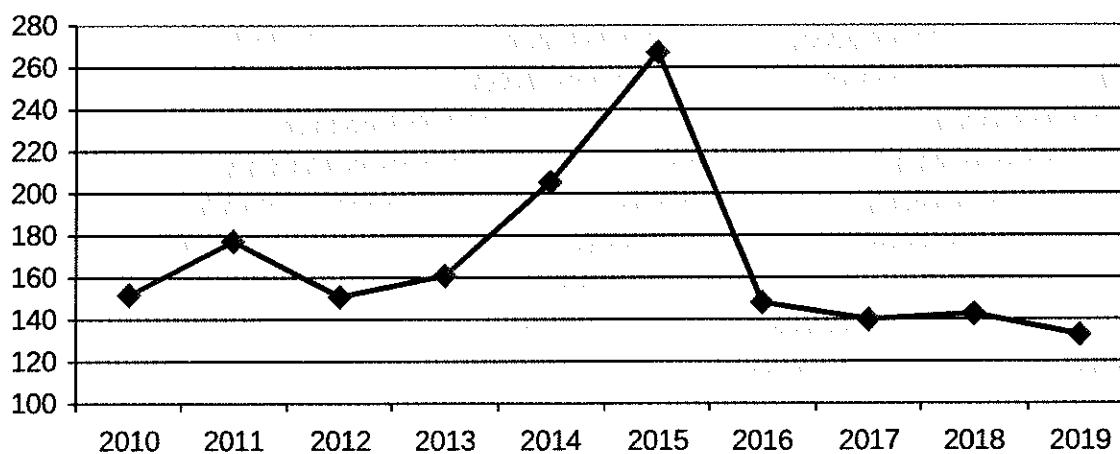

Tabela nr 13. Liczba dzieci w przedszkolach.

	2012	2013	2014
Liczba miejsc	468	438	418
Liczba dzieci	466	445	409

Źródło: GUS.

7.3. Infrastruktura sportowa

Infrastrukturę sportową miasta należy podzielić na wojskową i cywilną. Instytucje wojskowe dysponują dobrze rozwiniętą bazą sportową. Obiekty sportowe na terenie miasta to:

1. Obiekty Wyższej Szkoły Oficerskiej Sił Powietrznych:

a) Stadion WSOSP:

- dwa boiska do piłki nożnej,
- boisko do piłki ręcznej,
- dwa boiska do piłki koszykowej,
- dwa boiska do piłki siatkowej,
- dwa korty do tenisa ziemnego,
- boisko do lekkiej atletyki,
- pływalnia odkryta,
- wojskowy tor przeszkód.

b) Kryta pływalnia z widownią.

c) Sala gimnastyczna oraz boisko do piłki siatkowej i koszykowej z widownią.

Obiekty WSOSP nie są dostępne dla mieszkańców miasta.

2. Miejskie obiekty sportowe

a) Stadion sportowy przy ul. 15 P.P. "Wilków"

- dwa boiska do piłki nożnej,

3. Szkolne obiekty sportowe i rekreacyjne (samorządowe):

- Sale gimnastyczne i boiska w szkołach: ZSO, ZS 3, ZS 4, SP 2, SOSW, ZSZ 1 i ZSZ 2
- Korty tenisowe w ZSZ Nr 1.
- Boiska osiedlowe (Jagiellońskie).
- Osiedlowe place zabaw (Wiślana, Irena, Jagiellońskie, Podchorążych, Żdźary, Masów).
- Osiedlowe strefy sportowe (os. Lotnisko, os. Mierzwiączka, os. Wiślana, os. Staszica).
- Osiedlowe siłownie plenerowe (os. Masów, Młynki, Rycice)

7.4. Infrastruktura kultury

Na terenie miasta działają dwie placówki kulturalne prowadzone przez samorząd miejski. Są to Miejski Dom Kultury oraz Miejska Biblioteka Publiczna. Ponadto od 2011 r. na terenie miasta działa Muzeum Sił Powietrznych.

Miejski Dom Kultury w Dęblinie został powołany do życia w 1976 roku. W chwili obecnej MDK ma siedzibę przy ul. 15 pp „Wilków” 32b. Pracownicy placówki to wykwalifikowana kadra instruktorów: fotografii, muzyki, plastyki, tańca, teatru, którzy prowadzą zajęcia w wyspecjalizowanych sekcjach. Ponadto MDK organizuje plenerowe i halowe imprezy miejskie i regionalne w oparciu o własną kadrę i sprzęt. W pomieszczeniach placówki mają swoje siedziby organizacje społeczne. Najważniejszą imprezą kulturalno-rozrywkową o charakterze otwartym są organizowane rokrocznie w miesiącu czerwcu Dni Dęblina. Obiekty MDK nie spełniają w pełni warunków dla prowadzenia działalności kulturalnej, stąd konieczność wypożyczenia sali widowiskowej. Ponadto położone są na uboczu. Istnieje pilna konieczność pozyskania odpowiedniego obiektu.

Miejska Biblioteka Publiczna działa od 1946 r. Placówka dysponuje bogatymi, stale aktualizowanymi zbiorami: wydawnictwami i informacyjnymi, naukowymi, popularnonaukowymi, literaturą piękną polską i obcą. W skład Biblioteki wchodzi nowa siedziba główna przy ul. Okólnej (centrum miasta-oddana do użytkowania w 2014 r.) oraz filie w osiedlach Wiślana, Rycice i Masów. Filie mieszczą się w lokalach wynajętych, nie spełniają wymogów dla potrzeb biblioteki. Księgozbiór biblioteczny wynosił w 2014 r. 49 996 pozycji. Liczba czytelników wynosiła 3 134 a liczba wypożyczeń – 56 465.

Działalność samorządowych instytucji kultury uzupełniają:

- w zakresie czytelnictwa sieć bibliotek szkolnych,
- w zakresie kultury – Klub Uczelniany Wyższej Szkoły Oficerskiej Sił Powietrznych, gdzie prowadzone jest także kino.

Muzeum Sił Powietrznych w Dęblinie przy ul. Lotników Polskich – obecnie obiekty muzealne są rozbudowywane o nowe powierzchnie wystawowe. Muzeum oprócz typowej działalności wystawienniczej realizuje również działalność w zakresie oferty skierowanej do uczniów szkół podstawowych, gimnazjów i szkół średnich. W 2014 r. Muzeum odwiedziło 48 tysięcy zwiedzających.

7.5. Infrastruktura ochrony zdrowia i opieki społecznej

Ochrona zdrowia

W zakresie opieki zdrowotnej, w formie instytucjonalnej, na terenie miasta funkcjonują:

- 6 Szpital Wojskowy SPZOZ z Przychodnią, ul. Szpitalna 2 (Szpital z Oddziałami Wewnętrzny, Chirurgicznym, Otolaryngologicznym, Intensywnej Opieki Medycznej oraz Przychodnia POZ), którego organem założycielskim jest Minister Obrony Narodowej, liczba łóżek – 110.
- Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej, ul. Rynek 14 – organem założycielskim jest samorząd miasta Dęblin,
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Rodzinna Przychodnia Lekarska, ul. Stężycka 11,
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej, ul. Kolejowa.

Zakłady te świadczą usługi w ramach kontraktów z Narodowym Funduszem Zdrowia. Sieć Zakładów Opieki Zdrowotnej uzupełniają prywatne gabinety lekarskie. Na terenie miasta funkcjonuje 9 aptek.

Pomoc społeczna

Zadania z zakresu pomocy społecznej wykonuje Ośrodek Pomocy Społecznej w Dęblinie. Z uwagi na fakt postępującego zubożenia społeczeństwa oraz przerzucanie coraz większej liczby zadań ze sfery rządowej na samorząd - Ośrodek ma coraz więcej obowiązków.

Tabela nr 14. Podstawowe dane z zakresu pomocy społecznej.

Wyszczególnienie	2012 r.	2013 r.	2014 r.
Liczba wydanych decyzji	1952	2012	1935
Liczba osób objętych pomocą	649	693	673
Liczba rodzin objętych pomocą	450	461	454
Liczba dzieci objętych dożywianiem	173	199	196

Źródło: dane OPS w Dęblinie.

Oprócz działalności polegającej na pomocy materialnej Ośrodek prowadzi pracę socjalną wśród rodzin z zagrożeniami społecznymi. Zagrożenia społeczne występujące na terenie gminy to ubóstwo, bezrobocie, bezradność, alkoholizm, narkomania. Od 2006 r. Ośrodek Pomocy Społecznej wykonuje także zadania z zakresu świadczeń rodzinnych i alimentacji. Ośrodek Pomocy Społecznej jest również realizatorem uchwalanego corocznie przez Radę Miasta Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Gminnego Programu Walki z Narkomanią na terenie Miasta Dęblin. Miasto prowadzi Warsztaty Terapii Zajęciowej dla osób z upośledzeniami. Prowadzona jest także Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza Wsparcia Dziennego. W zajęciach biorą udział dzieci zagrożone wykluczeniem społecznym. Na terenie miasta nie ma Domu Pomocy Społecznej. Osoby wymagające tego typu opieki kierowane są do ośrodków poza miastem.

7.6. Infrastruktura turystyki

Bogate walory krajoznawcze i przyrodnicze oraz położenie Dęblina stanowią potencjał do rozwoju turystyki połączonej z aktywnym wypoczynkiem. Główną przeszkodą w rozwoju ruchu turystycznego jest brak jakiegokolwiek oferty noclegowej połączonej jednocześnie z gastronomią. Ponadto położenie w bardzo bliskiej odległości od uznanych ośrodków które funkcjonują dzięki turystyce (Kazimierz Dolny, Janowiec) jest czynnikiem niekorzystnym.

Miejsca noclegowe to:

- hotel „Ikar” (WSOSP) – 107 miejsc,
- Internat WAM - 10 miejsc,
- Internat ZSZ Nr 1 – 200 miejsc (w sezonie wakacyjnym)
- kwatery prywatne – 6 miejsc.

Lokale gastronomiczne to:

- Restauracja „Piekietko” w pałacu Jabłonowskich,
- Restauracja „Nad Wisłą”,
- Pizzeria „Figaro”,
- Pizzeria „Wenecja”,
- Zajazd pod Olchami,
- Kawiarnia Tit-Bit,

Przez miasto przebiegają:

1. szlaki wodne:
 - **szlak kajakowy Wieprzem z Kocka do Dęblina** - jest niezwykle malowniczy. Na tym odcinku rzeka wiję się licznymi zakolami. Długość sptywu ok. 50 km.

- **szlak kajakowy Wisłą z Kazimierza Dolnego do Dęblina** - jest równie piękny. Rzeka jest tu jeszcze nie do końca uregulowana, co nadaje sptywowi uroku. Długość sptywu około 32 km.
 - **szlak wodny Wisłą z Dęblina do Kazimierza Dolnego** - można pokonać w ciągu dwóch dni także łodzią żaglową. Wymaga to jednak sprzyjających wiatrów i odpowiedniego stanu rzeki.
2. szlaki piesze:

- **szlak czerwony** - prowadzi w kierunku północnym z Dęblina do Wilgi przez Podzamcze koło Maciejowic. Długość szlaku 60 km. Odcinek Dęblin - Maciejowice 32 km. Początek szlaku przy moście na rzece Wiśle.
- **szlak niebieski "Nadwiślański"** - biegnie w kierunku południowym z Dęblina do Annapola przez Gołęb, Puławy, Kazimierz Dolny, Piotrawin, Józefów. Długość szlaku 109 km. Odcinek Dęblin - Puławy 20 km. Początek szlaku przy dworcu PKP Dęblin.
- **szlak zielony "Generała Franciszka Kleeberga"** - prowadzi na wschód od Dęblina do Kocka przez Bobrowniki, Utęż, Sobieszyn, Wolę Gułowską, Charlejew. Długość szlaku 72,7 km. Odcinek Dęblin - Sobieszyn 24 km. Początek szlaku na środku mostu na rzece Wiśle, koniec na cmentarzu wojennym w Kocku.
- **szlak zielony "Pułkownika Dionizego Czachowskiego"** - wiedzie na zachód od środka mostu na rzece Wiśle do Zwolenia przez Zajezerze, Sieciechów, Garbatkę w woj. mazowieckim. Jest on przedłużeniem szlaku zielonego "Generała Franciszka Kleeberga". Długość szlaku 58,2 km. Odcinek Dęblin - Garbatka - 22 km.
- **szlak żółty spacerowy** - prowadzi wokół Dęblina, ma długość 10,8 km.

Rozwojem i promocją atrakcji turystycznych okolic Dęblina zajmują się Polskie Towarzystwo Turystyczno Krajoznawcze, Polskie Towarzystwo Tatrzańskie oraz Towarzystwo Przyjaciół Dęblina. Obiekty miejskie MDK stanowią dobrą podstawę do stworzenia miejskiej stacji wodnej.

7.7. Infrastruktura bezpieczeństwa publicznego

Ochronę przeciwpożarową na terenie miasta zapewnia utworzony w 2007 r. posterunek Państwowej Straży Pożarnej oraz jednostka Ochotniczej Straży Pożarnej na os. Masów. Posterunek PSP składa się z jednego zastępu strażaków i wozu bojowego. Obie te jednostki mają siedzibę w jednym budynku, co usprawnia ich działanie. Najczęściej występujące zdarzenia to: pożary, usuwanie gniazd os i szerszeni, usuwanie skutków zdarzeń atmosferycznych (wichury, nawalne opady, lokalne podtopienia, itp.) i wypadków drogowych. Bezpieczeństwo publiczne zapewnia Komisariat Policji w Dęblinie. Najczęściej występujące zdarzenia to: różnego rodzaju kradzieże, wypadki drogowe, rozboje, uszkodzenia mienia, bójki i pobicia, posiadanie substancji narkotycznych. W mieście istnieje placówka Żandarmerii Wojskowej, która współdziała z Policją w zakresie bezpieczeństwa publicznego. W 2007 miasto rozpoczęło realizację monitoringu wizyjnego miasta. Równolegle monitoring wizyjny upowszechnia się również w przestrzeni prywatnej. Coraz więcej wspólnot mieszkaniowych i posesji prywatnych posiada indywidualne systemy monitoringu. Odczuwalny jest natomiast brak straży miejskiej, jako służby egzekwującej obowiązki mieszkańców, wynikające przede wszystkim z przepisów gminnych oraz jako jednostki pomocniczej w realizacji zadań z zakresu bezpieczeństwa publicznego na terenie miasta.

7.8. Cmentarnictwo

Miasto Dęblin dysponuje cmentarzem komunalnym o powierzchni 2,8 ha położonym w środku miasta, między osiedlami Staszica, Wiślana i 15 pp Wilków. Pojemność cmentarza zbliża się szybko do końca. Szacuje się, że liczba miejsc przeznaczonych na kompleksową budowę grobowców realizowanych przez miasto, przy optymalnym wykorzystaniu wolnego terenu wystarczy, maksymalnie do 2018 r. Od roku 2020 należy liczyć się z tym, że cmentarz będzie się zamykał na nowe realizacje.

W nowym studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego zostały rozszerzone wskazania w zakresie realizacji nowego cmentarza komunalnego. Są to tereny osiedla Żdźary w rejonie ul. Skotnickiego przy wyjeździe na Kleszczówkę. Jednak zgodnie z obowiązującymi przepisami aby miasto mogło przystąpić do przygotowywania nowej lokalizacji musi uchwalić w tym celu miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego. Swoim cmentarzem dysponuje także Parafia p.w. Św. Piusa V Papieża. Cmentarz ten położony jest jednak poza granicami administracyjnymi miasta, na gruntach wsi Kleszczówka w gminie Ryki.

7.9. Infrastruktura społeczna – problemy i uwarunkowania

Infrastruktura społeczna Problemy i uwarunkowania
<ul style="list-style-type: none"> ● Malejącą od lat liczbą mieszkań komunalnych oraz brak nowych lokali socjalnych. ● Duża liczba budynków (głównie indywidualnych) z pokryciem azbestowym. ● Utrzymanie rangi Wyższej Szkoły Oficerskiej Sił Powietrznych jako jednego z głównych warunków rozwojowych miasta. ● Modernizacja obiektów infrastruktury oświatowej (miejskich i powiatowych placówek) w celu dostosowania ich do obecnych standardów. ● Podnoszenie poziomu kształcenia – doposażanie placówek oświatowych w nowoczesne narzędzia dydaktyczne. ● Słabe przystosowanie systemu kształcenia zawodowego do lokalnego rynku pracy. ● Brak widowiskowej hali sportowej na terenach otwartych. ● Brak zaplecza socjalnego spełniającego obecne normy i wymagania oraz postępująca dekapitalizacja stadionu sportowego Miejskiego Klubu Sportowego. ● Dobrze rozwinięta sieć osiedlowych placów zabaw oraz baza nowoczesnych kompleksów sportowych przy placówkach oświatowych na terenie miasta. ● Brak na terenie miasta Domu Opieki Społecznej. ● Rozbudowa i adaptacja ośrodka sportowo-rekreacyjnego nad Wisłą w oparciu o obiekty MDK.

- **Przygotowanie odpowiedniej siedziby lokalowej dla Miejskiego Domu Kultury.**
- **Modernizacja budynku i zakup nowoczesnego wyposażenia SPZOZ.**
- **Przygotowanie terenów i budowa nowego cmentarza komunalnego.**

8. Zarządzanie miastem

Zakres analizy:

- Możliwości budżetowe miasta;
- Planowanie strategiczne;
- Kapitał społeczny;

8.1. Zarządzanie i możliwości budżetowe

Gospodarka finansowa miasta opiera się na budżecie, uchwalanym na każdy rok kalendarzowy. Źródła dochodów miasta można podzielić na trzy podstawowe grupy:

- dochody własne – którymi miasto może dysponować dowolnie,
- subwencje – które są środkami państwowymi zasilającymi budżet miasta z ukierunkowaniem przeznaczenia, ale nie ma bezwzględnego nakazu ściśle określonego przeznaczenia,
- dotacje celowe – które są środkami o ściśle określonym przeznaczeniu.

Gminy mogą korzystać także z kredytów i pożyczek, z tym że wysokość zadłużenia jest limitowana ustawą. Wydatki budżetu mogą być przeznaczane wyłącznie na realizację zadań publicznych określonych ustawami. Kierunki wydatkowania środków określa Rada Miasta w uchwale budżetowej.

8.2. Dochody budżetu miasta Dęblin

W 2014 r. budżet miasta Dęblin po stronie dochodów zamknął się kwotą 49.711.593 zł. Strukturę dochodów w przeciągu ostatnich trzech lat przedstawia tabela 15.

Tabela nr 15. Dochody budżetu miasta Dęblin w latach 2012-2014 wg najważniejszych źródeł.

Rodzaj dochodu	2012r.	2013r.	2014r.	Przyrost w [zł]	Przyrost w [%]
Ogółem	44.189.426	48.448.528	49.711.593	5.522.167	+ 12,5
Dochody własne	10.534.863	12.511.368	13.633.714	3.098.851	+ 29,4
Podatek od nieruchomości	7.903.216	8.644.463	9.192.731	1.289.515	+ 16,3
Udział w podatku dochodowym od osób fizycznych	11.120.087	11.289.242	12.366.014	1.245.927	+ 11,2
Dochody z majątku gminy	3.488.758	5.686.550	4.048.177	559.419	+ 16,0
Subwencje (oświatowa)	13.561.558	12.820.393	12.303.478	-1.258.080	- 8,9
Dotacje z budżetu państwa	5.242.322	5.747.100	7.800.510	2.558.188	+ 48,8
Inne dotacje	81.806	128.449	413.955	332.149	+ 406,0
Środki unijne	3.363.900	5.551.223	2.848.226	- 515.674	-15,3

Źródło: GUS.

Tabela nr 16. Zestawienie wybranych danych statystycznych (w tym budżetowych) miasta Dęblin w latach 2010-2013 na tle powiatu.

2013	Liczba	miejsowości		
		sołectw		
Powierzchnia w km ²		38		
WYBRANE DANE^a				
STATYSTYCZNE				
	2010	2012	2013	Powiat 2013
Ludność	17730	17267	17057	58080
Ludność na 1 km ²	463	450	445	95
Kobiety na 100 mężczyzn	98	99	100	101
Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	52,2	52,9	55,7	59,3
Dochody ogółem budżetu gminy na 1 mieszkańca w zł	2390	2528	2821	2885
Wydatki ogółem budżetu gminy na 1 mieszkańca w zł	2635	2567	3032	2854
Turystyczne obiekty noclegowe ^b	–	–	1	4
Porady udzielone w ramach podstawowej opieki zdrowotnej na 1 mieszkańca	4	5	6	5
Lesistość w %	29,7	29,7	29,7	21,4
Mieszkania oddane do użytkowania na 10 tys. ludności	8	11	9	17
Pracujący ^c na 1000 ludności	189	198	197	143
Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym	6,0	7,2	8,3	9,5
Ludność – w % ogółu ludności – korzystająca z instalacji:				
wodociągowej	86,0	86,2	86,3	81,4
kanalizacyjnej	60,7	60,9	62,9	29,2
gazowej	61,1	62,0	62,2	35,7
Podmioty w rejestrze REGON na 10 tys. ludności w wieku produkcyjnym	1084	1073	1100	1042

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS.

Podsumowując analizę dochodów budżetu należy stwierdzić, że systematycznie rosną. Pozytywnym zjawiskiem (zwłaszcza w kontekście sukcesywnie zmniejszającej się liczby mieszkańców) jest wzrost dochodów własnych (o 12,5% w okresie 3 lat). Zjawiskiem negatywnym jest systematyczne zmniejszanie subwencji oświatowej, wynikające ze zmniejszenia liczby uczniów. Niepokojący jest również zwiększający się udział dotacji celowych z budżetu państwa na zadania zlecone – środki te są

przeznaczone na ściśle określone cele. Dochody budżetu miasta ogółem w przeliczeniu na 1 mieszkańca kształtują się na poziomie nieco niższym niż w powiecie ryckim. Są również niższe niż dochody w województwie lubelskim i zdecydowanie niższe niż dochód na 1 mieszkańca w miastach na terenie województwa. Jeśli chodzi o dochody własne na 1 mieszkańca to są one wyższe niż w powiecie i w województwie ogółem. Są natomiast niższe od dochodów gmin miejskich w województwie. Dynamika wzrostu dochodów budżetu w porównaniu do średniej dla powiatu i województwa jest porównywalna. Na uwagę zasługuje zdecydowanie większa dynamika wzrostu dochodów własnych miasta Dęblin w porównaniu do powiatu i województwa oraz duża ilość pozyskanych w latach 2012-2014 środków unijnych.

8.3. Wydatki budżetu miasta Dęblin

W 2014 r. budżet miasta Dęblin po stronie wydatków zamknął się kwotą 52.162.973 zł. Struktura wydatków w przeciągu ostatnich trzech lat przedstawia tabela 17.

Tabela nr 17. Wydatki budżetu miasta Dęblin w latach 2012-2014 wg najważniejszych źródeł.

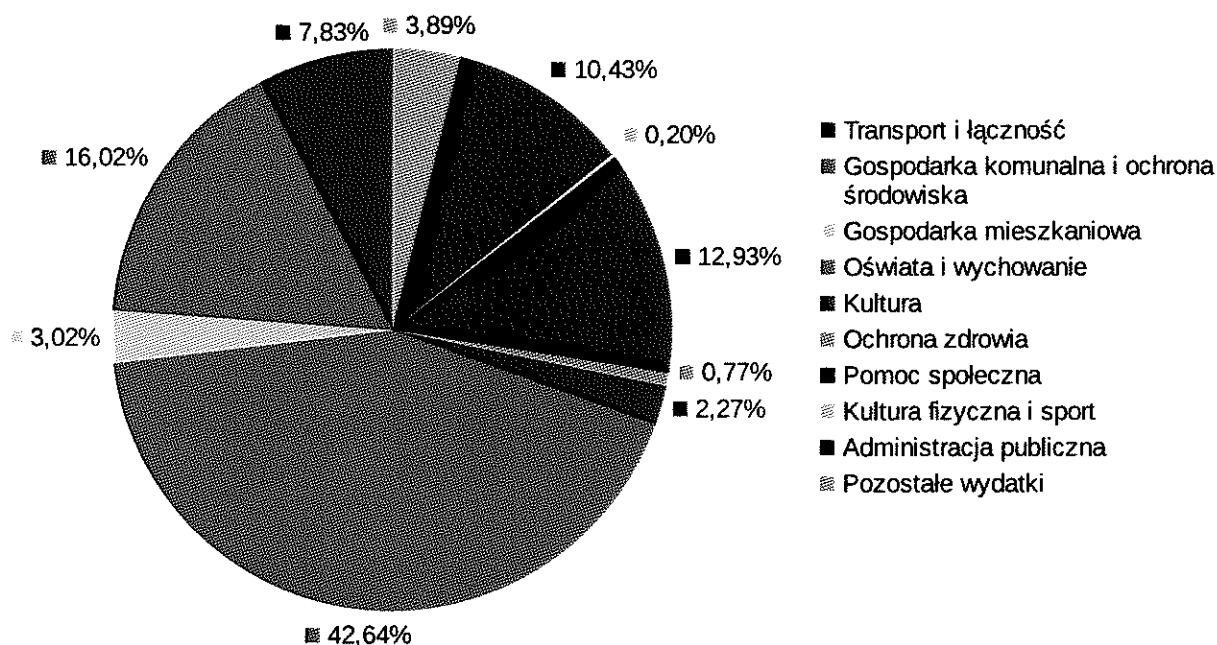
Rodzaj wydatku		2012r.	2013r.	2014r.	Przyrost w [zł]	Przyrost w [%]
Ogółem		44.873.682	52.058.132	52.162.973	7.289.291	+ 16,2
Inwestycyjne		5.894.129	11.617.200	9.841.282	3.947.153	+ 67,0
Transport i łączność		575.189	695.268	4.083.462	3.508.273	+ 609,9
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska		6.120.131	10.554.774	8.355.459	2.235.328	+ 36,5
Gospodarka mieszkaniowa		1.171.495	3.056.989	1.573.239	401.744	+ 34,3
Oświata i wychowanie		22.358.266	22.758.469	22.243.847	- 114.419	- 0,5
Kultura		1.115.637	1.143.948	1.183.000	67.363	+ 6,0
Ochrona zdrowia		326.477	326.878	402.187	75.710	+ 23,2
Pomoc społeczna		6.035.883	6.461.551	6.746.417	710.534	+ 11,8
Kultura fizyczna i sport		103.954	89.338	105.058	1.104	+ 1,1
Administracja publiczna		4.943.435	4.924.302	5.441.306	497.871	+ 10,1
Wydatki na 1 mieszkańca w Dęblinie	Ogółem	2.589.81	3.052.01	3.191.18	601,37	+23,22
	Na oświatę	1.294.85	1.334.26	1.360.81	65,96	+5,09
	inwestycyjne	341.35	681,08	602,06	260,71	+76,4

Źródło: Dane własne, GUS.

Od lat największym działem w wydatkach jest „Oświata i wychowanie”. W 2014 r. była to kwota 22.243.847zł., tj. 42,64% wydatków. Inne największe działy to Pomoc społeczna – 6.746.417zł. (12,93%) i Administracja publiczna – 5.441.306zł (10,43%).

Rys. nr 10. Struktura wydatków miasta Dęblin w 2014 r.

Analizując budżety w ostatnim okresie szacowana wielkość środków, jakie mogą być przeznaczane z budżetu miasta na inwestycje w danym roku budżetowym powinna zawierać się w przedziale 10-12%, tj. ok. 3-4 miliony złotych środków własnych.

9. Planowanie strategiczne

Planowanie strategiczne współcześnie jest nieodłącznym elementem zarządzania jednostką samorządową. Politykę miasta w tym zakresie obrazują posiadane dokumenty strategiczne, tj. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta, miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, oraz cały szereg planów i programów wymaganych przepisami szczególnymi, które stanowią podstawowe narzędzia do realizacji zadań własnych jednostki, a ich posiadanie warunkuje możliwości pozyskiwania przez miasto środków zewnętrznych na realizację zadań w nich określonych. Obecnie miasto posiada następujące aktualne dokumenty o charakterze strategicznym:

- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Dęblin, przyjęte Uchwałą Nr V/23/2015 Rady Miasta Dęblin z dnia 20 lutego 2015 r.
- 35 uchwał Rady Miasta w sprawie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.
- Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Miasta Dęblin na lata 2015-2020 przyjęty Uchwałą Nr XIII/80/2015 Rady Miasta Dęblin z dnia 30 września 2015 r.
- Program ochrony środowiska dla Miasta Dęblin na lata 2010-2013 z uwzględnieniem

perspektywy na lata 2014-2017 oraz Plan Gospodarki Odpadami dla Miasta Dęblin na lata 2010-2013 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2014-2017,

- Program usuwania azbestu oraz wyrobów zawierających azbest na terenie miasta Dęblin, przyjęty uchwała Nr XIX/130/2007 Rady Miasta Dęblin z dnia 27 listopada 2007 r.
- Wieloletni plan rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i kanalizacyjnych MZGK Sp. z o. o. w Dęblinie na lata 2014 – 2017 przyjęty Uchwałą Rady Miasta Dęblin Nr LXII/334/2014 z dnia 13 czerwca 2014 r.

W tabeli 18. przedstawiono wydatki na wykup terenów przewidzianych głównie na realizację funkcji publicznych określonych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego. Środki w zakresie powiększania komunalnego zasobu gruntów są wydatkowane głównie na wypłaty odszkodowań za grunty wydzielane pod drogi gminne oraz w ostatnim okresie na wykup terenów pod nowy cmentarz komunalny określony w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. Przedstawione zestawienie pokazuje stosunkową niewielki poziom (z wyjątkiem roku 2015) wydatków, ponoszonych na powiększanie gminnego zasobu nieruchomości. Szacowana kwota zobowiązań miasta na zaspokojenie roszczeń związanych z wykupem wynosi obecnie około 1.800.000zł. Zgodnie z danymi zawartymi w analizie zmian w zagospodarowaniu przestrzennym łączna powierzchnia gruntów przeznaczonych w obowiązujących planach pod drogi wynosiła w 2012 r. prawie 39ha. Miasto w latach 2009-2012 wykupiło niespełna 3% tej powierzchni. Natomiast w okresie 2013-2015 ok. 6,9% tej powierzchni (pomniejszonej o grunty wykupione wcześniej). Wzrost wskaźnika wynika z rozpoczęcia w 2015 r. wykupu gruntów pod cmentarz.

Tabela nr 18. Wydatki budżetu miasta Dęblin w latach 2012-2015 na wykup gruntów.

Lp.	Rok	Nakłady [zł]	Wykup terenów / do wydatków inwestycyjnych [%]	Wykup terenów / wydatków budżetu ogółem [%]
1	2012	204.868,38	3,5	0,5
2	2013	153.800,80	1,3	0,3
3	2014	295.628,00	3,0	0,6
4	2015	615.483,00	17,8	1,3

Źródło: Dane własne.

9.1. Promocja miasta

Zadaniami w zakresie promocji gospodarczej i inwestycyjnej miasta zajmuje się Wydział Rozwoju Miasta i Inwestycji. Bieżącą promocją miasta zajmuje się Asystent Burmistrza Miasta ds. Public Relations. Podstawowym i stałym narzędziem promocji miasta jest strona internetowa, gdzie są zamieszczane wszelkie informacje dotyczące miasta w zakresie dokumentów strategicznych oraz informacje na temat bieżących wydarzeń.

Oprócz tego od 2013 roku działa domena www.lotniczydęblin.pl utworzona w ramach projektu pn. „Marka Lotniczy Dęblin narzędziem promocji gospodarczej miasta i regionu”, współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2007-2013. Oś

Priorytetowa II Infrastruktura Ekonomiczna, Działanie 2.4. Marketing Gospodarczy Schemat B. Projekt ma za zadanie wesprzeć dotychczasowe organizacyjne i marketingowe działania miasta w kierunku pozyskania inwestorów z branży lotniczej. INWESTYCYJNE NIEBO to jednak nie tylko branża lotnicza, to także przyjazny klimat do inwestowania w dziedzinach gospodarki takich jak logistyka czy ekoenergetyka, oraz wsparcie funkcjonowania Wyższej Szkoły Oficerskiej Sił Powietrznych, m.in. w zakresie tworzenia przyjaznych warunków dla jej studentów. Kolejnym znaczącym elementem promocji miasta jest podpisany w dniu 30 czerwca 2015 r. list intencyjny sprawie utworzenia **Wyżyny Lotniczej** czyli nowego klastra, mającego w sposób znaczący wzmocnić polski sektor lotniczy. Sygnatariuszami listu są: Miasto Dęblin, Miasto Łódź, Gmina Miasto Radom, Politechnika Łódzka, Wyższa Szkoła Oficerska Sił Powietrznych w Dęblinie, Uniwersytet Technologiczno-Humanistyczny w Radomiu, Agencja Rozwoju Przemysłu S.A. oraz Polska Agencja Informacji i Inwestycji Zagranicznych S.A. Miasto promuje się także poprzez wydawane corocznie foldery i informatory oraz różnego rodzaju imprezy. Największą imprezą kulturalno-rozrywkową są obchodzone corocznie w miesiącu czerwcu „Dni Dęblina”. Ogromnym promotorem miasta jest znana w kraju i na świecie Wyższa Szkoła Oficerska Sił Powietrznych – „Szkoła Orłąt”. Miasto posiada zawarte umowy o współpracy partnerskiej z miastami Drohobycz na Ukrainie, Sedrina we Włoszech oraz Rumia w województwie pomorskim, w powiecie wejherowskim.

10. Kapitał społeczny

10.1. Organizacje pozarządowe

Na terenie miasta działa wiele organizacji pozarządowych. Organizacje pozarządowe działające na terenie miasta Dęblina zajmują się praktycznie każdą dziedziną życia mieszkańców. Wśród głównych dziedzin możemy wymienić m. in.: pomoc społeczną, działalność charytatywną, ochronę dóbr kultury i tradycji, pomoc osobom niepełnosprawnym, promocję zdrowia, upowszechnianie sportu i turystyki. Większość z nich w swojej działalności współpracuje z samorządem miejskim.

Do najaktywniejszych organizacji pozarządowych należą:

- Ochotnicza Straż Pożarna Dęblin-Masów
- Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów Zarząd Rejonowy
- Polski Związek Wędkarski Koło nr 4
- Towarzystwo Przyjaciół Dęblina
- Rodzinny Klub Abstynenta "Krokus"
- Polskie Stowarzyszenie Diabetyków Koło nr 7
- Związek Byłych Żołnierzy Zawodowych i Oficerów Rezerwy Wojska Polskiego - Koło Nr 20 w Stawach,
- Związek Kombatantów RP i Byłych Więźniów Politycznych Koło Miejskie w Dęblinie
- Akcja Katolicka Diecezji Siedleckiej - Oddział Parafialny Piusa V Papieża w Dęblinie
- Dęblińskie Stowarzyszenie Gospodarcze
- Związek Nauczycielstwa Polskiego Oddział w Dęblinie
- Dęblińska Inicjatywa Społeczna – Moje Miasto
- Oddział Dębliński Polskiego Towarzystwa Tatrzńskiego im. Augusta Sochackiego
- Oddział Polskiego Towarzystwa Turystyczno – Krajoznawczego Wyższej Szkoły Oficerskiej Sił Powietrznych Oddział Miejski Polskiego Towarzystwa Turystyczno –Krajoznawczego w Dęblinie
- Polski Związek Wędkarski Koło „Start”
- Dęblińska Szkoła Taekwon-do Uczniowski Klub Sportowy

- Miejski Klub Sportowy MKS „Orlęta 1925” Dęblin
- Uczniowsko – Miejski Klub Tenisa Stotowego „LOB”
- Uczniowski Klub Sportowy „Piątka” przy SP nr 5
- Uczniowsko - Ludowy Klub Sportowy „LIBERO”
- Oddział nr 10 Stowarzyszenia Lotników Polski Południowej w Dęblinie
- Uczniowski Klub Sportowy „CZWÓRKA”
- Uczniowski Klub Sportowy „MECHANIK”
- Uczniowski Klub Sportowy „Gabaryty”
- Drużyna Wodnego Ochotniczego Pogotowia Ratowniczego
- Nadwiślańskie Stowarzyszenie Historii Militarnej
- Dębliński Klub Taekwon-do „Tiger”
- Stowarzyszenie Seniorów Lotnictwa Wojskowego RP Oddział Dęblin,
- Dęblińskie Integracyjne Stowarzyszenie Osób Niepełnosprawnych „DISON”,
- Stowarzyszenie Romów w Polsce – Oddział Okręgowy Srebrny Księżyc Dęblin,
- Aeroklub Orłąt w Dęblinie,
- Stowarzyszenie Inicjatyw Lokalnych „IGNIS”.

10.2. Aktywność mieszkańców

Aktywność mieszkańców, biorąc pod uwagę wszelkie formy działalności społecznej, należy określić jako średnią. Liczba organizacji pozarządowych w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców jest niższa niż w województwie. Brak aktywności w organizacji struktur gospodarczych oraz działalności w zakresie np. prowadzenia społecznych szkół czy przedszkoli. Niepokojącym zjawiskiem jest niska aktywność społeczna młodszej części naszej społeczności. Ludzie młodszy w nikłym stopniu uczestniczą w działalności organizacji pozarządowych. Również, jeśli chodzi o uczestnictwo w życiu publicznym - wybory do Rady Miasta czy zarządów osiedlowych – udział ludzi młodych (poniżej 40) roku życia jest zdecydowanie za mały. Średnia wieku radnych wybranych w 2014 r. (w dniu wyborów) wynosiła 55 lat, tylko 1 radny (na 15) był w wieku poniżej 40 lat, a aż 11 w wieku 50 lat i więcej. Miasto wspiera działalność mieszkańców i organizacyjnie i finansowo, poprzez:

- udzielanie pomocy finansowej na prowadzoną działalność (konkursy i dotacje),
- asygnowanie środków na działalność zarządów osiedlowych,
- udostępnianie na preferencyjnych warunkach lokali miasta na siedziby organizacji.

Aktywność wyborczą mieszkańców Dębina można określić, jako nie odbiegającą od średniej krajowej. W wyborach prezydenckich w 2015 r. w mieście wzięto udział 45,6% uprawnionych, co jest wartością bardzo zbliżoną do frekwencji krajowej, która wyniosła 49,4%. W wyborach samorządowych w 2014 r. wzięto udział 45,6% uprawnionych. Stosunkowo umiarkowana jest również aktywność jeżeli chodzi o liczbę kandydatów na burmistrza (w 2014 r. 3 kandydatury) oraz do rady miasta, (w 2014 r. 70 zgłoszonych kandydatów na 15 mandatów). Porównując poziom tej aktywności z poprzednimi okresami obserwuje się wyraźną tendencję spadkową. Dla przykładu w wyborach na Burmistrza Miasta w 2006 r. startowało 7 kandydatów, a w 2002 r. – 6. Na 15 miejsc w Radzie Miasta w roku 2006 startowało 115 kandydatów a w 2002 – 90.

10.3. Zarządzanie miastem – problemy i uwarunkowania

Zarządzanie miastem
Problemy i uwarunkowania
<ul style="list-style-type: none"> ● Niski poziom dochodów budżetu. ● Niski wskaźnik wydatków na powiększanie gminnego zasobu nieruchomości. ● Słaba oferta promocyjna w zakresie przygotowanych miejskich i prywatnych terenów inwestycyjnych. ● Stosunkowo niewielka aktywność mieszkańców w zakresie działalności w stowarzyszeniach i organizacjach pozarządowych oraz słabnące zainteresowanie czynnym udziałem w kreowaniu lokalnej polityki, zwłaszcza wśród młodzieży.

V. ANALIZA SŁABYCH I MOCNYCH STRON MIASTA (SWOT)

V.I. MOCNE STRONY

- Bardzo dobra dostępność transportowa – coraz lepszej jakości drogi w regionie, dobrze rozwinięta sieć kolejowa, stosunkowo bliskie odległości do przejść granicznych z Białorusią (Terespol-Brześć, Stawiatycze-Domaszewo) i Ukrainą (Dorohusk-Jagodzin), lotnisko wojskowe z doskonałą infrastrukturą, która w ostatnich latach jest ciągle rozbudowywana i unowocześniana.
- Rozwinięta i zaawansowana technologicznie przedsiębiorczość (Wojskowe Zakłady Lotnicze, Wojskowe Zakłady Inżynieryjne).
- Potencjał edukacyjny i naukowy - lokalizacja Wyższej Szkoły Oficerskiej Sił Powietrznych „Szkoły Orłąt”, rozbudowana baza edukacyjna gminna i powiatowa.
- Wysoka skuteczność lokalnego samorządu w pozyskiwaniu środków pozabudżetowych w tym z funduszy budżetu UE.
- Dobra promocja walorów miasta.
- Istniejąca i dynamicznie rozwijająca się infrastruktura gospodarcza i techniczna, instytucje otoczenia biznesu, klimat inwestycyjny.
- Rozwijająca się infrastruktura turystyczna oparta o potencjał kulturowy i przyrodniczy miasta – Muzeum Sił Powietrznych w Dęblinie oraz możliwe do dalszego zagospodarowania rzeki Wisła i Wieprz.
- Rynek pracy o wysokim potencjale - wykwalifikowana kadra o zbadanym profilu.
- Wysokie wskaźniki atrakcyjności inwestycyjnej miasta i podregionu puławskiego na tle województwa lubelskiego.
- Duży potencjał w obszarze niewykorzystanych nieruchomości, będących we władaniu

podmiotów publicznych.

- Nowe studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz duża ilość miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

V.II. SŁABE STRONY

- Negatywne tendencje demograficzne – zmniejszanie się liczby ludności, pogarszanie struktury demograficznej – skutkujące problemami społecznymi, w tym wzrostem bezrobocia.
- Niska atrakcyjność gospodarcza całego regionu – jedna z najgorszych pozycji w Polsce.
- Słaba marka gospodarcza i turystyczna wynikająca z dotychczasowych niewystarczających nakładów na promocję obszaru.
- Brak odpowiedniej bazy noclegowej, gastronomicznej, kulturalnej, turystycznej,
- Brak zewnętrznych połączeń komunikacyjnych – ścieżki rowerowe łączące ościenne miejscowości.
- Brak kanalizacji sanitarnej w prawie jednej trzeciej osiedli na terenie miasta (Masów, Źdźdźdź, Rycice, Michalinów, Młynki oraz częściowo Centrum).
- Wymagająca powiększenia sieć lokalnych połączeń komunikacyjnych zwłaszcza w centrum i na obrzeżach centrum miasta.
- Niewielki poziom rozwoju OZE i rozwiązań energooszczędnych oraz niskoemisyjnych na terenie miasta.
- Niewielki udział kapitału zewnętrznego w inwestycjach na terenie Dęblina.
- Lokalny rynek pracy oparty głównie o 2 sektory - wojskowy i kolejowy.
- Niezagospodarowane tereny powojskowe i kolejowe.
- Duże obszary nieurbanizowane objęte obowiązującymi planami miejscowymi, skutkujące niekontrolowanym rozpraszaniem się zabudowy (głównie jednorodzinnej) oraz obowiązkami miasta w zakresie realizacji funkcji publicznych w nich określonych.
- Niskie dochody ludności.
- Problemy społeczne - wysoki poziom bezrobocia, mała mobilność mieszkańców na rynku pracy, istnienie wielu grup i obszarów wykluczenia społecznego.

V.III. SZANSE

- Możliwość absorpcji zewnętrznych środków na działania dynamizujące rozwój miasta, w tym na działania promocyjne w latach 2014-2020.
- Rozwój Wyższej Szkoły Oficerskiej Sił Powietrznych w zakresie kształcenia wojskowego i cywilnego.
- Przebudowa i modernizacja infrastruktury drogowej w zakresie zewnętrznych połączeń z ważnymi ośrodkami województw lubelskiego i mazowieckiego.
- Rozbudowa lokalnej infrastruktury drogowej i poprawa stanu istniejących dróg.
- Przygotowanie atrakcyjnej oferty inwestycyjnej w celu pozyskania zewnętrznych inwestorów.
- Dalsza integracja UE skutkująca poprawą jakości powiązań z pobliską Ukrainą.
- Rozwój gospodarki elektronicznej i innych technik społeczeństwa informacyjnego.

- Bliskość województwa mazowieckiego - lidera rozwoju gospodarczego w Polsce.
- Bliskość Puław – prężnego ośrodka miejskiego, przemysłowego i naukowego.
- Liczne produkty turystyczne zlokalizowane na obszarze okolicznych gmin – Kazimierz Dolny nad Wisłą, Janowiec, Puławy, Stężyca.
- Rozwój turystyki, rosnące potrzeby turystyczne.
- Utworzenie lotniska cargo w oparciu o lotnisko wojskowe – brak takiego lotniska województwie lubelskim.
- Modernizacja drogi wojewódzkiej nr 801 na terenie województwa mazowieckiego i lubelskiego wraz z przebudową na nową trasę, na terenie miasta Dęblin.

V.IV. ZAGROŻENIA

- Niekorzystne trendy demograficzne (ujemny przyrost naturalny, starzenie się ludności).
- Przyciąganie najbardziej aktywnych i przedsiębiorczych jednostek i podmiotów przez dynamicznie rozwijające się ośrodki z pozostałej części województwa i spoza kraju, skutkujące odpływem kapitału i pogarszaniem jakości zasobów ludzkich.
- Pogarszające się warunki do rozwijania przedsiębiorczości oraz niska skłonność ludności do prowadzenia działalności gospodarczej.
- Zmiany w polityce obronnej kraju, skutkujące zmniejszeniem zamówień branży wojskowej i spadkiem znaczenia WSOSP, lotniska wojskowego, jednostki wojskowej.
- Brak porozumienia ze strony podmiotów zewnętrznych (w szczególności MON, PKP), co do planowanych kierunków rozwoju oraz inwestycji.
- Duża inercja w zakresie wykorzystania gruntów Skarbu Państwa.
- Nieskorzystanie z możliwości pozyskania środków zewnętrznych.
- Duża konkurencja ze strony innych gmin do pozyskiwania środków unijnych.
- Brak wpływu samorządu na decyzje dotyczące wielu spraw miasta – ośrodki decyzyjne poza miastem (wojsko, kolej, województwo, powiat).
- Likwidacja jednostek wojskowych.
- Utrwalenie się w regionie obszarów bezrobocia oraz obszarów wykluczenia społecznego.

VI. MISJA I WIZJA MIASTA

VII.I. MISJA MIASTA

Misja to generalny kierunek, w którym podąża dana jednostka samorządowa. Określa, co samorząd chce osiągnąć w założonym przedziale czasowym. Misja to cel generalny, do którego będą dążyć władze samorządowe miasta Dęblin we współdziałaniu ze wszystkimi instytucjami i organizacjami mogącymi mieć wpływ na rozwój miasta. Na podstawie identyfikacji kluczowych problemów, które oddziałują na rozwój miasta został określony generalny cel Strategii Rozwoju. Celem tym jest:

Wzmocnienie i ukierunkowanie potencjału rozwojowego miasta Dęblin w możliwie najszerszym spektrum obszarów działalności, przekładające się na wzrost atrakcyjności miasta dla mieszkańców, przedsiębiorców i turystów.

U podstaw tak określonego celu leży przekonanie, że jest on możliwy do zrealizowania przez samorząd Dęblina, przy założeniu efektywnego wykorzystania zasobów ludzkich, finansowych i organizacyjnych, istniejących i planowanych do budowy zasobów infrastruktury technicznej i społecznej, zasobów przyrodniczych i kulturowych, a także odpowiedniego gospodarowania przestrzenią publiczną. Cel ten może być w pełni zrealizowany tylko przy znaczącym udziale dofinansowania ze środków zewnętrznych.

VI.II. WIZJA MIASTA

Wizja miasta to pożądany stan przyszłości na koniec założonego horyzontu czasowego. Strategia zakłada, że:

Na koniec roku 2020 Dęblin to:

- Brama województwa lubelskiego z dobrymi połączeniami komunikacyjnymi z całym krajem;
- Stolica polskich skrzydeł z dynamicznie rozwijającą się wojskowo-cywilną uczelnią lotniczą oraz przemysłem lotniczym;
- Miasto opierające rozwój na branży wojskowej, edukacji, turystyce, otwarte na wszystkich tutaj przybywających, chcących z Dęblinem związać swą przyszłość;
- Miasto dbające o środowisko i promujące zachowania proekologiczne;
- Miasto przyjazne inwestorom, stwarzające przyjazny klimat dla prowadzenia działalności gospodarczej w każdej branży, z wyznaczonymi i uzbrojonymi strefami inwestycyjnymi, miasto dążące do utworzenia specjalnych stref ekonomicznych;
- Miasto z bogatą ofertą rekreacyjno-turystyczną opartą o zagospodarowanie rzek przepływających przez Dęblin;
- Miasto z rozbudowaną na wszystkich terenach zurbanizowanych infrastrukturą komunalną;
- Miasto sprzyjające rozwojowi społeczeństwa informacyjnego i wzmacniające procesy partycypacji społecznej;
- Miasto z odnowionymi obszarami przestrzeni zurbanizowanej.

VII. CELE STRATEGICZNE

Na podstawie identyfikacji kluczowych problemów, które oddziałują na rozwój miasta oraz uwzględniając misję miasta (cel generalny) i jego wizję zostały wyznaczone 3 cele strategiczne (obszary priorytetowe), które będą miały największy wpływ na realizację celu generalnego.

Wyznaczony cel generalny możliwy jest do osiągnięcia poprzez realizację niżej wymienionych celów strategicznych.

Cele strategiczny I	Cele strategiczny II	Cele strategiczny III
Zrównoważony rozwój gospodarczy	Zrównoważony rozwój społeczny	Zrównoważony rozwój przestrzenny, instytucjonalny, nowoczesna infrastruktura

Do realizacji celu generalnego dążyć należy poprzez zrównoważony rozwój gospodarczy i społeczny oraz zrównoważony rozwój przestrzenny, instytucjonalny i inwestycje w nowoczesną infrastrukturę.

I. Cel strategiczny – Zrównoważony rozwój gospodarczy.

Rozwój potencjału gospodarczego uznać można za priorytet polityki miasta Dęblina. Cel strategiczny nr 1 zakłada osiągnięcie zrównoważonego rozwoju gospodarczego miasta poprzez podjęcie działań zmierzających do tworzenia nowych miejsc pracy oraz podnoszenia kwalifikacji czynnych pracowników, przyczyniające się do wzrostu aktywizacji gospodarczej obszaru; tworzenie sprzyjającego klimatu dla rozwoju przedsiębiorczości poprzez budowę i rozbudowę infrastruktury służącej aktywizacji gospodarczej; promocję atrakcyjności inwestycyjnej miasta i jego walorów opartą na spójnych działaniach marketingowych i informacyjnych oraz wykorzystanie posiadanych walorów krajobrazowych, rekreacyjno-wypoczynkowych dla rozwoju turystyki.

II. Cel strategiczny – Zrównoważony rozwój społeczny.

W ramach celu strategicznego 2 zakłada się dążenie do osiągnięcia zrównoważonego rozwoju społecznego miasta Dęblina. Konieczne wydaje się podjęcie działań zmierzających do podniesienia jakości usług publicznych, wpływających bezpośrednio na jakość życia mieszkańców miasta oraz ich aktywność, jak również poprawy stanu bazy edukacyjnej i sportowej, skierowanej na podwyższanie jej standardu. W związku z dynamicznym rozwojem nowych technologii, władze samorządowe planują wspierać rozwój społeczeństwa informacyjnego poprzez unowocześnienie infrastruktury sieciowej, zmianę form komunikacji, zapewnienie powszechnego dostępu do informacji elektronicznej. Dla wzmocnienia kapitału społecznego i jego udziału w rozwoju społeczno-gospodarczym miasta zakłada się realizację działań prowadzących do wzrostu partycypacji społecznej, przejawiającej się we wzroście udziału obywateli w życiu publicznym oraz ich wpływu na planowanie i realizację zadań publicznych. Elementami uzupełniającymi rozwoju polityki społecznej będą działania na rzecz poprawy stanu technicznego, gminnego zasobu mieszkaniowego oraz budowy nowych budynków komunalnych, zmierzające do wzrostu jakości życia w mieście i podniesienia poczucia bezpieczeństwa mieszkańców. Ponadto, dla wzrostu jakości życia mieszkańców władze miasta planują podjęcie działań poprawiających bezpieczeństwo zbiorowe i osobiste mieszkańców oraz podjęcie działań przeciwdziałających patologii i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym.

III. Cel strategiczny – Zrównoważony rozwój przestrzenny, instytucjonalny, nowoczesna infrastruktura.

W ramach celu władze miasta Dęblin zamierzają podjąć działania zmierzające do osiągnięcia zrównoważonego rozwoju przestrzennego, instytucjonalnego oraz budowy nowoczesnej infrastruktury. Planuje się realizację inwestycji mających na celu uporządkowanie przestrzeni publicznej z zabezpieczeniem obszarów niezbędnych dla prawidłowego funkcjonowania miasta, ukierunkowanego na wzrost jego atrakcyjności i podniesienia jakości przestrzeni publicznych oraz poprawę jakości sieci infrastruktury drogowej poprzez poprawę stanu technicznego, budowę i modernizację dróg, w tym rozbudowę i modernizację oświetlenia ulicznego, przystanków komunikacji publicznej, miejsc parkingowych i miejsc obsługi ruchu przy drogach tranzytowych. Istotne jest podjęcie działań związanych z uporządkowaniem gospodarki wodno-ściekowej na terenie miasta, które zaspokoją w sposób kompleksowy bazowe potrzeby społeczne w obszarze dostępu do infrastruktury wodno-kanalizacyjnej. W celu podniesienia efektywności energetycznej miasta, zaplanowano realizację działań polegających na wykorzystaniu nowoczesnych technologii i odnawialnych źródeł energii. Zasadniczą kwestią stają się działania służące poprawie systemu zieleni urządzonej w mieście i ochrona cennych walorów przyrodniczych, krajobrazowych, podniesienie poziomu świadomości ekologicznej mieszkańców gminy oraz uporządkowanie gospodarki odpadami. W ramach celu zostaną podjęte również działania zmierzające do osiągnięcia wysokiego poziomu zarządzania miastem.

VIII. CELE OPERACYJNE I PROPONOWANE KIERUNKI DZIAŁAŃ

<p>Cele strategiczny I Zrównoważony rozwój gospodarczy</p>	<p>I.1 Cel operacyjny Tworzenie nowych miejsc pracy oraz podnoszenie kwalifikacji czynnych pracowników</p> <p>I.2 Cel operacyjny Budowa i rozbudowa infrastruktury służącej aktywizacji gospodarczej</p> <p>I.3 Cel operacyjny Promocja atrakcyjności inwestycyjnej miasta i jego walorów</p> <p>I.4 Cel operacyjny Podniesienie walorów turystycznych miasta</p>
<p>Cel strategiczny II Zrównoważony rozwój społeczny</p>	<p>II.1 Cel operacyjny Podniesienie jakości usług publicznych</p> <p>II.2. Cel operacyjny Poprawa stanu bazy sportowej i edukacyjnej</p> <p>II.3 Cel operacyjny Rozwój społeczeństwa informacyjnego i wzrost partycypacji społecznej</p> <p>II.4 Cel operacyjny Poprawa stanu technicznego gminnego zasobu mieszkaniowego oraz budowa nowych budynków komunalnych</p> <p>II.5 Cel operacyjny Poprawa bezpieczeństwa zbiorowego i osobistego mieszkańców</p> <p>II.6 Cel operacyjny Przeciwdziałanie patologii i wykluczeniu społecznemu</p>
<p>Cel strategiczny III Zrównoważony rozwój przestrzenny, instytucjonalny, nowoczesna infrastruktura</p>	<p>III.1 Cel operacyjny Uporządkowanie przestrzeni publicznej z zabezpieczeniem obszarów niezbędnych do prawidłowego funkcjonowania miasta</p> <p>III.2 Cel operacyjny Poprawa jakości sieci infrastruktury drogowej</p> <p>III.3 Cel operacyjny Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej na terenie miasta</p> <p>III.4 Cel operacyjny Rozwój odnawialnych źródeł energii i technologii służących podniesieniu efektywności energetycznej</p> <p>III.5 Cel operacyjny Poprawa stanu urządzonej zieleni publicznej oraz ochrona cennych walorów przyrodniczych i krajobrazowych</p> <p>III.6 Cel operacyjny Podniesienie poziomu świadomości ekologicznej mieszkańców miasta</p> <p>III.7 Cel operacyjny Uporządkowanie gospodarki odpadami</p> <p>III.8 Cel operacyjny Wysoki poziom zarządzania miastem</p>

I.1 Tworzenie nowych miejsc pracy oraz podnoszenie kwalifikacji czynnych pracowników.

Dobrze funkcjonująca gospodarka oraz rozwój przedsiębiorczości to podstawowe warunki zapewnienia w przyszłości lepszych warunków życia mieszkańców miasta. Dla zapewnienia zrównoważonego rozwoju gospodarczego zaplanowano realizację działań zmierzających do tworzenia nowych miejsc pracy oraz podnoszenia kwalifikacji czynnych pracowników. W obszarze realizacji celu mieszczą się działania związane z rozwojem form aktywizacji bezrobotnych (np. pośrednictwo pracy, pośrednictwo zawodowe, szkolenia, staże, prace interwencyjne), umożliwiające zmianę lub podniesienie kwalifikacji zawodowych oraz zdobycie zatrudnienia. Planuje się kontynuację działań służących podnoszeniu kwalifikacji zawodowych mieszkańców miasta, w tym także osób pracujących poprzez zapewnienie dostępu do szkoleń, kursów specjalistycznych, podnoszących kompetencje; wsparcie lokalnych inicjatyw promujących aktywizację zawodową oraz rozwój dialogu na rzecz rozwoju zasobów ludzkich na poziomie gminy. Dla ożywienia gospodarczego miasta, a tym samym do utworzenia wielu nowych miejsc pracy planuje się podjęcie działań związanych z rozwojem systemu ulg i zwolnień w podatkach lokalnych dla podmiotów gospodarczych, wspieraniem organizacyjnym nowo-utworzonych podmiotów gospodarczych, jak również udzieleniem wsparcia dla utrzymania zakresu działalności jednostek wojskowych i przedsiębiorstw pracujących na rzecz wojska. Zakłada się kontynuację współpracy z lokalnymi przedsiębiorcami oraz współpracę z instytucjami otoczenia biznesu w celu prawidłowego rozwoju lokalnej przedsiębiorczości.

Kierunki działań:

- 1) Rozwój form aktywizacji bezrobotnych.
- 2) Podnoszenie kwalifikacji zawodowych mieszkańców naszego miasta, w tym także pracujących.
- 3) Rozwój systemu ulg i zwolnień w podatkach lokalnych dla podmiotów gospodarczych.
- 4) Wspieranie organizacyjne nowo tworzonych podmiotów gospodarczych.
- 5) Wsparcie dla utrzymania zakresu działalności jednostek wojskowych i przedsiębiorstw pracujących na rzecz wojska.
- 6) Współpraca z lokalnymi przedsiębiorcami.
- 7) Współpraca z instytucjami otoczenia biznesu (IOB).

I.2 Budowa i rozbudowa infrastruktury służącej aktywizacji gospodarczej.

W ramach celu planuje się budowę i rozbudowę infrastruktury służącej aktywizacji gospodarczej miasta. Władze miasta poprzez rozwój infrastruktury komunalnej, zwiększają potencjał rozwoju nowych form aktywności gospodarczej, generujących miejsca pracy poprzez oferowanie infrastruktury do prowadzenia działalności, dostosowanej do potrzeb nowych przedsiębiorstw, przy równoczesnej trosce o ochronę stanu środowiska naturalnego, warunkującego zrównoważony rozwój gospodarczo-społeczny. Z dokonanej diagnozy wynika, iż miasto Dęblin powinno podjąć działania polegające na przygotowaniu uzbrojonych stref pod inwestycje i uzbrojenie istniejących terenów inwestycyjnych

(budowa układów komunikacyjnych – dróg, chodników, ścieżek rowerowych, sieci oświetlenia, uzbrojeniu działek inwestycyjnych w podstawowe elementy sieci wodociągowej, kanalizacyjnej, gazowej), których realizacja przyczyni się do podniesienia poziomu ich atrakcyjności inwestycyjnej. Dla wspierania rozwoju lokalnej gospodarki oraz przeciwdziałania bezrobociu na terenie miasta planuje się uruchomienie inkubatora przedsiębiorczości, oferującego pomoc dla firm z sektora MSP w rozpoczęciu i rozwoju działalności oraz podejmowaniu działań na rzecz pobudzania i rozwoju przedsiębiorczości, wymiany myśli technicznej oraz prowadzenia szkoleń i prezentowania osiągnięć obszaru. W celu przyspieszenia rozwoju gospodarczego i zwiększenia konkurencyjności usług miasta Dęblina planuje się przygotowanie strefy inwestycyjnej "Nadatki" oraz utworzenie Specjalnej Strefy Ekonomicznej, przeznaczonej do prowadzenia działalności gospodarczej na preferencyjnych warunkach.

Kierunki działań:

- 1) Rozbudowa infrastruktury komunalnej.
- 2) Przygotowanie uzbrojonych stref pod inwestycje i uzbrojenie istniejących terenów inwestycyjnych.
- 3) Przygotowanie strefy inwestycyjnej "Nadatki".
- 4) Utworzenie Specjalnej Strefy Ekonomicznej.

I.3 Promocja atrakcyjności inwestycyjnej miasta i jego walorów.

Promocja atrakcyjności inwestycyjnej miasta polega na wykorzystaniu odpowiednio dobranych i opracowanych informacji, narzędzi i metod. Prowadzone dotychczas działania mające na celu promocję miasta wydają się być niewystarczające, w związku z czym, dla efektywnej promocji atrakcyjności miasta i jego walorów planuje się realizację przedsięwzięć o charakterze progospodarczym. Należy kontynuować działania polegające na organizacji kampanii promocyjnych miasta i regionu oraz organizacji imprez i wydarzeń promujących miasto, które w znaczący sposób przyciągną potencjalnych turystów i inwestorów. Istotne staje się przygotowanie profesjonalnej oferty inwestycyjnej i obsługi inwestorów na najwyższym poziomie oraz wsparcie dla oferty inwestycyjnej innych podmiotów, posiadających tereny mogące zostać wykorzystane pod inwestycje. W ramach celu planuje się prężny rozwój marki gospodarczej „Lotniczy Dęblin”, zorientowanej z jednej strony na dotychczasowe walory i historię lotnictwa wojskowego, a z drugiej strony na obietnicę przyszłego portu lotniczego cargo i jego infrastruktury logistycznej.

Kierunki działań:

- 1) Organizacja kampanii promocyjnych miasta i regionu.
- 2) Profesjonalna oferta inwestycyjna i obsługa inwestorów.
- 3) Rozwój marki gospodarczej „Lotniczy Dęblin”.
- 4) Organizacja imprez i wydarzeń promujących miasto.
- 5) Wsparcie dla oferty inwestycyjnej innych podmiotów posiadających tereny, które mogą być wykorzystane pod inwestycje.

I.4 Podniesienie walorów turystycznych miasta.

Dęblin posiada wiele walorów kulturowych i przyrodniczych, które stwarzają szczególne możliwości rozwoju funkcji turystycznej miasta. W celu stworzenia silnej marki turystycznej, nowoczesnej w skali regionu oferty turystycznej należy wspierać działania dla tworzenia infrastruktury turystyki wodnej, równoległe z działaniami wspierającymi ożywienie gospodarcze w celu stworzenia lepszych warunków do rozwoju rekreacji, wypoczynku i turystyki. Zakłada się budowę ośrodka sportowo-rekreacyjnego nad Wisłą, którego budowa wpłynie na poszerzenie oferty turystycznej miasta i podniesienie jego atrakcyjności pod względem turystycznym i inwestycyjnym. Ponadto zakłada się rozbudowę infrastruktury turystycznej poprzez budowę ścieżek rowerowych z miejscami do odpoczynku oraz oznakowanie szlaków turystycznych, poprawiających dostępność do miejsc przyrodniczych i historycznych Dęblina. Miasto posiada bogatą historię, która ściśle wiąże się z tradycjami niepodległościowymi oraz wojskowością, stanowiącymi trzon kulturowego dziedzictwa Dęblina. W celu uwypuklenia tradycji i historii miasta, planuje się stworzenie produktu turystycznego, opartego na jego materialnym i niematerialnym dziedzictwie kulturowym.

Kierunki działań:

- 1) Budowa ścieżek rowerowych z miejscami do odpoczynku.
- 2) Oznakowanie szlaków turystycznych.
- 3) Budowa ośrodka sportowo-rekreacyjnego nad Wisłą.
- 4) Stworzenie produktu turystycznego, opartego na materialnym i niematerialnym dziedzictwie kulturowym miasta.

II.1 Podniesienie jakości usług publicznych.

Jednym z priorytetów władz miasta jest podniesienie jakości usług publicznych poprzez wspieranie placówek edukacyjnych i kulturalnych. Planuje się stworzenie warunków dla organizacji przedszkoli i szkół społecznych oraz kontynuację działań, wspierających procesy związane z podnoszeniem poziomu i jakości wykształcenia młodzieży poprzez zapewnienie profili kształcenia zgodnie z potrzebami rynku pracy i oczekiwaniami młodzieży. Istotne staje się zapewnienie odpowiedniej kadry dydaktyczno-wychowawczej, z możliwie najwyższymi kwalifikacjami i otwartością na wprowadzanie innowacji oraz nowoczesnych form i metod pracy. Zakłada się rozwój Wyższej Oficerskiej Szkoły Sił Powietrznych - jako uczelni zawodowej. W ramach celu przewidziane są działania mające na celu poprawę jakości infrastruktury oraz zakup wyposażenia na potrzeby, placówek kulturalnych i opieki zdrowotnej: modernizacja obiektu i poprawa wyposażenia Przychodni Miejskiej, utrzymanie, poprawa wyposażenia i aktywizacja działalności świetlic osiedlowych. Ponadto, w celu podniesienia jakości usług publicznych planuje się utworzenie stałej ekspozycji poświęconej historii miasta, przy współpracy z Muzeum Sił Powietrznych w Dęblinie oraz zapewnienie odpowiedniej bazy lokalowej dla Miejskiego Domu Kultury.

Kierunki działań:

- 1) Zapewnienie profili kształcenia zgodnie z potrzebami rynku i oczekiwaniami młodzieży.
- 2) Rozwój Wyższej Oficerskiej Szkoły Sił Powietrznych, jako uczelni zawodowej.
- 3) Modernizacja i remonty obiektów szkolnych.
- 4) Zapewnienie odpowiedniej kadry dydaktyczno-wychowawczej.
- 5) Stworzenie warunków dla organizacji przedszkoli i szkół społecznych.
- 6) Zapewnienie odpowiedniej bazy lokalowej dla Miejskiego Domu Kultury.
- 7) Modernizacja budynku i doposażenie w nowoczesny sprzęt i aparaturę medyczną Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej w Dęblinie.
- 8) Utrzymanie, poprawa wyposażenia i aktywizacja działalności świetlic osiedlowych.
- 9) Utworzenie stałej ekspozycji poświęconej historii miasta w obiektach Muzeum Sił Powietrznych w Dęblinie.

II.2 Poprawa stanu bazy sportowej i edukacyjnej.

Celem działania jest poprawa jakości nauczania, wzrost dostępności lokalnej bazy sportowej i edukacyjnej, przekładające się na wzrost konkurencyjności miasta. Wsparcie zostaną przedsięwzięcia służące budowie, poprawie stanu i wyposażenia bazy sportowej i edukacyjnej miejskich placówek oświatowych. Planuje się kontynuację budowy szkolnych i osiedlowych kompleksów sportowo-rekreacyjnych, modernizację miejskich obiektów sportowych oraz rozbudowę i zakup nowoczesnego wyposażenia bazy edukacyjnej i naukowej Wyższej Oficerskiej Szkoły Sił Powietrznych, poprawiających jakości kształcenia studentów oraz podniesienie kwalifikacji absolwentów.

Kierunki działań:

- 1) Modernizacje i remonty obiektów szkolnych.
- 2) Budowa szkolnych i osiedlowych kompleksów sportowo-rekreacyjnych.
- 3) Modernizacja miejskich obiektów sportowych.
- 4) Budowa nowego zaplecza sportowego na terenie miasta przy ul. 15 pp „Wilków”.
- 5) Rozbudowa i wyposażenie bazy edukacyjnej, naukowej miejskich placówek oświatowych oraz Wyższej Oficerskiej Szkoły Sił Powietrznych.

II.3 Rozwój społeczeństwa informacyjnego i wzrost partycypacji społecznej.

Dynamiczny rozwój społeczeństwa informacyjnego oraz rosnące zapotrzebowanie na coraz lepszą jakość usług i produktów ICT sprawiają, iż władze miasta zamierzają podjąć działania mające na celu upowszechnienie i wzrost dostępności technologii informacyjno-komunikacyjnych. Budowanie społeczeństwa i gospodarki opartej na wiedzy wymaga rozbudowy sieci informatycznych, w związku z czym podjęto decyzję o realizacji działań związanych z budową infrastruktury teleinformatycznej, w tym miejskiej sieci szerokopasmowej, umożliwiającej powszechny dostęp do Internetu oraz zapewnienie powszechnego dostępu do informacji elektronicznej poprzez m.in. utworzenie Publicznych Punktów Dostępu do Internetu (TELECENRA, INFOMATY, HOTSPOTY). Zostaną podjęte działania w celu informatyzacji administracji publicznej oraz rozwoju usług publicznych świadczonych drogą elektroniczną, co usprawni komunikację między mieszkańcami, a lokalną administracją oraz umożliwi załatwianie wielu spraw urzędowych bez konieczności wychodzenia

z domu. Coroczny wzrost zainteresowania turystyką w mieście sprawia, że przed władzami samorządowymi stają coraz większe oczekiwania turystów. W celu umożliwienia powszechnego dostępu do informacji turystycznej planuje się utworzenie interaktywnego systemu informatyzacji turystycznej, zgodnej ze współczesnymi standardami wymiany informacji oraz udogodnieniami nowoczesnej technologii. W ramach celu zakłada się upowszechnianie wiedzy w zakresie zastosowania narzędzi i technologii informacyjno-komunikacyjnych, które przyczynią się do redukcji zjawiska „wykluczenia cyfrowego”. Działania te realizowane będą głównie poprzez szkoły oraz szkolenia organizowane przez Urząd Miasta. Dla wzmocnienia i budowy silnego kapitału społecznego zakłada się realizację działań prowadzących do wzrostu partycypacji społecznej, wyrażającej się przede wszystkim poprzez uczestnictwo społeczeństwa we wszystkich przedsięwzięciach związanych z rozwojem społeczno-gospodarczym obszaru miasta, zarówno w sferze planowania, jak i realizacji. Dążenie do wzrostu partycypacji społecznej realizowane będzie poprzez: konsultowanie działań ze społecznością gminną - zebrania, komunikaty na tablicach ogłoszeń, informacje w prasie lokalnej i na stronie internetowej. Wprowadzenie budżetu partycypacyjnego jako podstawowego narzędzia aktywizacji społeczności lokalnej. Realizacja wszystkich zaplanowanych rozwiązań doprowadzi w efekcie do poprawy sytuacji gospodarczej i zwiększenia tempa rozwoju miasta.

Kierunki działań:

- 1) Zapewnienie powszechnego dostępu do informacji elektronicznej poprzez m.in. utworzenie Publicznych Punktów Dostępu do Internetu (TELECENRA, INFOMATY, HOTSPOTY).
- 2) Informatyzacja administracji publicznej oraz rozwój usług publicznych świadczonych drogą elektroniczną.
- 3) Utworzenie interaktywnego systemu informacji turystycznej.
- 4) Upowszechnianie wiedzy w zakresie zastosowania narzędzi i technologii informacyjno - komunikacyjnych mających na celu redukcję zjawiska „wykluczenia cyfrowego” (głównie poprzez szkoły oraz szkolenia organizowane przez Urząd Miasta).
- 5) Konsultowanie działań ze społecznością gminną (zebrania, komunikaty na tablicach ogłoszeń, informacja w prasie lokalnej i na stronie internetowej).
- 6) Wspieranie inicjatyw mieszkańców.
- 7) Kształtowanie poczucia więzi lokalnej mieszkańców.
- 8) Współdziałanie z organizacjami pozarządowymi.
- 9) Wprowadzenie budżetu partycypacyjnego.

II.4 Poprawa stanu technicznego gminnego zasobu mieszkaniowego oraz budowa nowych budynków komunalnych.

Poprawa technicznego gminnego zasobu mieszkaniowego oraz budowa nowych budynków komunalnych stanowi element wsparcia dla osób borykających się z problemami społecznymi. Zakłada się wykonanie remontów budynków komunalnych oraz budowę, remonty, modernizację i zakup wyposażenia do budynków socjalnych. Rozwój mieszkalnictwa socjalnego ma na celu usamodzielnienie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i zmniejszenie dysproporcji w poziomie życia mieszkańców.

Kierunki działań:

- 1) Remonty budynków komunalnych.
- 2) Budowa, remont, modernizacja i wyposażenie budynków socjalnych.

II.5 Poprawa bezpieczeństwa zbiorowego i osobistego mieszkańców.

W celu poprawy bezpieczeństwa zbiorowego i osobistego mieszkańców przewiduje się wsparcie dla różnego rodzaju służb ratowniczych, mające na celu uzupełnienie niedoborów sprzętowych jednostek, a także modernizację istniejącej bazy technicznej. Wsparciem zostanie objęta podstawowa służba realizująca zadania na rzecz ochrony, ratownictwa mieszkańców oraz utrzymania bezpieczeństwa i porządku publicznego. Istotne jest utrzymanie Ochotniczej Straży Pożarnej, planuje się zakup nowoczesnego wyposażenia, sukcesywną wymianę taboru oraz zabezpieczenie odpowiedniej ilości i stanu technicznego hydrantów przeciwpożarowych w mieście. Zakłada się współpracę z Komendą Powiatową Państwowej Straży Pożarnej. Dla zwiększenia bezpieczeństwa mieszkańców planuje się dalsze wprowadzanie monitoringu telewizyjnego w najbardziej zagrożonych miejscach oraz szeroko rozumianą współpracę z Policją. Przewidziana jest poprawa wyposażenia i taboru Komisariatu Policji w Dęblinie w celu poprawy usług administracji, zapewnienia wysokiego poziomu bezpieczeństwa i porządku publicznego, w konsekwencji przekładające się na podniesienie poziomu zadowolenia społeczeństwa z funkcjonowania Policji. Dla kształtowania i zapewnienia bezpieczeństwa publicznego planuje się przeprowadzenie akcji prewencyjnych w zakresie bezpieczeństwa publicznego, przy współpracy z m.in. ośrodkami interwencyjnymi, Policją, ośrodkami pomocy społecznej, szkołami, organizacjami pozarządowymi.

Kierunki działań:

- 1) Utrzymanie Ochotniczej Straży Pożarnej, wzbogacenie jej wyposażenia oraz sukcesywna wymiana taboru.
- 2) Współpraca z Komendą Powiatową Państwowej Straży Pożarnej.
- 3) Współpraca z Policją – zwiększenie obsady etatowej, poprawa wyposażenia i taboru Komisariatu Policji w Dęblinie.
- 4) Dalsza rozbudowa systemu monitoringu wizyjnego w najbardziej zagrożonych miejscach miasta.
- 5) Prowadzenie akcji prewencyjnych w zakresie bezpieczeństwa publicznego.

II.6 Przeciwdziałanie patologii i wykluczeniu społecznemu.

W ramach celu zaplanowano szereg działań mających na celu przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu różnych grup społecznych miasta. Planuje się podjęcie działań polegających na ułatwieniu dostępności do obiektów i miejsc użyteczności publicznej osobom niepełnosprawnym, wiążących się z likwidacją barier architektonicznych, technicznych, w komunikowaniu się. Aby zapobiec wykluczeniu społecznemu planuje się prowadzenie i rozwój Warsztatów Terapii Zajęciowej, których misją stanie się rozwój i aktywizacja osób marginalizowanych i zagrożonych marginalizacją. Istotnym elementem przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu jest utrzymanie świetlic terapeutycznych, placówek

wsparcia dziennego i innych otwartych form pomocy. Ważne jest także rozwijanie polityki informacyjnej w zakresie możliwych miejsc i form uzyskania pomocy w przypadku wystąpienia sytuacji problemowej. Zamierzeniem władz jest podjęcie działań prowadzących do wyrównania szans rozwojowych i edukacyjnych dzieci i młodzieży na wszystkich szczeblach nauki, bez względu na poziom zamożności czy pochodzenie społeczne poprzez np. wprowadzenie pomocy stypendialnej, bezpłatnych zajęć dodatkowych rozszerzających programy edukacyjne, wyposażenie szkół, bibliotek, świetlic w nowoczesne środki edukacji. Deklaruje się przeciwdziałanie uzależnieniom zgodnie z uchwalonymi przez gminę programami oraz promowanie zdrowego trybu życia i aktywnego wypoczynku.

Kierunki działań:

- 1) Ułatwianie dostępności do obiektów i miejsc użyteczności publicznej osobom niepełnosprawnym.
- 2) Prowadzenie i rozwój Warsztatów Terapii Zajęciowej.
- 3) Utrzymywanie świetlic terapeutycznych, placówek wsparcia dziennego i innych otwartych form pomocy.
- 4) Wyrównywanie szans rozwojowych i edukacyjnych dzieci i młodzieży na wszystkich szczeblach edukacji.
- 5) Przeciwdziałanie uzależnieniom zgodnie z uchwalonymi przez gminę programami.
- 6) Promowanie zdrowego trybu życia i aktywnego wypoczynku.

III.1 Uporządkowanie przestrzeni publicznej z zabezpieczeniem obszarów niezbędnych dla prawidłowego funkcjonowania miasta.

Miasto Dęblin zamierza kontynuować zadania polegające na uporządkowaniu przestrzeni publicznej oraz zabezpieczeniu obszarów niezbędnych dla prawidłowego funkcjonowania miasta. Władze miasta mając na względzie zrównoważony rozwój przestrzenny miasta dążyć będą do poprawy warunków życia mieszkańców, poprawy atrakcyjności turystycznej oraz inwestycyjnej miasta Dęblin. W osiągnięciu tego celu służyć mają działania polegające na zastosowaniu systemu planowania przestrzennego zapewniającego warunki rozwoju społecznego i gospodarczego wszystkich funkcji miasta i obejmującego wszystkie jego obszary. W trosce o poprawę estetyki przestrzeni publicznej, planuje się działania w zakresie rewitalizacji osiedli wielorodzinnych (Wiślana, Stawy, stare części Osiedli Lotnisko i 15 P.P. „Wilków” oraz rejon dworca PKP). Zakłada się kontynuację działań mających na celu przygotowanie przez miasto obszarów pod realizację określonych zadań, wynikających z planu zagospodarowania przestrzennego - inwestycje (wykup terenów, doprowadzenie infrastruktury technicznej). W celu poprawy jakości infrastruktury transportowej miasto planuje regulację stanów prawnych dróg publicznych, co w rezultacie wpłynie znacząco na możliwość podjęcia przez samorząd kroków zmierzających do pozyskiwania funduszy na remonty i modernizacje tych dróg. W ramach zaspokajania podstawowych potrzeb mieszkańców miasta planuje się również uporządkowanie przestrzeni miejskich w zakresie targowiska przy ul. 15 pp „Wilków” (zgodnie z kierunkami określonymi w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego) oraz przygotowanie terenów pod nowy cmentarz komunalny.

Kierunki działań:

- 1) Planowanie przestrzenne służące rozwojowi wszystkich funkcji miasta i obejmujące wszystkie jego obszary, wskazane w studium.
- 2) Aktualizacja miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego zgodnie z nowymi kierunkami wyznaczonymi w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz przepisami szczególnymi.
- 3) Działania na rzecz przygotowania przez miasto terenów pod realizację określonych zadań wynikających z planów zagospodarowania przestrzennego - inwestycje (wykup terenów, doprowadzenie infrastruktury technicznej).
- 4) Dalsza rewitalizacja centrum Dęblina.
- 5) Rewitalizacja osiedli mieszkaniowych wielorodzinnych (Wiślana, Stawy, stare części Osiedli Lotnisko i 15 P.P. „Wilków” oraz rejon dworca PKP).
- 6) Uporządkowanie stanów prawnych dróg publicznych.
- 7) Budowa nowego cmentarza komunalnego wraz z drogą dojazdową.

III.2 Poprawa jakości sieci infrastruktury drogowej.

Zrównoważony rozwój przestrzenny miasta opierać się będzie między innymi na rozbudowie nowoczesnego systemu transportowego oraz komunikacyjnego. Integracja układu komunikacyjnego oraz zwiększenie dostępności transportowej przyczyni się do poprawy płynności układów drogowych miasta. Stan infrastruktury drogowej jest jednym z czynników decydujących o lokalizacji inwestycji przez zewnętrznych inwestorów oraz wpływa na bezpieczeństwo i poprawę życia mieszkańców. W związku z powyższym, Dęblin zakłada kontynuację działań zmierzających do poprawy stanu infrastruktury drogowej oraz rozwój lokalnego układu komunikacyjnego usprawniającego komunikację wewnętrzną. Zakłada się poprawę stanu technicznego, funkcjonalności i budowę nowych dróg gminnych i poprawę stanu technicznego dróg powiatowych. Działania te usprawnią poruszanie się w mieście, oraz zwiększą bezpieczeństwo ruchu drogowego. W ramach celu realizowane zostaną działania związane z tworzeniem miejsc obsługi ruchu przy drogach tranzytowych (stacje paliw, parkingi, gastronomia, sklepy). Dzięki budowie takich miejsc powstaną nowe miejsca pracy dla mieszkańców. Planuje się również budowę, modernizację i remonty urządzeń oświetlenia ulicznego. Realizacja tego działania wpłynie korzystnie na bezpieczeństwo mieszkańców i uczestników ruchu drogowego. Podjęte działania będą sprzyjały obniżeniu energochłonności całego systemu oświetlenia ulicznego, za które odpowiedzialne jest miasto. Instalacja nowoczesnego oświetlenia ulicznego pozwoli na uzyskanie oszczędności finansowych. W celu poprawy dostępności komunikacyjnej w mieście zakłada się budowę nowych przystanków komunikacji publicznej oraz miejsc parkingowych w centrum miasta i osiedlach mieszkaniowych.

Kierunki działań:

- 1) Poprawa stanu technicznego istniejących dróg gminnych i budowa nowych (w pierwszej kolejności na terenie Osiedla Jagiellońskie).
- 2) Dalsza poprawa stanu technicznego dróg powiatowych, wojewódzkich i krajowej.
- 3) Rozbudowa sieci ścieżek rowerowych na terenie miasta, z uwzględnieniem powiązań

zewnątrznych.

- 4) Tworzenie odpowiednich warunków do powstawania nowych miejsc obsługi ruchu przy drogach tranzytowych (stacje paliw, parkingi, gastronomia, sklepy).
- 5) Modernizacja i rozbudowa oświetlenia ulicznego w oparciu o nowoczesne systemy inteligentne i energooszczędne.
- 6) Budowa nowych przystanków komunikacji publicznej.
- 7) Powiększanie przestrzeni publicznej w zakresie budowy nowych miejsc parkingowych w centrum miasta i na osiedlach mieszkaniowych.

III.3 Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej na terenie miasta.

Konieczność realizacji celu uzasadnia niekorzystne oddziaływanie niedostatków w obszarze infrastruktury wodno-kanalizacyjnej na kwestie rozwoju społeczno-gospodarczego, jak również na kwestie związane z ochroną środowiska. Przewiduje się dokończenie budowy kanalizacji sanitarnej miasta Dęblin. Nieuregulowana gospodarka ściekowa stanowi poważne zagrożenie dla środowiska wodnego, a w szczególności wód podziemnych. Bezodpływowe zbiorniki na ścieki socjalno-bytowe wykazują zazwyczaj dużą szczelność i stanowią bezpośrednie zagrożenie dla środowiska gruntowo-wodnego wpływając w rezultacie na jakość życia lokalnej społeczności. Dlatego też miasto planuje działania mające na celu wyposażenie wszystkich osiedli mieszkaniowych miasta w sieć kanalizacyjną, spełniającą europejskie i krajowe wymogi w tym zakresie. Poprzez realizację działania nastąpi wzrost atrakcyjności terenów pod inwestycje należących do miasta oraz rozwój budownictwa mieszkaniowego ze względu na kompletne uzbrojenie działek. Planuje się podjęcie przedsięwzięć, mających na celu uporządkowanie systemu zaopatrzenia miasta w wodę w celu uniknięcia awarii wodociągowych, ograniczenia strat ilości wody, a także rozwoju urbanistycznego miasta. Przewiduje się modernizację istniejących ujęć i stacji uzdatniania wody w celu poprawy jakości dostarczanej wody w systemach już istniejących, co znacząco wpłynie na jakość wody pitnej dostarczanej dla mieszkańców Dęblina. Modernizacja ujęć i ich przebudowa ma znaczący wpływ na ich niezawodności i wpływa na standard realizowanych usług. Cel uwzględnia działa polegające na wymianie istniejących sieci wodociągowych wykonanych z rur azbestowych, uporządkowaniu systemu kanalizacji deszczowej oraz zagospodarowaniu osadów pościekowych, których realizacja wpłynie na poprawę stanu środowiska naturalnego mieście.

Kierunki działań:

- 1) Rozbudowa systemu kanalizacji sanitarnej na nieskanalizowanych obszarach zabudowy.
- 2) Uporządkowanie systemu zaopatrzenia miasta w wodę.
- 3) Modernizacja istniejących ujęć i stacji uzdatniania wody.
- 4) Wymiana zdekapitalizowanych odcinków sieci wodociągowej i kanalizacyjnej.
- 5) Modernizacja oczyszczalni ścieków i uporządkowanie systemu zagospodarowania osadów pościekowych.
- 6) Uporządkowanie systemu kanalizacji deszczowej.

III.4 Rozwój odnawialnych źródeł energii i technologii służących podniesieniu efektywności energetycznej.

Cel operacyjny będzie się skupiał na rozwiązywaniu problemów nadmiernej energochłonności infrastruktury komunalnej i ograniczeniu jej emisyjności. Jednym z podstawowych działań zapewniających zmniejszenie ilości zużywanej energii jest termomodernizacja, prowadząca do zbliżenia się do kategorii budynku pasywnego oraz stosowanie paliw i energii ze źródeł odnawialnych. W związku z tym, planuje się termomodernizację budynków użyteczności publicznej w mieście.

Miasto, pomimo znaczących już inwestycji, nie posiada wystarczającej alternatywnej infrastruktury transportowej, a szczególnie rowerowej. Istniejące ścieżki rowerowe nierzadko wymagają już modernizacji. Z tego względu planuje się ograniczenie emisji transportu poprzez, m.in. budowę nowych ścieżek rowerowych. Zakłada się także wymianę oświetlenia ulicznego w mieście na energooszczędne. Planuje się także rozbudowę oraz poprawę efektywności urządzeń i sieci ciepła systemowego.

W celu zapewnienia kompleksowych działań, związanych z podniesieniem efektywności energetycznej w mieście, cel zakłada także wsparcie mieszkańców w podejmowanych przez nich działaniach, mających na celu ograniczenie niskiej emisji a także ograniczenie niskiej emisji przez podmioty gospodarcze, instytucje i organizacje działające na terenie miasta.

Kierunki działań:

- 1) Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej.
- 2) Wymiana starego oświetlenia ulicznego w mieście oraz budowa nowego połączona z kablowaniem napowietrznych linii energetycznych.
- 3) Ograniczenie emisji transportu.
- 4) Wsparcie mieszkańców w działaniach ograniczających niską emisję.
- 5) Rozbudowa oraz poprawa efektywności urządzeń i sieci ciepła systemowego.
- 6) Ograniczenie niskiej emisji przez podmioty gospodarcze, instytucje i organizacje działające na terenie miasta.

III.5 Poprawa stanu urządzonej zieleni publicznej oraz ochrona cennych walorów przyrodniczych i krajobrazowych.

Dęblin bogaty jest w liczne walory przyrodnicze i krajobrazowe, dlatego też miasto podejmuje starania, w celu zabezpieczenia i zachowania tego potencjału dla przyszłych pokoleń. Planuje się kontynuację przeprowadzanych renowacji istniejących parków, znajdujących się na terenie miasta, poprzez uporządkowanie i uzupełnienie istniejącego drzewostanu i roślin towarzyszących, w celu zapewnienia mieszkańcom wyższej jakości życia oraz zwiększenia atrakcyjności turystycznej i rekreacyjnej obszaru. Zakłada się realizację działań polegających na urządzeniu terenów zielonych przewidzianych w planach zagospodarowania przestrzennego. Tereny zielone powinny być urządzone w sposób przemyślany, tworząc dla mieszkańców swoisty mikroklimat, powinny pełnić funkcję oczyszczającą powietrze, zacieniającą oraz estetyczną. Przewiduje się zakładanie i odnowę drzewostanu zlokalizowanego przy drogach. Dobrze zaplanowane nasadzenia niewątpliwie podniosą estetykę miasta. Dla osiągnięcia założeń celu planuje się również ochronę obszarów cennych przyrodniczo. Ochrona tych obszarów przejawiać się powinna w zatrzymaniu procesu utraty różnorodności biologicznej i krajobrazowej oraz odtworzeniu i wzbogaceniu zasobów przyrody.

W celu ograniczenia niskiej emisji, planuje się również uruchomienie aktywności promocyjnych, informacyjnych i administracyjnych wpływających w sposób pośredni na ograniczenie niskiej emisji w mieście.

Kierunki działań:

- 1) Rewitalizacja obszarów urządzonej zieleni miejskiej (m.in. cmentarz komunalny, zabytkowy teren Fortu nr III na terenie osiedla Lotnisko).
- 2) Urządzanie terenów zielonych przewidzianych w planach zagospodarowania przestrzennego.
- 3) Zakładanie i odnowa drzewostanu przy drogach.
- 4) Ochrona obszarów cennych przyrodniczo.
- 5) Uruchomienie aktywności promocyjnych, informacyjnych i administracyjnych wpływających w sposób pośredni na ograniczenie niskiej emisji w mieście.

III.6 Podniesienie poziomu świadomości ekologicznej mieszkańców gminy.

Zwiększenie świadomości ekologicznej społeczeństwa miasta, kształtowanie postaw proekologicznych jego mieszkańców oraz wiedzy z zakresu wykorzystania odnawialnych źródeł energii i efektywności energetycznej, niewątpliwie przyczynią się do poprawy stanu środowiska i jakości życia mieszkańców. Cel ten osiągnie się przez intensyfikację aktualnych działań w zakresie edukacji ekologicznej: organizację akcji (festynów, konkursów) rozwijających świadomość ekologiczną, w tym szczególnie wśród młodzieży szkolnej, promocję zachowań proekologicznych wśród mieszkańców (np. poprzez zachęcanie do oszczędzania energii elektrycznej, wody i gazu, prowadzenia selektywnej zbiórki odpadów, właściwej zbiórki odpadów niebezpiecznych, wdrażanie propozycji działań takich jak świadome zakupy - ograniczenie odpadów z opakowań towarów oraz zmniejszenie ilości toreb plastikowych). Istotne jest przedstawienie możliwości wdrożenia programów wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych i promowanie efektywności energetycznej.

Kierunki działań:

- 1) Organizacja akcji rozwijających świadomość ekologiczną (festyny, konkursy) w tym szczególnie wśród młodzieży szkolnej.
- 2) Promocja zachowań proekologicznych.
- 3) Promocja wykorzystania OZE i efektywności energetycznej.

III.7 Uporządkowanie gospodarki odpadami.

Cel zakłada poprawę stanu środowiska naturalnego oraz zapobieganie jego degradacji poprzez uporządkowanie gospodarki odpadami. Zakres działań przewidzianych w ramach celu obejmuje prowadzenie przez gminę zorganizowanego odbioru śmieci z gospodarstw domowych i podmiotów gospodarczych. Szersze wprowadzanie segregacji odpadów komunalnych oraz skuteczne egzekwowanie obowiązku zawierania umów przez mieszkańców na wywóz śmieci. Działania zmierzające do poprawy sytuacji w zakresie gospodarowania odpadami uwzględniają sukcesywne wdrażanie programu gospodarki odpadami. Zgodnie z długofalowym programem wycofywania azbestu

z gospodarki planuje się kontynuację działań polegających na wymianie pokryć dachowych zawierających azbest.

Kierunki działań:

- 1) Sukcesywne wdrażanie programu gospodarki odpadami – egzekucja zgodnego z planem działania podmiotów wykonujących takie usługi na terenie miasta.
- 2) Prowadzenie przez gminę zorganizowanego odbioru śmieci z gospodarstw domowych i podmiotów gospodarczych.
- 3) Budowa Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych.
- 4) Szersze wprowadzanie segregacji odpadów komunalnych.
- 5) Wymiana pokryć dachowych z azbestu.

III.8 Wysoki poziom zarządzania miastem.

W ramach sfery instytucjonalnej planuje się podejmowanie działań prowadzących do osiągnięcia wysokiego poziomu zarządzania miastem tak, aby Dęblin był miastem sprawnie zarządzanym, otwartym na współpracę i partnerstwo. W celu poprawy efektywności procesów usługowych zostanie przeprowadzona analiza sposobu zarządzania miastem, wdrożone zostaną nowe technologie, nastąpi uproszczenie, w ramach obowiązujących przepisów, procedur w zakresie załatwiania spraw w urzędzie miasta i gminnych jednostkach organizacyjnych oraz podjęta zostanie budowa zintegrowanego systemu informatycznego (urzędu Miasta i jego jednostek), wspomagającego zarządzanie miastem i ułatwiającego dostęp do zintegrowanych, interaktywnych publicznych usług elektronicznych na różnych poziomach. Dla przyspieszenia procesu budowy zrównoważonego rozwoju miasta, szczególną uwagę należy zwrócić na zagadnienia dotyczące dalszego pozyskiwania zewnętrznych środków finansowych, dlatego też planuje się realizację działań zmierzających do doskonalenia umiejętności pozyskiwania środków pomocowy (np. poprzez udział w kursach, szkoleniach, spotkaniach informacyjnych). Ponadto, dla osiągnięcia jak najwyższego poziomu zarządzania miastem planuje się szkolenia i profesjonalny rozwój istniejących zasobów kadrowych oraz sukcesywne pozyskiwanie specjalistów.

Kierunki działań:

- 1) Analiza sposobu zarządzania miastem i wdrożenie nowych rozwiązań.
- 2) Pozyskiwanie wyspecjalizowanej kadry.
- 3) Doskonalenie umiejętności pozyskiwania środków pomocowych.
- 4) Budowa zintegrowanego systemu informatycznego Urzędu Miasta i jego jednostek.
- 5) Uproszczenie, w ramach obowiązujących przepisów, procedur w zakresie załatwiania spraw w urzędzie miasta i gminnych jednostkach organizacyjnych.
- 6) Ustanowienie systemu sprawnego zarządzania infrastrukturą sportową i rekreacyjną.

IX. ZGODNOŚĆ ZE STRATEGICZNYMI DOKUMENTAMI

Strategia Rozwoju Miasta Dęblin jest w pełni zgodna z dokumentami wyższego rzędu o charakterze

strategicznym, w tym:

- **Długookresową Strategią Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia Fala Nowoczesności**, której głównym celem jest poprawa życia Polaków.
Głównymi celami strategicznymi DSRK są między innymi:
 - Wspieranie pro-rozwojowej alokacji zasobów w gospodarce, stworzenie warunków dla wzrostu oszczędności oraz podaży pracy i innowacji.
 - Zmniejszenie długu publicznego i kontrola deficytu w cyklu koniunkturalnym.
 - Poprawa dostępności i jakości edukacji na wszystkich etapach oraz podniesienie konkurencyjności nauki.
 - Wzrost wydajności i konkurencyjności gospodarki.
 - Stworzenie Polski Cyfrowej.
 - Rozwój kapitału ludzkiego poprzez wzrost zatrudnienia i stworzenie „workfare state” (państwo zachęcające lub skłaniające do pracy).
 - Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrona i poprawa stanu środowiska.
 - Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych .
 - Zwiększenie dostępności terytorialnej Polski poprzez utworzenie zrównoważonego, spójnego i przyjaznego użytkownikom systemu transportowego.
 - Stworzenie sprawnego państwa jako modelu działania administracji publicznej.
 - Wzrost społecznego kapitału rozwoju.
- **Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego 2014–2020 (z perspektywą do 2030)**, gdzie głównymi celami strategicznymi są:
 - Wzmacnianie urbanizacji regionu.
 - Restrukturyzacja rolnictwa oraz rozwój obszarów wiejskich.
 - Selektywne zwiększanie potencjału wiedzy, kwalifikacji, zaawansowania technologicznego, przedsiębiorczości i innowacyjności regionu.
 - Funkcjonalna, przestrzenna, społeczna i kulturowa integracja regionu.
- **Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014–2020**, gdzie główny cel został określony następująco: *Wsparcie gospodarki efektywnie korzystającej z zasobów i przyjaznej środowisku oraz sprzyjającej spójności terytorialnej i społecznej.*
- **Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego 2014–2020**, gdzie główny cel został określony jako *Podniesienie konkurencyjności regionu w oparciu o wewnętrzne potencjały, sprzyjające zwiększeniu spójności społecznej i terytorialnej*, jak również osiami priorytetowymi:
 - 1. *Badania i Innowacje*
 - 2. *Cyfrowe lubelskie.*
 - 3. *Konkurencyjność przedsiębiorstw.*
 - 4. *Energia przyjazna środowisku.*
 - 5. *Efektywność energetyczna i gospodarka niskoemisyjna.*
 - 6. *Ochrona środowiska i efektywne wykorzystanie zasobów.*
 - 7. *Ochrona dziedzictwa naturalnego i kulturalnego.*

- 8. *Mobilność regionalna i ekologiczny transport.*
- 9. *Rynek pracy.*
- 10. *Adaptacyjność pracowników i przedsiębiorstw do zmian.*
- 11. *Włączenie społeczne.*
- 12. *Edukacja, umiejętności i kompetencje.*
- 13. *Infrastruktura społeczna.*

Większość określonych w Strategii kierunków działań spełnia kryteria umożliwiające aplikowanie o środki dostępne w ramach RPO.

- **Program Wojewódzki Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego dla Województwa Lubelskiego**, gdzie celem generalnym jest *transformacja społeczeństwa Lubelszczyzny w społeczeństwo informacyjne.*
- **Strategia Rozwoju Powiatu Ryckiego**, gdzie cel główny został określony jako *Wykorzystanie potencjału rozwojowego Powiatu Ryckiego do podniesienia poziomu życia mieszkańców i wzmocnienia rozwoju społeczno-gospodarczego.*
- Dokumenty strategiczne na szczeblu miasta (IV.12. Planowanie strategiczne).

X. REALIZACJA STRATEGII

1. Uwagi ogólne

Strategia odpowiada na pytania gdzie jesteśmy, dokąd zmierzamy, jakie są nasze cele i priorytety, w jaki sposób chcemy je osiągnąć. Priorytety wynikają z wizji rozwoju i są jej rozwinięciem. Realizacja strategii ma służyć mieszkańcom Dęblina oraz instytucjom i organizacjom funkcjonującym na terenie miasta. Instytucją odpowiedzialną za realizację strategii jest Burmistrz Miasta. Strategia może być realizowana samodzielnie przez gminę, we współpracy z innymi partnerami lub poprzez inspirowanie i wspieranie realizacji przedsięwzięć innych jednostek. W procesie realizacji strategii zostaną opracowane kolejne programy sektorowe, stanowiące kontynuację lub modyfikację obecnie obowiązujących oraz obejmujące inne obszary rozwoju miasta. Realizacja strategii miasta będzie możliwa w znacznym stopniu dzięki programom i funduszom powstającym na poziomie wojewódzkim, krajowym lub międzynarodowym. Należy zwrócić uwagę, iż decydujące znaczenie dla wykorzystania środków pochodzących z tych źródeł będzie zarówno zdolność do uzupełnienia środków zewnętrznych środkami własnymi, jak i zdolność do przygotowania i realizacji kompleksowych programów i projektów o pro-rozwojowym charakterze i pozytywnym oddziaływaniu na sytuację społeczno-gospodarczą i przestrzenną gminy i jej otoczenia. Realizacji celów nakreślonych w strategii musi być podporządkowany budżet miasta.

2. Źródła finansowania

Z analizy sytuacji finansowej Miasta wynika, że realizacja zadań wyłącznie z budżetu własnego nie doprowadzi do szybkiej poprawy sytuacji. W celu zdynamizowania rozwoju Miasta konieczne jest wykorzystanie w szerokim zakresie dostępnych funduszy z Unii Europejskiej, w tym w szczególności w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego, Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko oraz innych funduszy pomocowych (np. Norweski Mechanizm Finansowy, czy też przygotowywany Szwajcarski Mechanizm Finansowy), a także fundusze centralne

i wojewódzkie. Zgodnie z przyjętymi założeniami projekty zakwalifikowane do dofinansowania z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego mogą być dofinansowane w wysokości do 85% środków publicznych przewidzianych na realizację zadania, z tym że przewiduje się kwotowe limity dofinansowania. Strategia, jako dokument dotyczący całości rozwoju miasta określa również cele które mogą być osiągnięte poprzez realizację zadań należących do obowiązków innych podmiotów. W związku z tym również finansowanie będzie następowało nie tylko z budżetu miasta i środków pozyskanych przez miasto. Zakłada się więc, że niektóre przedsięwzięcia realizowane na terenie miasta finansowane będą:

- z budżetu państwa – modernizacja drogi krajowej,
- z budżetu województwa – przebudowa drogi wojewódzkiej Nr 801,
- z budżetu powiatu – modernizacja dróg powiatowych,
- z funduszy celowych (np. Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej),
- ze środków prywatnych – przedsięwzięcia biznesowe.

W przypadku inwestycji i zadań prowadzonych przez miasto zadania są w całości finansowane ze środków publicznych. W budżecie muszą być jednak zabezpieczone środki na całość zadania w roku budżetowym ponieważ dofinansowanie z funduszy unijnych następuje na zasadzie refundacji już poniesionych (opłaconych wydatków), a procedura jest kilkumiesięczna. W związku z powyższym, przynajmniej przy finansowaniu pierwszych inwestycji, konieczne będzie posiłkowanie się kredytem w celu zapewnienia możliwości opłacenia należności. Niektóre z zadań określonych w niniejszej Strategii mogą być osiągnięte przy pomocy wsparcia finansowego funduszy strukturalnych, a w szczególności w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego (RPO WL). Celem RPO WL jest podniesienie konkurencyjności regionu prowadzące do szybszego wzrostu gospodarczego, zwiększenia zatrudnienia oraz poprawy spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej województwa. Dęblin będzie mógł także sięgać po środki w ramach krajowego Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko. Miasto może przede wszystkim korzystać z dofinansowania na zadania związane z budową i modernizacją infrastruktury technicznej oraz społecznej w ramach RPO WL, a w zakresie sieci kanalizacji sanitarnej również z POIiŚ. Zakłada się, że środki z funduszy unijnych będą podstawą do dynamiczniejszego rozwoju miasta i zniwelowania zapóźnień w zakresie wyposażenia miasta w infrastrukturę techniczną i społeczną.

XI. MONITORING

Prowadzenie monitoringu pozwala na weryfikacji postępów realizacji działań określonych w celu osiągnięcia założonych celów strategicznych. Istota monitoringu polega na prowadzeniu stałych obserwacji i dokonywaniu systematycznej diagnozy w zakresie przebiegu realizacji celów strategii. Mając na uwadze fakt, że Strategia Rozwoju Miasta Dęblin 2015 – 2020 z perspektywą do 2030 jest głównym dokumentem planowania długookresowego, jak i wspomaganie rozwoju miasta, monitorowana powinna być pod względem planowania działań wspomagających rozwój wraz z ich uzasadnieniem. Należy zatem monitorować przede wszystkim:

- zachodzące zmiany w diagnozowanej przestrzeni;
- właściwą identyfikację problemów i uwarunkowań;
- cały obszar planowania rozwoju lokalnego.

Zakłada się dwa rodzaje monitoringu:

- **monitoring rzeczowy,**
- **monitoring finansowy.**

1. Monitoring rzeczowy

Celem monitoringu rzeczowego jest dostarczenie danych obrazujących postęp we wdrażaniu poszczególnych projektów oraz efekty tych projektów.

Rezultaty poszczególnych projektów zostały podzielone na dwie kategorie:

- wskaźniki produktu - odnoszą się one do rzeczowych efektów działalności. Liczone są w jednostkach materialnych lub monetarnych (np. długość zbudowanej drogi, długość wybudowanej sieci wodociągowej lub kanalizacyjnej, wydajność oczyszczalni ścieków, itp.).
- wskaźniki rezultatu – odpowiadają one bezpośrednim i natychmiastowym efektom wynikającym z realizacji zadań określonych w strategii (skrócenie czasu podróży, liczba skutecznie przeszkolonych, liczba wypadków drogowych, liczba gospodarstw, które uzyskały dostęp do drogi, itp.) lub finansowych (zwiększenie się środków finansowych sektora prywatnego, zmniejszenie kosztów transportu).

Przy ocenie realizacji Strategii Rozwoju Lokalnego będą stosowane wskaźniki wynikające z dokumentów programowych, odpowiednie dla danego projektu. Systematyczna obserwacja zmian zachodzących w ramach poszczególnych celów i określonych dla ich realizacji działań daje ponadto możliwość ewaluacji założeń dokumentu. Wyniki tej ewaluacji mogą stanowić podstawę do aktualizacji strategii.

Podstawowym celem monitoringu jest badanie (w oparciu o przyjęte wskaźniki) postępu realizacji określonych w Strategii celów. W tabeli 18 przedstawiono listę przykładowych wskaźników rezultatu, które można m.in. wykorzystać do badania postępów w realizacji *Strategii*, odnoszących się do zagadnień związanych z ochroną środowiska i przyrody. Wskaźniki rezultatu powinny być dobierane dla poszczególnych celów tak aby zastosowane mierniki najlepiej opisywały dynamikę zachodzących w danym obszarze zmiany.

Tabela nr 19. Wskaźniki efektywności wdrażania strategii.

Lp.	Opis wskaźnika	Jednostka	Oczekiwany trend wskaźnika
III.2. Poprawa jakości sieci infrastruktury drogowej			
1	Długość zmodernizowanych dróg	m	+
2	Długość ścieżek rowerowych	m	+
III.3. Uporządkowanie gospodarki wodno – ściekowej na terenie miasta			
3	Zużycie wody na 1 mieszkańca/rok	m ³	-
4	Ludność korzystająca z sieci wodociągowej	%	+
5	Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej	%	+
6	Ilość ścieków powstających i oczyszczonych	dam ³	-/+
7	Stopień redukcji związków azotu na oczyszczalni	%	+
8	Stopień redukcji związków fosforu na oczyszczalni	%	+
III.4. Rozwój odnawialnych źródeł energii i technologii służących podniesieniu efektywności energetycznej			
9	Liczba i powierzchnia obiektów użyteczności publicznej poddanej termomodernizacji	szt./ m ²	+
10	Liczba wymienionych źródeł światła ulicznego	szt.	+
11	Zużycie energii przez oświetlenie uliczne	MWh	-
12	Powierzchnia paneli fotowoltaicznych zainstalowanych na budynkach	m ²	+
13	Powierzchnia kolektorów słonecznych zainstalowanych na budynkach	m ²	+
14	Liczba wykonanych audytów energetycznych	szt.	+
15	Ilość energii uzyskanej z odnawialnych źródeł energii	MWh	+
16	Liczba wymienionych źródeł ciepła	szt.	+
III.5 Poprawa stanu urządzonej zieleni publicznej oraz ochrona cennych walorów przyrodniczych i krajobrazowych.			
17	Powierzchnia rewitalizowanej zieleni miejskiej	m ²	+
18	Obszar urządzonych terenów zielonych	m ²	+
19	Obszar/liczba nowych form ochrony przyrody	ha/szt.	+
III.6. Podniesienie poziomu świadomości ekologicznej mieszkańców gminy			
20	Liczba akcji rozwijających świadomość ekologiczną	szt.	+
III.7. 7 Uporządkowanie gospodarki odpadami			
21	Ilość zebranych odpadów komunalnych przeznaczonych do składowania	Mg	-
22	Poziom recyklingu (papier, metale, tworzywa sztuczne, szkło)	%	+
23	Ilość usuniętych wyrobów zawierających azbest	Mg	+

2. Monitoring finansowy

Monitoring finansowy polegał będzie na ocenie finansowych aspektów realizacji Strategii i będzie podstawą do oceny efektywności wydatkowania środków.

Ocenię podlegać będzie przede wszystkim:

- zgodność zaangażowania środków finansowych Miasta w realizację projektów objętych Strategią,

- zgodność dofinansowania ze środków unijnych zadań realizowanych w ramach Strategii,
- zgodność zaangażowania innych środków zewnętrznych z przyjętymi założeniami w Strategii (kwotowo i procentowo).

Prowadzenie bieżącego monitoringu pozwala na właściwą ocenę aktualności strategii oraz stopnia jej spójności z zachodzącymi zmianami rzeczywistości oraz stopnia spójności z innymi dokumentami strategicznymi, które podobnie jak strategia będą ulegać ciągłym zmianom i modyfikacjom wraz z upływem czasu i rozwojem cywilizacyjnym. Monitoring, prowadzony przez Burmistrza Miasta za pomocą pracowników Urzędu Miasta z wiodącą rolą Wydziału Rozwoju Miasta i Inwestycji, będzie polegał na systematycznym gromadzeniu i przetwarzaniu danych i informacji dotyczących rozwoju miasta, ciągłej obserwacji zachodzących ilościowych oraz jakościowych zmian. Wyniki monitoringu winny być podstawą do okresowej oceny aktualności strategii, stopnia realizacji określonych w niej działań oraz jej aktualizacji.